

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK MÜZİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KONSERVATUVAR ÖĞRENCİLERİNİN TAKSİM İCRA ETMEYE
YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gül KAVAK

Danışman: Doç. Dr. Banu GEBOLOĞLU

TOKAT-2025

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Banu GEBOLOĞLU danışmanlığında hazırlamış olduğum “Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

29/05/2025

Gül KAVAK

JÜRİ KABUL VE ONAY

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde değerli katkılarıyla bana yön veren, lisans öğrenimimden itibaren her zaman desteğini hissettiren kıymetli danışmanım Doç. Dr. Banu GEBOLOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yol gösterici rehberlikleri ve destekleri için Prof. Dr. Serpil UMUZDAŞ ve Doç. Dr. Betül ALATLI' ya;

Ölçeğini kullanmama izin veren Öğr. Gör. Funda KEKLİK KAL'a, araştırmamın çeşitli aşamalarında bilgilerinden çokça yararlandığım Okan ÖNDER, Hıdır Safa TEKİN ve Zeliha ÖZEN'e;

Tez sürecimin her aşamasında yanımda olan kıymetli aileme;

Araştırmama değerli vakitlerini ayırarak katılım sağlayan konservatuvar öğrencilerine teşekkürü bir borç bilirim.

Gül KAVAK

ÖZET

KONSERVATUVAR ÖĞRENCİLERİNİN TAKSİM İCRA ETMEYE YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Kavak, Gül

Yüksek Lisans, Türk Müziği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Banu GEBOLOĞLU

Mayıs 2025, xi + 111 sayfa

Bu araştırmada, konservatuvar öğrencilerinin taksim icra etmeye yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Nicel nitelikte ve tarama modeline uygun olacak şekilde tasarlanan bu araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılları içerisinde Türkiye'nin farklı bölgelerinden basit rastgele örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 18 farklı devlet konservatuvarında Türk sanat müziği çalgısı icra eden ve 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören toplam 232 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde, araştırmacı tarafından düzenlenen kişisel bilgi formu ile Keklik Kal (2020) tarafından geliştirilen geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış ($\alpha=0,919$) “Türk Müziğinde Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Bu araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliği ise $\alpha=0,799$ olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın verileri, katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda SPSS 24.0 istatistik yazılımına aktarılmış ve gerekli değerlendirmeler bu program aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin TİEYT puan düzeylerinde; cinsiyet değişkenine, yaş düzeylerine, mezun olunan lise türüne, bireysel çalgılarını çalma sürelerine, ailelerinde Türk müziği ile ilgilenen birey olma durumuna, baba ve anne öğrenim durumlarına, sınıf düzeyine, bireysel çalgı ile gün içinde taksim çalışma durumlarına, amatör bir grupta çalma durumlarına ve okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Öte yandan, bireysel çalgı ile gün içinde taksim dinleme durumlarına, okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma durumlarına ve makam bilgilerini geliştirmek amacıyla gün içinde ayırdıkları çalışma sürelerine göre, tutum puan düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konservatuvar Öğrencisi, Taksim, Tutum, Tutum Ölçeği.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF CONSERVATORY STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS PERFORMING IMPROVISATION IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Kavak, Gül

Master's Thesis, Turkish Music Scientific

Advisor: Doç. Dr. Banu GEBOLOĞLU

May 2025, xi + 111 pages

In this research, the aim of this study was to measure the attitudes of conservatory students towards performing improvisation and to examine these attitudes in terms of various variables. In the research contemplated in accordance with screening method and quantitative quality, the study group consisted of a total 232 students who are studying in 18 state conservatories selected from different regions of Turkey with a simple random sampling method and who play Turkish Classical Music instruments (except percussion instruments) in the 2023-2024 academic year. In this study, valid and reliable ($\alpha=0,919$) "Attitude Scale Towards Performing Taksim in Turkish Music" which was developed by Keklik Kal (2020) and also a personal information form was used. The reliability of scale used in this study was calculated as $\alpha=0,799$. The data of the study were transferred to the SPSS 24.0 statistics program analyzed in line with the data, obtained from the participants.

As a result of research, it was understood that the students' attitudes towards performing improvisation were at a high level. With this, it was observed that there was no significant difference in the attitude score levels of the students in terms of TİEYT scores according to the gender variable, age level, type of high school graduated from, duration of playing their individual instruments, presence of a family member interested in Turkish music, education status of father and mother, grade level, status of practicing improvisation with an individual instrument during the day, status of playing in an amateur group and status of taking the stage with their individual instruments in a music event outside of school. In addition, it was concluded that there was a significant difference in the attitude score levels according to the students listening to improvisation with their individual instruments during the day, taking the stage with their individual instruments in a music event at school, and the time they devoted to studying during the day to improve their knowledge of makam.

Key Words: Conservatory Student, Improvisation, Attitude, Attitude Scale.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa.
Etik Sözleşme	i
Jüri Kabul Ve Onay	ii
Teşekkür	iii
Özet	iv
Abstract	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi	ix
Kısaltmalar	xi
GİRİŞ	1
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	7
BÖLÜM I: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	12
1.1. Müzik ve Eğitim	12
1.2. Türk Müziğinde Formlar	14
1.3. Türk Müziğinde Taksim Formu ve İcracılığı	15
1.4. Türk Müziğinde Taksim Formu Türleri	16
1.4.1. Klasik-Geleneksel Taksim.....	16
1.4.2. Özgür, Modern ve Çağdaş Taksim	17
1.4.3. Giriş Taksimi	17
1.4.4. Ara Taksim	17
1.4.5. Geçiş Taksimi	17
1.4.6. Son Taksim	17
1.4.7. Fihrist Taksim.....	17
1.4.8. Tempolu Taksim.....	18
1.4.9. Müşterek Taksim	18
1.5. Tutum	19

1.5.1. Bilişsel (Zihinsel) Öge.....	21
1.5.2. Duyuşsal (Duygusal) Öge.....	21
1.5.3. Davranışsal Öge.....	21
1.6. Tutumların Özellikleri	22
1.7. Tutumların İşlevi	22
1.7.1. Yararlı Olma (Araçsallık) İşlevi	23
1.7.2. Değer İfade Etme İşlevi	23
1.7.3. Ego Koruma İşlevi.....	23
1.7.4. Bilgi İşlevi	23
1.8. Tutumların Oluşması	24
1.8.1. Tutumda Ailenin (Anne-Baba) Etkisi.....	24
1.8.2. Tutumda Çevrenin Etkisi.....	24
1.8.3. Tutumda Kişisel Deneyimlerin Etkisi	24
1.9. Tutumun Ölçülmesi	25
1.9.1. Öğrencilerin Bireysel Çalgılara Karşı Duyduğu Tutumları Şekillendiren Etmenler.....	26
1.9.1.1. İlgi ve İstek	26
1.9.1.2. Motivasyon	27
1.10. Taksim İcrasında Tutumun Önemi	28
BÖLÜM 2: YÖNTEM	30
2.1. Araştırma Modeli.....	30
2.2. Çalışma Grubu.....	30
2.3. Veri Toplama Araçları.....	35
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu	35
2.3.2. Türk Müziğinde Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeği.....	35
2.3.3. Türk Müziğinde Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerliliğine İlişkin Sonuçlar	36

2.4. Verilerin Analizi	37
2.5. Ölçme Aracının Uygulanması ve Verilerin Toplanması	38
BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUM	39
3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	39
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	42
3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	42
3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	43
3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	44
3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	45
3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	46
3.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	47
3.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	48
3.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	49
3.11. On birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	49
3.12. On ikinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	50
3.13. On üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	51
3.14. On dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	52
3.15. On beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	53
3.16. On altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	53
3.17. On yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	54
BÖLÜM 4: SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	57
4.1. Sonuç	57
4.2. Tartışma	62
4.3. Öneriler	68
KAYNAKLAR	70
EKLER	85
ÖZGEÇMİŞ	111

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa
Tablo 2.1: Öğrencilerin Yaş Kategorilerine Göre Dağılımı.....	31
Tablo 2.2: Öğrencilerin Cinsiyet Kategorilerine Göre Dağılımı.....	31
Tablo 2.3: Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türlerine Göre Dağılımı.....	32
Tablo 2.4: Öğrencilerin Hâlihazırda Eğitim Aldıkları Okullara Göre Dağılımı	33
Tablo 2.5: Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	34
Tablo 2.6: Öğrencilerin Bireysel Çalgılarına Göre Yapılan Dağılımı	34
Tablo 2.7: TİEYTÖ'ye İlişkin Model Uyum İndeksleri	37
Tablo 3.1: TİEYTÖ'ye Dair Betimleyici İstatistikler	40
Tablo 3.2: Cinsiyet Bakımından TİEYT Puan Ortalamalarına Dair t Testi Analizinin Sonuçları	42
Tablo 3.3: Yaş Değişkeni Bakımından TİEYT Puanlarına Dair Özetleyici İstatistikler	42
Tablo 3.4: TİEYT Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Yapılan ANOVA Analizi Sonuçları ..	43
Tablo 3.5: Mezun Olunan Lise Bakımından TİEYT Puan Ortalamalarıyla İlgili Yapılan t Testi Analiz Sonuçları	43
Tablo 3.6: Bireysel Çalgı Çalma Süresi Bakımından Kategorilerin Birleştirilmesi Sonrasında TİEYT Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	44
Tablo 3.7: TİEYT Puanlarının Bireysel Çalgı Çalma Süresine Bağlı Olarak Yapılan ANOVA Analiz Sonuçları	45
Tablo 3.8: Ailede Türk Müziği İle İlgilenen Bireyler Bakımından TİEYT Puan Ortalamalarına Yönelik t Testi Analizine Ait Bulgular	45
Tablo 3.9: Baba Öğrenim Durumu Bakımından TİEYT Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	46
Tablo 3.10: TİEYT Puanlarının Babaların Eğitim Düzeylerine Göre Yapılan ANOVA Analizi Sonuçları	47
Tablo 3.11: Anne Öğrenim Durumu Bakımından TİEYT Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	47

Tablo 3.12: TİEYT Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyelerine Göre Yapılan ANOVA Analizi Sonuçları	48
Tablo 3.13: Bireysel Çalgı Ortamının Bulunma Durumuna Göre TİEYT Puan Ortalamalarına Yönelik Uygulanan t Testi Analizi Sonuçları	48
Tablo 3.14: Öğrenim Gördüğü Sınıf Bakımından TİEYT Puan Ortalamalarına Dair t Testi Analizi Sonuçları	49
Tablo 3.15: TİEYT Puanlarının Bireysel Çalgı İle Gün İçerisindeki Çalışma Süresine Göre Yapılan Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	50
Tablo 3.16: TİEYT Puanlarının Bireysel Çalgı ile Gün İçerisindeki Taksim Çalışma Süresine Göre Yapılan Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	51
Tablo 3.17: TİEYT Puanlarının Bireysel Çalgı İle Gün İçinde Taksim Dinleme Sürelerine Göre Yapılan Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	51
Tablo 3.18: TİEYT Puan Ortalamalarının Amatör Bir Müzik Grubu İçerisinde Çalgı Çalma Bakımından t Testi Analiz Sonuçları	52
Tablo 3.19: TİEYT Puan Ortalamalarının Okul İçinde Bir Müzik Etkinliğinde Bireysel Çalgıları İle Sahne Almaları Bakımından t Testi Analiz Sonuçları	53
Tablo 3.20: TİEYT Puan Ortalamalarının Okul Dışında Bir Müzik Etkinliğinde Bireysel Çalgıları İle Sahne Almaları Bakımından t Testi Analiz Sonuçları	54
Tablo 3.21: Makam Bilgisini Geliştirmek İçin Gün İçinde Çalışma Süresi Bakımından TİEYT Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	55
Tablo 3.22: TİEYT Puanlarının Makam Bilgisini Geliştirmek İçin Gün İçinde Çalışma Sürelerine Göre Yapılan Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları	55

KISALTMALAR

TİEYT	Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum
TİEYTÖ	Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeği

GİRİŞ

Eğitim, bireyin yaşamını sürdürebilmesi için gerekli davranışları kazandığı ve bu davranışları kendi özgün nitelikleriyle aktif olarak kullandığı bir sistemdir (Taşpınar, 2016). Eğitim sistemleri, bireylerin yalnızca ders odaklı bilgiye ulaşmalarını değil, aynı zamanda sosyal yetkinliklerini, sorgulayıcı düşünme becerilerini ve yaşam boyu öğrenme alışkanlıklarını geliştirmelerine yönelik yenilikçi bir yaklaşım ile kurulup sürdürülmelidir. Eğitim alanları içerisinde önemli bir yere sahip olan sanat eğitimi, kültürel değerlerin yaşatılmasına, bu mirasın yeni kuşaklara aktarılmasına ve bireylerin sanatsal yeteneklerinin gelişmesine katkı sağladığı düşünülebilir. Bireyin müziğe dair bilgi ve becerilerini yapılandırmayı amaçlayan öğretim süreci, müziksel okuryazarlığın kazanılması, işitsel algının geliştirilmesi ve duyguların müzik yoluyla ifade edilmesine yönelik yeterliliklerin kazandırılması açısından sistemli bir öğretim süreci olarak öne çıkar (Yener, 2009).

Güzel sanatlar eğitiminin önemli unsurlarından biri olarak görülen müzik eğitiminin amacı, özgüveni yüksek, sosyal hayattaki zorluklara karşı pratik çözümler üretebilen ve müzikal anlamda yaratıcı bireyler yetiştirmektir. Müzik eğitimi içeriği ve amacı doğrultusunda üç temel gruba ayrılmaktadır: genel müzik eğitimi, amatör düzeyde verilen eğitim ve mesleki odaklı müzik öğretimi. Bu süreç müzik alanının tümüne, özgül bir dalına ya da belirli bir dalını seçmek isteyen yetenekli bireylere ilgili alanın veya mesleğin gerektirdiği müzikal davranışları edinmeyi amaçlamaktadır (Uçan, 2005).

Müzik eğitimi veren kurumlardan olan konservatuvarlar, bireylere farklı sanat alanlarında müzik eğitimi sunmaktadır. Türk müziği eğitimi veren konservatuvarların eğitim programlarının amacı; geleneksel müzik kültürümüzün farklı kollarında yüksek nitelikli sanatçılar, araştırmacılar ve bilinçli bireyler yetiştirmektir. Bu kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin müzik bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, sanatçı veya eğitimci olarak yetiştirilmeleri amacıyla ses eğitimi, kültürel eğitim ve çalgı eğitimi dersleri verilmektedir (Geboloğlu, 2010). Bireysel çalgı veya mesleki çalgı dersi adı altında verilen çalgı eğitiminin temel hedefi, bireylerin bedensel ve ruhsal gelişimlerini destekleyerek, müzikal zevklerini keşfetmeleri, kendilerini müzik aracılığıyla ifade etmeleri ve potansiyellerinin farkına varabilmelerine katkıda bulunmak olmalıdır (Uslu, 1998). Müzik öğretmeni yetiştirmeye yönelik, lisans programlarında bulunan bireysel çalgı eğitimi dersi 7 dönem boyunca bireysel olarak verilmektedir. Türk sanat müziği enstrümanlarının (ud, kanun, ney, tambur, üç telli

kemençe) da yer aldığı bireysel çalgı eğitimi ders içeriklerine bakıldığında; Türk sanat müziği enstrümanlarının Türk müziğindeki yeri, çeşitli makamlarda eser icraları, makamların çeşitli formlarda kullanımı, sözlü eserlerin icra edilebilmesi ve eşlik yeteneğinin geliştirilmesi gibi konuların yanında taksim uygulamalarının da eğitim sürecine dâhil edildiği dikkat çekmektedir (YÖK, 2018).

Taksim, genel olarak icracıların geleneksel Türk sanat müziğinde müzikal becerilerini, nazari bilgilerini, doğaçlamayı ve çalgıya olan hâkimiyetlerini sergileyebilecekleri bir alan olarak tanımlanmaktadır. Taksim kavramı, Arapça ksm kelimesinden türetilmiş, parçalara ayırma veya bölme anlamına gelmektedir (Kaçar, 2009). Bu terime ilk kez 15. yüzyılda rastlanılmaktadır (Akdoğu, 1989). Saz müziği formlarından kabul görülen taksim, ileri makam bilgisi ve üstün bestecilik ile zamanlama becerisini de beraberinde getirmektedir (Kazazoğlu, 2018). İcracının alandaki bilgi ve deneyimi ile çalgısına olan teknik hâkimiyeti, doğaçlamanın niteliğini doğrudan şekillendiren temel etkenlerdendir. Ayrıca icracının o andaki duygusal durumu da icra sürecini şekillendiren diğer bir etkidir (Kaçar, 2002). Bu nedenle, taksim icra etmek isteyen bireylerin, gelişmiş bir taksim icra becerisine sahip olabilmeleri için taksim icra etmeye yönelik olumlu tutumlara sahip olmalarının gerekli olduğu düşünülebilir.

Tutum; bireylerin nesneler, fikirler, olaylar ve insanlar arasındaki ilişki doğrultusunda duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkileri şekillendiren yön verici bir eğilim olarak tanımlanabilir. Bireyler, duygu ve psikoloji açısından kendileriyle bağlantılı gördükleri bir nesneye, fikre, kültüre, farklı düşüncelere ya da çeşitli fikir yapılarına karşı belirli tutumlar geliştirebilirler. Bu amaçla bireyler birçok alanda tutum sahibi olabilirler ve sergiledikleri tutumlarda sayısal olarak herhangi bir sınırlama yoktur. Bireyler kendisi için psikolojik açıdan önemli olduğunu düşündüğü herhangi bir eyleme yönelik tutum geliştirebilirler. Bireyin tutum geliştireceği nesnelerin veya eylemlerin kendisi için psikolojik açıdan anlam ifade etmesi gerekmektedir (Önder, 2019). Tutum, her şeyin başladığı yer olarak bilinen, beyindeki zihinsel durumdur ve bireylere, nesnelere ve olaylara yönelik zihinsel bakış açısını ifade eder (İnceoğlu, 2004). Bu sebeple, bireylerin farklı olgulara ilişkin tutumların belirlenmesi ve değerlendirilmesi önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Kişilerin sahip olduğu bilgi ve yeteneklerinin yanı sıra farklı durumlara karşı tutumlarının da eğitim yoluyla kazandırılabilmesi söylenebilir. Özellikle eğitim bağlamında, öğrencilerin tutumlarını incelemenin bireysel gelişim açısından önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Müzik ve tutum konularını içeren literatür şu şekildedir: müzik eğitimi alanında öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarını (Otacıoğlu, 2007; Kına, 2023; M.S. Umuzdaş ve S. Umuzdaş, 2015; Uluocak ve Tufan, 2011; Umuzdaş ve Kızıklı 2018; Saruhan, 2008; Aslantaş, 2016; Akarsu, 2017; Koca, 2013; Bağcı, Celil ve Çelik, 2024; Ayhan, 2019; Ceylan ve Önal, 2018; Ateş Aslan ve Tanınmış, 2022; Yazıcı ve Baran, 2023; Afacan ve Özgür, 2016; Aymergen ve Bulut, 2020; Kalın, 2021; Başer ve Aksu, 2022; Arslan Kaya, 2019; Bayram Koç, 2019; Nacakcı, 2006; B. Kılılı ve İ. Kılılı, 2023; Gömleksiz ve Bilgili, 2018), bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutumlarını (Engür, Çelikleş ve Eğri, 2018; Yıldız ve Özçimen, 2013; Kütük, 2023), bireysel çalgı dersine ilişkin tutumlarını (Konakcı, 2010; Gergin, 2010; Avcıoğlu ve Şen 2020; Yalçinkaya, Eldemir ve Sönmezöz, 2014; Çaylak, 2022; Engür, Gül, Çelikleş ve Özer, 2018; Ataman, 2016; Bayrı ve Çağlar, 2024), piyano dersine ilişkin tutumlarını (Ünal, 2017; Sönmezöz, 2014; Bakıoğlu, 2019; Önder, 2019; Yazıcı, 2019; Çevik ve Güven, 2011; Gün ve Köse, 2013; Tunç ve Baydağ, 2021; Şahin ve Güven, 2022; Kılınçer, 2009; Kademli Güçlü, 2022; Demirtaş ve Eğilmez, 2015; Demirtaş, 2021) çeşitli değişkenler açısından inceleyen çalışmalar olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde, müzik eğitimi alanında öğrencilerin geleneksel Türk müziği dersine ilişkin tutumlarını (Bayrakçı, 2019; Kaya, 2022; Çalhan ve Yokuş, 2023; Şen, 2011) incelemiştir.

Türk müziği eğitimi, taksim icra etmeye yönelik tutum ve değişken anahtar kelimeleri ile yapılan literatür taramalarında ise öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda, konservatuvar öğrencilerinin taksim icrasına yönelik geliştirmiş oldukları tutumların ölçülmesi, hangi alanlarda olumlu veya olumsuz tutumlar sergilediklerinin ortaya konması ve olumsuz tutumlarının daha olumlu hale getirilmesine katkı sunabileceği düşüncesiyle, bu çalışmanın yürütülmesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Problem Cümlesi

Bu çalışmanın araştırma sorusu şu şekildedir: “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziğinde taksim icra etmeye yönelik tutumları nasıl şekillenmektedir?”

Alt Problemler

1. Konservatuvar 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin, Türk müziği alanında taksim icrası ile ilgili tutumları nasıldır ve bu tutumlar arasında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır?

2. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, cinsiyet bakımından farklılık göstermekte midir?

3. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, yaş faktörüne bağlı olarak farklılık göstermekte midir?

4. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, mezun olunan lise türüne göre değişiklik göstermekte midir?

5. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, bireysel çalgılarını çalma süresi bakımından farklılık göstermekte midir?

6. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, ailede Türk müziği ile ilgilenen bireylere göre farklılık göstermekte midir?

7. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, babalarının eğitim seviyesi açısından farklılık göstermekte midir?

8. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, annelerinin eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

9. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, bireysel çalgılarına uygun çalışma ortamı bulup bulamamalarına göre farklılık göstermekte midir?

10. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, şu an öğrenim gördüğü sınıf bakımından farklılık göstermekte midir?

11. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, bireysel çalgılarına günlük çalışma sürelerine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?

12. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, bireysel çalgılarına gün içinde ayırdıkları taksim çalışma süresine göre farklılık göstermekte midir?

13. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, gün içerisinde taksim dinleme sıklıklarına göre değişiklik göstermekte midir?

14. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, amatör bir müzik grubu içerisinde bireysel çalgılarını çalma durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

15. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma durumları bakımından farklılık göstermekte midir?

16. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma durumları bakımından farklılık göstermekte midir?

17. Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, makam bilgilerini geliştirmek amacıyla gün içinde geçirdikleri çalışma süresine göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel hedefi, konservatuvar öğrencilerinin taksim icra etmeye yönelik tutumlarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda konservatuvar öğrencilerinin taksim icrasına ilişkin tutumlarının farklı değişkenler bakımından analiz edilmesi ve aralarındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığının belirlenmesi ise araştırmanın bir diğer hedefidir.

Araştırmanın Önemi

Bir çalgı müziği formu olan taksim doğaçlama olarak icra edilmektedir. Taksim icra becerisi kazanmak için icracıların yetenekleri, Türk müziği nazari bilgisi ve çalgılarına hakim olmaları gereklidir. İcracının duygu, düşünce ve davranış bütünlüğü, taksim icrasını etkileyen unsurlardandır. Bireylerin herhangi bir durum veya olay karşısında tecrübe, bilgi, duygu ve eğilimlerine dayanarak örgütledikleri zihinsel, duygusal ve davranışsal tepkiler tutum olarak bilinir. Literatür incelendiğinde, konservatuvar öğrencilerinin taksim icra etmeye ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelendiğine dair herhangi bir çalışmaya rastlanılmamaktadır. Bu doğrultuda taksim icra etmeye yönelik tutumların çeşitli değişkenler açısından incelenmesinin gerekli olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın, Türk müziği eğitimcilerine, konservatuvar öğrencilerine ve bu alanda çalışan bireylere fayda sağlaması beklenmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarının taksim icra

etmeye yönelik tutum ve değişkenlerle ilgili gelecekte yapılacak araştırmalara sağlayacağı katkı bakımından da önemli olacağı düşünölmektedir.

Sayıtlılar

Bu araştırmada;

1. Araştırmaya katılacak öğrencilerin, Türk müziğinde taksim icra etmeye yönelik tutum ölçeğini içtenlikle ve dürüst bir şekilde yanıtladıkları,
2. Alınan uzman görüşlerinin sayıca ve yeterli olduğu kabul edilerek hareket edilmiştir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma;

1. 2023-2024 eğitim-öğretim yılı içerisinde, devlet konservatuvarlarında öğrenim görmekte olan ve Türk sanat müziği alanında çalgı icra eden (vurmalı çalgılar dışında) 3. ve 4. sınıf öğrencileri,
2. Türkiye'nin yedi bölgesinde yer alan 18 farklı üniversiteden 232 öğrenci,
3. Öğrencilerin bireysel özelliklerine ilişkin verileri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu,
4. 2023-2024 eğitim-öğretim yılı sürecinde öğrencilere uygulanan tutum ölçeğinden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Şen (2011) tarafından yürütülen araştırmada, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin geleneksel Türk müziği (GTM) derslerine yönelik tutumları ele alınmış ve bu tutumların bazı değişkenlerle olan ilişkisi incelenmiştir. Araştırmada, elde edilen bulgulara göre; cinsiyet, mezun olunan lise türü, öğrenim görülen üniversite, kullanılan çalgı türü, müzik dinleme alışkanlıkları, yaşanan yerleşim birimi ve ailede tercih edilen müzik türü ile ebeveynlerin eğitim düzeyine göre, öğrencilerin GTM derslerine ilişkin tutumlarında anlamlı farklılıklar bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uçaner (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğrencilerin derslere yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki çeşitli değişkenler çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin, Türk müzik tarihi dersine yönelik tutumlarını değerlendirmek, bu tutumların bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak ve öğrencilerin dersin işlenişine ilişkin görüşleri ile tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu amaçla, 2010-2011 öğretim yılı içerisinde Türkiye genelindeki 23 üniversite arasından rastgele örneklem yöntemiyle belirlenen kurumlarda öğrenim gören ve ilgili dersi alan toplam 871 öğrenci, araştırmanın örneklemi oluşturmaktadır. Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen Türk müziği tarihi dersine ilişkin tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin Türk müziği tarihi dersine ilişkin tutumlarının genel olarak olumlu olduğu ve çeşitli değişkenler açısından karşılaştırıldığında anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada, öğrencilerin dersin işlenişine ilişkin görüşleri ile tutumları arasında bir bağlantı gözlemlenirken akademik başarı seviyeleri ile tutum ölçeğinin alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Ataman (2016) gerçekleştirdiği araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı derslerine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, 2013-2014 eğitim öğretim yılında Balıkesir, Gaziosmanpaşa, Adnan Menderes, Harran ve Trakya üniversitelerinin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda eğitim gören 472 müzik öğretmeni, çalışma grubu olarak seçmiştir. Araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı derslerine karşı olumlu bir tutum

sergiledikleri ve puanlarının yüksek olduğu ortaya konmuştur. Cinsiyet, mezun olunan lise türü, bireysel çalgılar ve lisans öncesi bireysel çalgı eğitimi durumlarının tutum üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmazken, adayların sınıf düzeyleri ve bireysel çalgı seçme tercihleri arasında anlamlı farklılıkların tespit edildiği sonucuna varılmıştır.

Engür, Gül, Çeliktas ve Özer (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı eğitimi dersine karşı tutumları ve başarı yönelimleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 yılı içerisinde ve güz döneminde Uludağ Üniversitesi'nde öğrenim gören toplam 112 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, bireysel çalgı dersine yönelik tutumları ölçmek için tutum ölçeği, başarı yönelimlerini belirlemek için ise başarı yönelimleri ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının öğrenme yönelimi puanları cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermemektedir. Yüksek öğrenme yönelimi sergileyen müzik öğretmeni adaylarının akademik başarıları ve bireysel çalgı dersine yönelik tutumlarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir. Performans yaklaşma ve kaçınma yönelimleri ile ilgili puanların, cinsiyet, sınıf, mezuniyet alanı, bireysel çalgı dersi durumu ve çalgı başarı seviyesi gibi faktörlere bağlı olarak herhangi bir farklılık göstermediğine ulaşılmıştır. Buna ek olarak, araştırma bulgularına göre, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine ilişkin tutumlarının, akademik başarı durumları ile negatif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (2018) çalışmasında, ana dalı yaylı çalgılar olan öğrencilerin, eğitim ve öğretmenlik sürecinde geliştirdikleri tutumlarına ilişkin değişkenleri doğrultusunda farklarını ortaya koymayı hedeflemiştir. Buna göre, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı programında yer alan ve tüm sınıf düzeylerinde öğrenim gören 55 yaylı çalgılar öğrencisine, 18 maddelik bireysel çalgı dersi tutum ölçeği ve öğrencilerin demografi özelliklerini içeren kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Araştırmada, yaylı çalgılar öğrencilerinin genel olarak bireysel çalgı tutumlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, bu tutumun alt boyutları arasında ilgi ve istek boyutunun en yüksek ortalamaya sahip olduğu, motivasyon boyutunun ise ilgi ve istek boyutuna kıyasla daha düşük bir puana sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kolbaşı (2019) çalışmasında, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin bireysel çalgılarına çalışma alışkanlıklarının, farklı değişkenler doğrultusundan

nasıl bir değişim gösterdiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmacı, birinci sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 30 öğrenciyi, çalışma grubu olarak seçmiştir. Araştırmada öğrencilere, çalgı çalışma yöntemleri ölçeği ve değişkenlere ilişkin 6 soruluk kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların yaşları ve cinsiyetlerine göre bireysel çalgı alışkanlıklarında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Buna karşın, öğrencilerin yaşadıkları yer, çalışmayı tercih ettikleri ortam, haftalık çalışma gün sayısı ve günlük çalışma süresi gibi etkenlerin bu alışkanlıklar üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı belirlenmiştir.

Avcıoğlu ve Şen (2020) çalışmalarında, öğrencilerin bireysel çalgı derslerine ilişkin tutumlarını incelemişlerdir. Bu araştırmada veri toplanan grubu, Atatürk Üniversitesi'ne bağlı Güzel Sanatlar Fakültesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ve Türk Müsîkîsi Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gören toplam 164 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, öğrencilere araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin bireysel çalgı derslerine karşı genel yaklaşımlarının olumlu yönde olduğu, ancak bu tutumların ortalama düzeyde seyrettiği anlaşılmıştır. Demografik faktörler açısından ise uygun ortam, yaş ve baba eğitimi üzerinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmezken; cinsiyet, öğrenim görülen fakülte, annenin eğitim düzeyi ve tercih edilen çalgı türü gibi değişkenlerde anlamlı farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir.

Kademli Güçlü (2020) çalışmasında, öğrencilerin piyano dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemeyi ve çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, Balıkesir T.C. Ziraat Bankası, Çanakkale Akçansa, Edirne Hasan Rıza, Kırklareli Bilal Yapıcı ve Tekirdağ Güzel Sanatlar Liselerinde tüm sınıf düzeylerinde öğrenim gören toplam 321 öğrenci, çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmada, kişisel bilgi formu ve piyano dersine ilişkin tutum ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin piyano dersine ilişkin tutumlarının hoşnutluk ve değer alt boyutları açısından çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Bayrakçı (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, Güzel Sanatlar Fakültelerinde müzik eğitimi gören öğrencilerin Geleneksel Türk Müziği (GTM) derslerine karşı geliştirdikleri tutumların tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla, Atatürk, Erciyes, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Cumhuriyet Üniversitelerinin Güzel Sanatlar Fakültelerinde 2017-2018 akademik yılı süresince öğrenimlerini sürdüren 213 öğrenci, çalışma grubu olarak

belirlenmiştir. Bu araştırmada, ilişkisel tarama (survey) modeli kullanılmış ve derecelendirilmiş Likert ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, Geleneksel Türk Müziği dersi gören öğrencilerin bu derse karşı genel yaklaşımlarının olumlu olup cinsiyet ve sınıf farklılıklarının tutum üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı görülmüştür.

Çalhan (2020) tarafından yürütülen çalışmanın amacı, geleneksel Türk sanat müziği çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını değerlendirebilecek bir ölçme aracı geliştirmektir. 2019-2020 eğitim öğretim yılında Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi ile Eğitim Fakültesi bünyesindeki Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Türk Sanat Müziği Ana Sanat Dalı ve Türk Müziği Konservatuvarlarında öğrenim gören 1. sınıftan 4. sınıfa kadar olan toplam 151 öğrenci, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Üniversiteler, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden rastlantısal olacak şekilde seçilmiştir. Araştırmada geliştirilen ölçek, üç ayrı alt başlık altında toplanmış toplam 19 maddeden meydana gelmiştir ve öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarını ölçmek üzere kullanılmıştır.

Keklik Kal (2020) tarafından yapılan araştırmanın amacı, Türk müziği eğitimi veren lisans düzeyindeki Devlet Konservatuvarlarında eğitim gören ve Türk sanat müziği enstrümanları çalan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin taksim icrası ile ilgili tutumlarını incelemektir. Bu amaçla, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki 15 üniversiteden basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen Devlet Konservatuvarlarında 3. ve 4. sınıflarda eğitim gören, vurmali çalgılar dışındaki Türk sanat müziği çalgıları icra eden toplam 307 öğrenci, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada, bu öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarını ölçmek için geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış ve 32 maddeden oluşan iki alt boyutlu bir ölçek geliştirilmiştir.

Çalhan ve Yokuş'un (2023) çalışmalarında, üniversitelerde Türk sanat müziği çalgı eğitimi gören öğrencilerin taksim yapmaya ilişkin tutumlarının düzeyi ve bu tutumların çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmanın örneklemi, 2021-2022 akademik yılı süresince güz döneminde Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi ile Türk Müziği Konservatuvarlarında geleneksel Türk sanat müziği çalgıları eğitimi gören toplam 66 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında, öğrencilerin taksim yapmaya ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla Çalhan (2020) tarafından oluşturulan tutum ölçeği ile araştırmacıların hazırladığı kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmada, erkek öğrencilerin

taksim yapma konusundaki tutumlarının, kadın öğrencilerin taksim yapma konusundaki tutumlarına kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin geleneksel Türk müziği çalgısına çalışma süreleri ve sınıf düzeylerine göre tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanırken, yaş, çalgı türü, mezun olunan lise ve akademik başarı ortalamaları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Kına'nın (2023) çalışmasında, lise düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının düzeyi ile bu tutumları etkileyen değişkenler incelenmiştir. Araştırmanın amacı, elde edilen bulgular ışığında müzik dersine ilişkin tutumları anlamak ve bu doğrultuda dersin işleyişinde yapılabilecek iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunmaktır. Çalışmanın örneklemini, 2022-2023 eğitim öğretim yılı süresince Bozüyük ilçesindeki Kumral Abdal Anadolu Lisesi, Bursa İstanbul Anadolu Lisesi ve Mustafa Şeker Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 686 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler, Varış ve Cesur (2012) tarafından geliştirilen ortaöğretim düzeyine yönelik müzik dersi tutum ölçeği ile araştırmacı tarafından hazırlanmış olan kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırma kapsamında, öğrencilerin müzik dersine karşı sergiledikleri tutumların genel eğilimi değerlendirilmiş ve düşük seviyelerde çeşitli değişkenler açısından anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. MÜZİK VE EĞİTİM

Müzik, en basit haliyle belli bir uyum içerisindeki insan veya çalgı seslerinin, belli kurallar çerçevesinde gelişerek bir yapı haline geldiği ve geçmişten günümüze varlığını sürdürdüğü bir formdur. Tarihler boyunca her toplumun kendisine ait kültürleri içerisinde bir iletişim türü olarak da kullanılan müzik; eğlence, tarih, ekonomi ve çeşitli alanlarda insanlığın yaşayışına ve çağına uygun şekilde varlığını sürdürdüğü bir kültür mirası haline gelmiştir. Müziği Uçan (1997), estetik açıdan bir bütün olarak ifade ederken bu estetik bütünün duygu, düşünce ve ifadeleri belirli bir hedef ve yöntem doğrultusunda sesleri işleme sanatı olarak tanımlamaktadır. Kelly (2020), müziği ilk bakışta somut seslerden oluşmuş bir ürün gibi görse de, üzerinde düşünüldüğünde oldukça soyut ve algılanması zor unsurları barındıran bir sanat formu olarak ifade etmektedir. Kademli Güçlü (2022), müziği her insanda uyandırdığı etki ve önem doğrultusunda nesiller boyunca kulaktan kulağa aktarılan, güçlü bir iletişim aracı olarak açıklamaktadır. Sanatın başlıca dallarından biri olarak kabul edilen müzik, müziksel iletişim ve etkileşim çerçevesinde rol alan müzik eğitiminin temel bir parçası olarak düşünülebilir.

Müzik eğitimi, bireylerin müziksel üretme, yaratma ve düşünebilme becerilerinin gelişimini amaçlayan bir eğitim alanıdır. Uslu (2007), müzik eğitimi alan bireylerin müzik eğitimine mesleki yönde ilgi duyduğunu ifade ederken okul, meslek ve kol-dal ayrımı gözetmeksizin, eğitimin her kademesinde bireylerin potansiyel becerilerini tanıyıp, ilerlemesi gerektiğini aktarmaktadır. Sak (1997), müzik eğitimi öğrencinin yaratıcı düşünebilme becerilerini geliştirmesi ve duygusal zekâsını arttırmasına, işbirliği ve iletişim becerilerini geliştirmesine aynı zamanda disiplinler arası bir yaklaşım geliştirmesine olanak sağlamıştır. Sak (1977), ayrıca öğrenciyi kültürel farklılıklara saygı duymaya teşvik eden mesleki müzik eğitiminin, okul müfredatında önemli bir yere sahip olması gerektiğini belirtmektedir.

Mesleki müzik eğitimi, çeşitli eğitim programlarından oluşan Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları, Devlet Konservatuvarları, Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri, Askeri Bando Okulları, Müzik Araştırma Merkezleri ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Güzel Sanatlar Liseleri gibi çeşitli kurumlarda verilmektedir (Kademli Güçlü, 2022). Kültür ve sanat temelli eğitimin verildiği bu kurumlar arasında yer alan ve Türk müziği eğitimi verilen devlet konservatuvarları; Anadolu'dan Orta Asya'ya kadar yayılmış ve o dönemlerde yaşamış

insanların, Türk kültürünün oluşumundaki bilgi ve becerilerini öğrencilere aktarmak ve Türk müziği geleneğinin yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Osmanlı Devleti'nin başkenti olan İstanbul'da, Türk müziği eğitiminin kurumsal temellerini atan ilk Türk konservatuarı, Fransızca *conservatoire* terimine karşılık olarak Dârü'l-bedâyi-i Osmânî adıyla 1914 yılında kurulmuştur. Bu kurumun adı öncelikle konservatuar olarak düşünülmüş ve daha sonra Dârü'l-bedâyi-i Osmânî adıyla günümüze ulaşmıştır (Özden, 2013). Özden (2013), Dârü'l-bedâyi-i Osmânî kurumunda verilen Türk müziği eğitiminin, 1916 yılında son bulduğunu ve bu kurumda daha çok tiyatro faaliyetleri ve icraya yönelik bir program izlendiğini ifade etmektedir. Dârü'l-bedâyi-i Osmânî, 1931 yılında İstanbul Belediyesine bağlanarak İstanbul şehir tiyatrosunun şimdiki adı olmuştur (Pakalın, 1971). Avrupa ve Rus İmparatorluğunda olduğu gibi, Osmanlı Devleti'nde de bağımsız olarak sarayın himayesinde kurulan Enderun, Mehterhane, Mızıka-i Hümayun gibi çeşitli müesseselerde, Türk müziği eğitiminin kurumsallaşmasına öncülük etmiş başlıca müzik eğitim kurumlarıdır (Koçhan, 2021). Müzik eğitimi kurumlarından biri olan Enderun'da, musikiye yönelik öğretim faaliyetleri 19. yüzyılın başlarına dek sürdürülmüştür. Kurumda, ses ve saz alanında yetenekli sanatçıların yetiştirilmesinin yanı sıra üstatlar tarafından yetenekli gençlere meşk yöntemi ile mehter musikisi de öğretilmiştir (Akdeniz, 2003). Osmanlı döneminde faaliyet gösteren bir diğer müzik eğitimi kurumu olan Mehterhane, savaş ve barışta kullanılmak üzere mehter müziklerinin bestelendiği ve öğretildiği, askeri müzik yapmaktan sorumlu bir kurumdur. Öğrenciler bu kurumda ilk olarak usûl eğitimine başlamış ve usûl eğitiminin ardından yetenekleri doğrultusunda çalgı bölüklerine ayrılarak, mehter müziği icracılığı eğitimine tabii tutulmuştur. Mehterhane, II. Mahmud'un Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmasının ardından faaliyetlerine son vermiştir (Somakçı, 2017). Bu dönemdeki diğer müzik eğitim kurumu ise Mızıka-i Hümayun'dur. Bu kurum II. Mahmud döneminde askeri olarak yeni bir müzik bölüğüne ihtiyaç duymuş, askeri müzik eğitiminin yanında, aynı zamanda bando ve orkestranın da kurulmasıyla birlikte batı müziği eğitimi de bu kurumda verilmiştir. Saray ve çevresinde toplum tarafından batı müziği öğrenmek isteyen öğrencilere, bu kurumun etkisi oldukça büyüktür (Güdek ve Kılıç, 2016). Saray okullarının yanı sıra Mevlevihane, cami, kilise ve çeşitli dergâhlarda öğretilen dini musikilere ise birinci dünya savaşının başlaması üzerine ara verilmiştir (Altınay, 2011). 1975 yılı itibarıyla Türkiye'de geleneksel çalgıların icrası ve geleneksel müzik sistemlerinin müfredata dâhil edilmesiyle

Türk müziği eğitimi verilen devlet konservatuvarı kavramının hayata geçmesi, İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nın kurulmasıyla birlikte gerçekleşmiştir (Koçhan, 2021).

Yukarıda da bahsedildiği gibi Enderun, Mehterhane ve Mızıka-i Hümayun başta olmak üzere, Osmanlı saraylarında ve dışında açılan bu kurumlar, dönemin sosyal, kültürel ve sanatsal yaşamında, müzikal geleneklerin sürekliliğini sağlaması ve yeni müzikal formların ortaya çıkmasına zemin hazırlaması açısından önemli kurumlardır. Bu kurumlarda eğitimin düzenli ve disiplinli bir şekilde verilmesi, usta öğreticiler tarafından sağlanmış ve bu da öğrencilerin müzik alanında bir altyapı elde etmelerine imkân tanımıştır. Bu bağlamda, kurumlarda çeşitli müzik türlerinin yer alması, Türk müziğinin tanınırlığını artırırken, aynı zamanda öğrencilerin farklı kültürel müzik biçimlerini bir araya getirerek müzik türlerinin gelişimine katkıda bulunmuştur.

1.2. TÜRK MÜZİĞİNDE FORMLAR

Müziğin yapısını, düzenini ve işleyişini belirleyen form terimi, köken olarak Fransızca *forme* kelimesine dayanmaktadır. Bu kelime, Türkçede biçim anlamında kullanılmaktadır (<https://sozluk.gov.tr/>). Hem geleneksel hem de modern müzikte farklı şekillerde uygulanabilen formu Öztuna (1974), herhangi bir şiir veya müzik eserinin yapısını, düzenini veya estetik formun temelini oluşturan bir kalıp olarak açıklamıştır. Kaçar (2012), Türk müziği formları için edebiyatın bütün dallarında, duyguları ve düşünceleri aktaran cümleler olduğu gibi, Türk müziğinde de yine benzer şekilde cümleler vardır. Bu cümleler birleştiğinde bölümleri, bölümler ise birleşerek eserleri oluşturmuştur. Formlar, eserin birlik ve bütünlüğüne göre farklılıklar göstermiştir açıklamasını yapmıştır. Şenduran (2021) ise Türk müziğinde formlar bestekârlara, döneme, kullanılan güftelere ve terennümlere göre şekillenmektedir. Eserlerin yapıları gereği, içindeki biçimsel farklılıkların ortaya çıkmasına ve çeşitli yorumlama tarzlarının gelişmesine yol açan formlar, Türk müziğinin önemli bir yapı taşıdır açıklamasını yapmıştır. Bu nedenle, Türk müziğinde önemli bir yapı taşı olarak kabul edilen form (biçim) kavramı, Türk müziği eğitimi alan her öğrencinin öğrenmesi gereken bir kavram olarak düşünülebilir.

Formlar, saz ve söz olarak Yavaşca (2002) tarafından ikiye ayrılmıştır. Sözlü formları dini ve din dışı olarak sınıflandırmış, dini formu kendi içinde cami ve tekke; din dışı formu ise kendi içinde büyük ve küçük formlar şeklinde iki alt kategoriye ayırmıştır. Bu araştırmaya

benzer bir şekilde formlar, Özkan (1987) tarafından kendi içinde saz ve söz olarak ikiye ayrılmış, sonrasında ise sözlü formlar da kendi içinde dini ve din dışı olmak üzere iki ana gruba bölünmüştür. Yine Kaçar (2012) formları, çalgısal formlar ve sözel formlar olmak üzere ikiye ayırmıştır. Sözel formları yeniden dini ve din dışı olarak ayırmış, dini ve din dışı formları da yine bu şekilde büyük ve küçük formda eserler olarak iki farklı biçimde sınıflandırmıştır.

Türk müziğinde formların, genellikle biçim boyutunda çalgısal formlar için kullanıldığı düşünülebilir. Türk müziğinde bu formlar arasında yer alan ve emprovizasyon (improvisation) olarak da adlandırılan taksim, doğaçlama yeteneğinin ön planda olduğu çalgısal bir formdur. Taksim icrası, genel anlamda, icracının çalgı hâkimiyetiyle birlikte belirli bir usûle bağlı kalmaksızın, icracının özgün melodilerle doğaçlama olarak gerçekleştirdiği çalgısal bir formdur.

1.3. TÜRK MÜZİĞİNDE TAKSİM FORMU VE İCRACILIĞI

Taksim, nazari bilgi ve icracının çalgı hâkimiyetini doğaçlama olarak sergileyebileceği çalgısal bir formdur. Belirli bir usûle bağlı kalmadan, kompozisyon şeklinde ve serbest bir yapı içerisinde icra edilir. İracının taksim icra etmek için müzikal birikimi, çalgı hâkimiyeti ve makam bilgi derecesinin belirli bir düzeyde olması gerekmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde Judetz (2000) taksimi, icracının saz üzerindeki hâkimiyetini perdeler arası gösterebileceği, ustalık gerektiren bir doğaçlama olarak açıklamaktadır. Tanrıkorur (2003) taksimi, makamın özelliklerini doğru şekilde ve kompozisyon niteliğinde icra edilen bir form olarak açıklamaktadır. Akdoğu (1996) taksimi, icracının yeteneklerini ortaya koyabileceği, doğaçlama ve usûlsüz bir yapıdan oluşmuştur şeklinde tanımlamaktadır. Özalp (1992) ise taksimi, bir sazendenin taksim icra ederken makamlar arası geçkiler (modilasyonlar) kullanarak doğaçlama icra edilen ritimsiz bir form olarak tanımlamıştır.

Yukarıdaki tanımlar doğrultusunda taksimin; belirli kurallar çerçevesinde, makama bağlı, usûlsüz, kompozisyon şeklinde ve doğaçlama olarak icra edilebilen çalgısal bir form olduğu görülmektedir.

Taksim formu, bir sazendenin icra yeteneğini geliştirebilmesi ve makam dizilerini kavrayabilmesi açısından kuramsal bilgi ve ustalık gerektiren ayrıca icracının doğaçlama

yeteneğini de ön plana çıkararak, kişisel yorumunu ve yaratıcı düşünebilme becerisini geliştirebileceği bir form olarak düşünülebilir. Türk müziğinde taksim icracılığı, yalnızca eser icra etmekle sınırlı kalmayıp, taksim icra eden kişinin icrasını etkileyebilecek ve daha nitelikli olmasına olanak sağlayacak bir takım temel özellikleri taşıması olarak düşünülmektedir. Bu özellikleri Keklik Kal (2020), icracının taksim esnasında konsantre olabilme kabiliyeti, çalgı hâkimiyeti, müzik hafızası aynı zamanda icracının taksim icra ederken makam ve geçkiler üzerinde uygulayacağı nüans ve süslemelere sahip olması gerektiği şeklinde açıklamıştır. Ayrıca icracının psikolojik ve fiziksel özelliklerinin de taksim icrasını etkileyebileceğini ifade etmiştir.

Yukarıda bahsedilen durumlar dâhilinde taksimin tekrarı mümkün olmayan doğaçlama bir tür olduğu düşünülebilir.

1.4. TÜRK MÜZİĞİNDE TAKSİM FORMU TÜRLERİ

Taksim formu, üslup ve işlev açısından kullanıldığı yere ve hedefe göre farklı türlerde işlenmektedir. Taksim türlerini işlevlerine göre, Özalp (1992) giriş (baş) taksimi, ara taksim, geçiş taksimi, son taksim, karışık taksim ve fihrist taksim şeklinde ayırmaktadır. Taksim formu, Akdoğu (1996) tarafından giriş taksimi, ara taksimi ve geçiş taksimi olarak üç ana kategoriye ayrılmaktadır. Aynı şekilde Özkan (1987) da bu formu gösteri taksimi, ara taksimi ve geçiş taksimi olarak üç başlık altında toplamıştır. Yahya Kaçar (2009) ise taksim türlerini; giriş taksimi, ara taksim, geçiş taksimi, son taksim, tempolu taksim, karışık taksim ve fihrist taksim olmak üzere yedi alt türe ayırmaktadır. Akdoğu (1989) ise taksimlerini üslup açısından geleneksel ve özgür taksim olarak ele almıştır. Sevinç (2012) taksim türlerini klasik, romantik ve modern taksim olarak sınıflandırırken, Arslan (2022) taksim türleri için modern-çağdaş taksim ve klasik-geleneksel taksim gibi bir sınıflandırma yapmanın mümkün olabileceğini ifade etmektedir.

1.4.1. Klasik-Geleneksel Taksim

Makamın seyir yöntemine ve asma karar perdelerine dikkat edilerek icra edilen taksimlere verilen isimdir. Klasik-geleneksel taksim, makamın belirli seslerin ve seslerdeki soluklanmaların önem derecesine göre sıralanması aynı zamanda taksimin makam seyrine uygun bir biçimde çekirdek ezginin belirtilmesinden oluşmaktadır (Akdoğu, 1989).

1.4.2. Özgür, Modern ve Çağdaş Taksim

Türk müziğinde önemli bir ifade biçimi olup makam seyirlerine ve asma karar perdelerine bağlı kalmadan, makamın aralık, güçlü ve durak öğelerinin dikkate alınarak icra edildiği taksimlere denir (Akdoğan, 1989).

1.4.3. Giriş Taksimi

Solo veya koro programlarının başlangıcında icra edilen, makamın tanıtılmasını amaçlayan ve dinleyicilerin makama alışmasını sağlamaya yönelik giriş taksimleri, konser ve Mevlevi ayini açılışlarında yapılmaktadır (Tanrıkorur, 2003).

1.4.4. Ara Taksim

Fasılların arasında gerçekleştirilen, müziğin ritmik akışını canlandıran, semai ve curcuna gibi usûllerle bestelenen ve eserlerden önce dinlendirici amaçla yapılan koro veya solo programlarda ise programa duyumsal bir derinlik katmak amacıyla icra edilen taksimlere denir (Akdoğan, 1989).

1.4.5. Geçiş Taksimi

Geçiş taksimi, ayrı makamlarda seyir eden eserler arasında bağlantı sağlamak ve dinleyiciyi sonraki eserin makamına hazırlamak amacıyla makamlar arasında geçiş yapan ve geçki yaptığı yeni makamda karar veren taksimlere denir (Akdoğan, 1989). Geçiş taksimi, Özkan (1987) tarafından farklı makamlardaki eserler arasında bir bağ oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen taksimlerdir şeklinde açıklanmaktadır.

1.4.6. Son Taksim

Genellikle Mevlevi ayinlerinin ardından ya da saz eserlerinin sonunda gerçekleştirilen ve bitiminde taksim icra eden kişinin tercihine göre herhangi bir makamda sonlandırılan taksimlerdir (Akdoğan, 1989).

1.4.7. Fihrist Taksim

Fihrist taksim, Kantemiroğlu'nun kaynaklarında Taksim-i Külli olarak tanımlanmıştır. Kantemiroğlu'na göre, bu taksim türü yalnızca müziğe derinlemesine hâkim olan ve bu alanda ustalık kazanmış müzisyenler tarafından gerçekleştirilebilecek bir icra şeklidir. Makamların seyirlerini ve oluşturduğu duygusal etkileri öğretmek amacıyla yapılan ve belirli makamların geçkiler zinciri şeklinde bir düzenleme ile oluşturulan eserlere fihrist taksim denir (Akdoğan, 1989).

Fihrist taksim, icracının usûl ve makam bilgisi, ustalığı ve enstrümanına olan hâkimiyetinin ön plana çıktığı bir form çeşidi olarak düşünülebilir. Bu türde icra edilen fihrist taksim, içerisinde teknik beceriyi, müzikal ifade ve duygusallığı da barındırmalıdır.

1.4.8. Tempolu Taksim

İcracıların oyun havaları, saz eserleri ve program bitiminde çalgılarıyla birlikte ritim eşliğinde yaptığı bu tür, tempolu taksim veya çiftetelli taksim olarak adlandırılmaktadır (Kaçar, 2012). Kentsel eğlence ve gazel eşliklerinde kullanılan bu tür aynı zamanda makamın karar ve yeden sesleriyle icra edilen, müzik cümlesini tekrar eden usûllü bir taksim olarak da tanımlanabilir.

1.4.9. Müşterek Taksim

Müşterek taksim, Özalp (1992) tarafından birden fazla icracının karşılıklı olarak ortak bir kompozisyon üzerinde icra ettikleri bir taksim türü olarak açıklanmaktadır. Yavaşca (2002), müşterek taksimin yalnızca sazlar üzerinden değil saz ve sesin birbirini tamamlayan etkileşimiyle icracıların karşılıklı geçkiler yaparak sınırlarını zorlayabilecekleri bir müzikal sohbet türü olabileceğini vurgulamıştır.

Bu bağlamda, müşterek taksim genellikle icracıların birbirlerini dikkatle takip ettiği ve geçkiler ile melodilerde uyumlu ve birbirini tamamlayıcı motifler oluşturmayı amaçladığı bir taksim türü olarak düşünülebilir.

Taksim türlerinde icracının taksim icrası sırasında yer ve amaca uygun olarak çalgısının teknik özelliklerini kullanarak sanatını ortaya koyması önemlidir. İcracının bu teknik özellikleri kullanma becerisi, icra edilen taksim türünde yeni melodiler oluşturabilme yeteneğiyle ölçülebilir. İcracının yaratıcılık yeteneğinin gelişmiş olması, doğaçlama sırasında onu daha rahat hale getirebilir. Başarılı bir taksim icrası için icracının seçilen taksim türüne uygun bir kompozisyon oluşturma ve bunu dinleyiciye etkili bir şekilde aktarabilme yeteneği büyük önem taşır. Taksimin kalitesi doğrudan icracının becerileriyle ilişkilidir ve bu durum doğaçlamanın yaratım süreciyle eş zamanlı olarak hayal gücü, algılama ve estetik anlayışının öne çıkmasına olanak tanır. Bu bağlamda icracının taksime yaklaşımı, yaratıcılığı ve hayal gücü, taksim icrasının başarısını etkilemektedir.

1.5. TUTUM

Tutum kavramı, bir bireyin belirli bir konu, nesne veya kişiye karşı geliştirdiği düşünsel, duygusal ve davranışsal yöndeki eğilimlerin bütünüdür. Sürekli ve istikrarlı bir eğilim olarak ifade edilebilir. Bilinen anlamıyla tutum, bireyin davranışlarını sistematik bir biçimde oluşturan bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1999). Tutum, 1862 yılında ilk kez Herbert Spencer tarafından bireyin zihinsel durumunu tanımlamak için kullanılan bir terimdir (Şen, 2011). Agheyisi ve Joshua (1970) eğitim, akademik çalışmalar ve sanat alanlarında sıkça kullanılan tutum kavramının daha çok kuramsal ve yöntemsel olarak formüle edildiğine odaklanıldığını belirtmektedir.

Bireyler çoğu zaman aynı konuya ilişkin farklı tutumlar sergileyebilir. Bu tutumlar arasında çocukluk dönemine bağlı olarak istemsiz, kontrol dışı ve bilinciz şekilde gelişen örtük tutumlar ile yakın geçmişte kazanılan deneyimlere dayanan, bilinçli olarak sergilenen ve kolayca ifade edilebilen açık tutumların yer aldığı düşünülmektedir. Yapılan araştırmada, örtük tutumların çocukluk dönemindeki deneyimlerimizle ilişkilendirildiği, açık tutumların ise daha çok yakın geçmişteki yaşantılarımızla bağlantılı olduğu belirtilmektedir (Rudman, Phelan ve Heppen 2007; akt. Aronson, Wilson ve Akert, 2012, s. 363). Krosnick, Judd ve Wittenbrink'in (2005) belirttiğine göre, tutumların bireyin belli bir nesneye, duruma ya da kişiye yönelik uzun süreli ve organize bir şekilde geliştirilen duygusal yaklaşımları ve bireyin bu eğilimlerinin tutum olarak değerlendirilebilmesi için birey tarafından uzun süre boyunca tutarlı bir şekilde sergilenmesi gerekmektedir.

Tutum kavramı, psikolojik bir objeye karşı sergilenen pozitif ya da negatif bir eğilimin yoğunluk düzeyine göre derecelenmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Thurstone 1967; akt. Tavşancıl, 2005, s.65). Allport (1935) tutum kavramını, bireyin davranışlarını yönlendiren ve şekillendiren bir zihinsel hazırlık durumu olarak değerlendirmektedir. Hilgard, Atkinson ve Atkinson (1971) tutum için belirli nesnelere, kavramlara ve durumlara yaklaşma ya da uzaklaşma eğilimi ve bu durumlara yönelik belirli bir davranış sergileme eğiliminde olmayı ifade etmektedir açıklamasını yapmıştır. İnceoğlu (2004) tutumu; bireyin kendine, çevresindeki nesnelere, toplumsal olaylara ya da konulara karşı sahip olduğu deneyimleri, bilgileri, duyguları ve güdülerini doğrultusunda geliştirdiği bir tepki ya da ön eğilimdir şeklinde tanımlamaktadır.

Bireylerin bir objeye olan tutumları, genellikle o nesneyi sevmesi ya da nefret etmesi veya o nesneden hoşlanması ya da hoşlanmaması şeklinde açıklanabilmektedir (Eagly ve Chaiken 1998; akt. Demirtaş Madran, 2012, s.2). Freedman, Sears ve Carlsmith (2003) tutumların, tutum nesnesi ile ilgili değerlendirmeleri içerdiğini ve bireyin bu değerlendirmeyi yaparken tutumun güçlü olan duygusal boyutunu belirlediğini aynı zamanda tutum nesnesini sevdiğine veya sevmediğine karar verdiğini ifade etmektedir. Ülgen (1994) ise tutumu bireyin öğrenme süreci sonucunda edindiği davranışları biçimlendiren ve karar alırken belirli bir yönde eğilim göstermesine neden olan bir olgudur şeklinde tanımlamaktadır. Davranışa hazırlık niteliğinde bir eğilim olarak görülen tutum, gözle görülebilir niteliğe sahip olmayan ve doğrudan sergilenen bir yaklaşım olmayıp, o davranışa hazırlayan bir ön eğilimdir (Arkonaç, 2001).

Tutumlar, çoğu davranışlarımız gibi öğrenme yoluyla kazanılan ve bireyin edindiği kişisel özelliklerin bir parçasını oluşturmaktadır. Tutumlar diğer edinilmiş özellikler gibi, klasik ya da edimsel koşullanma yoluyla veya örnek alınan modellerin gözlemlenip taklit edilmesi yoluyla öğrenilmesidir (Morgan, 2000).

Tutum, bir eylemin tamamlanması doğrultusunda eylemin ilerleyişi sırasında oluşan başarı ya da başarısızlıkları temel alarak bu eylemi değerlendirmek için referans noktaları belirler. Bunun sonucunda eylem devam ederken tutum eylemin değişime uğramasına neden olabilir (İnceoğlu, 2004).

Tutumlar ve eylemler birbiriyle etkileşim içindedir; yani zorluk derecelerine göre biri diğerini etkileyebilir, destekleyebilir veya değiştirebilir. Fakat bu etkileşim, genel olarak bir eylemin ortaya çıkmasından itibaren görünür hale gelebilmektedir. Buna karşın, eylemden önce güçlü ve etkin olan tutumlar, eylemin başlangıcında değil, öncesinde de etkili bir rol üstlenerek, eylemin ortaya çıkmasında ve şekillenmesinde görünür hale gelebilmektedir (İnceoğlu, 2004).

Yukarıdaki açıklamalar incelendiğinde, tutumların oluşumunda zihinsel süreçlerin belirleyici bir etki sağladığı ve bir obje, obje ya da bireye yönelik duyulan tepkinin önceden hazır hale gelmesinde tutumun etkin rol oynayan bir kavram olduğu görülmektedir.

Tutumların oluşumunda öğrenme sürecinin hem varlığını hem de önemini vurgulayan bilgi, inanç ve duygular, sürekli ve sistematik bir etkileşim içinde birbirleriyle bağlantılıdır.

Bireylerin deneyimleri ve edindikleri bilgiler zamanla inançlarını ve duygusal tepkilerini etkileyerek tutumlarında değişimlere neden olabilir. Bu durum ise bireylerin yaşadığı farklı deneyimlerin tutumlarını nasıl şekillendirdiğini göstermektedir (İnceoğlu, 2004). Bireylerin düşünce, duygu ve davranış eğilimlerinin uyum ve etkileşim içinde olduğu tutumlar üç temel ögeyi içermektedir. Bu ögeler, bireyin biliş, duygu ve davranış eğilimlerinin birleşimini oluşturan, bilişsel (zihinsel), duyuşsal (duygusal) ve davranışsal ögelerdir (Kağıtçıbaşı, 1999).

Tutum, çeşitli etkenlerin bir araya gelmesiyle şekillenen ve birden fazla boyutu içinde barındıran karmaşık bir yapıdır. Bu yapının bileşenleri tutumu oluşturan temel ögeleri temsil eder. Tutumu oluşturan ögeler kısaca şu şekilde açıklanabilir.

1.5.1. Bilişsel (Zihinsel) Öge

Bilişsel ya da zihinsel öge, tutumların önemli bir bileşenini oluşturmaktadır (Baysal, 1981). Morgan (2000), bilişsel ögenin bir inanç ifadesi olduğunu ve o nesne hakkında tutum varsa, pozitif ya da negatif bir yaklaşım da olacağını ifade etmektedir.

1.5.2. Duyuşsal (Duygusal) Öge

Tutumun duygusal ögesi, çevreyle ilgili bilgilerin, duyumların ve deneyimlerin sınıflandırılmasını içermektedir. Tutum nesnesine ilişkin duygulardan oluşan bu sınıflamaların, olumlu veya olumsuz olaylar ve arzulanan ya da istenmeyen amaçlarla nasıl ilişkilendirildiği ile bağlantılıdır (İnceoğlu, 2004).

1.5.3. Davranışsal Öge

Davranışsal boyut, kişinin belirli bir tutum nesnesine ilişkin duyduğu hislere bağlı olarak, bu nesneye karşı sergilemeye eğilimli olduğu sözlü ya da fiziksel tepkileri yansıtan davranışları içerir. Bireyin ait olduğu grup veya alt kültürde belirli bir davranışın tutumla ilgili olarak doğru kabul edilmesi durumunda, bu davranış birey tarafından onaylanmasa bile kurallara uygun bir şekilde uygulanabilir. Ayrıca normatif süreçlerle bağlantılı olarak da ortaya çıkan bir davranıştır. Normatif davranış ise bireyin kendi inançları ve değerleri doğrultusunda kabul edilen inançlara dayalı bir davranıştır (İnceoğlu, 2004). Tutum ve davranış arasında bir bağın bulunması, doğrudan gözlemlenmesi zor olan davranışların daha kolay analiz edilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda, istenen bir davranış değişikliği yaratmak amacıyla tutumları ölçmek, hem olası davranışlar hakkında fikir sahibi olmayı hem de tutum ve davranış arasındaki anlamlı ilişkinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır (Özmenteş, 2006).

Tutum ile davranış arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Bu bağlantı, ölçülmesi zor olan pek çok davranışın değerlendirilmesine yardımcı olabilir. Davranışların tutumlara dayalı olarak tahmin edilmesinde zaman faktörü önemli bir rol oynamaktadır. Tutum ile davranış arasındaki ilişkiyi ölçme süresi uzadıkça, bu ilişkiyi etkileyen değişkenlerin sayısı genel anlamda artmakta ve dolayısıyla tutum ile davranış arasındaki tutarlılığın gözlemlenme olasılığı azalmaktadır. Bu nedenle, tutum ve davranış arasındaki ilişkiyi anlamak, bireylerin düşünce ve eylemlerini kavramak açısından önemli bir katkı sağlayabilir.

1.6. TUTUMLARIN ÖZELLİKLERİ

Tutum kavramının çeşitli özelliklerini, diğer kavramlara kıyasla daha iyi bilmek gerekir. Tutumlar, bireysel bir özellik taşırlar (Usal ve Kusluvan, 1999). Sosyal psikoloji, kamusal tutumları bireysel tutumlardan ayırt etse de günümüzde bu ayrımın yapılmadığı ve tutumların bireysel düzeyde ele alınarak ölçüldüğü düşünülmektedir (Kağıtçıbaşı, 1999).

Tutumlara doğuştan sahip olunmaz, sonradan öğrenilmeyle kazanılırlar. Kişi, grup veya belirli bir nesneye karşı oluşturulan tepkiler ya da davranışlar, olaylarla ilişkili olarak ifade edilen tutumların o nesneye yönelik hazır olma durumunu göstermektedir (Şerif ve Şerif, 1996). İnsan-nesne ilişkisi bağlamında bireyler genellikle belirli bir nesneye yönelik tutumlarını kolaylıkla değiştirmek istemezler (Sakallı, 2001). Tutumlar doğrudan doğruya gözlemlenemez. Bireylerin olumlu ya da olumsuz davranışlar göstermelerine yol açabilen bu tutumlar, ancak bir bireyin davranışlarından çıkarımlarda bulunarak gözlemlenebilir (Morgan, 2000). Kenirck, Neuberg ve Cialdini (2005) tutumlar için değiştirilebilir nitelikte olsalar da olumlu tutumlar genellikle olumsuz tutumlara kıyasla daha durağan bir yapıdadır ve bu sebeple değiştirilmesi daha zor bir iştir açıklamasını yapmıştır.

Tutum kavramının çerçevesini belirleyen değişkenlerden biri de tutumun işlevleridir.

1.7. TUTUMLARIN İŞLEVİ

Tutumların işleyişine dair yapılan araştırmalara göre, bireylerin toplum kültürüne uyum sağlamalarının yanı sıra ihtiyaçlarına erişimlerinin ve bilgi birikimlerinin sağlanmasına yardımcı olmak için oluşturulan çeşitli işlevlerin olduğunu söylemişlerdir. Tutumların işlevleri; bireyin çevresiyle uyum sağlamasına yardımcı olan, kişisel değerlerini yansıtmaya olanak tanıyan, benlik algısını koruyan ve çevresindeki dünyayı anlamlandırmasına destek

olan çeşitli görevleri kapsar (Tolan, İsen ve Batmaz, 1985; İnceoğlu, 2004; Baysal, 1981; İsen ve Batmaz, 2002).

Tutumların işlevi, genel anlamda bireylerin amaçlarına uymalarına ve doğru tercihlerde bulunmalarına olanak tanır (İnceoğlu, 2004). Tutumlar bireyler için birden çok işlev gösterebileceği gibi yine farklı bireyler için aynı tutum farklı işlevler de gösterebilir (Sakallı, 2001).

1.7.1. Yararlı Olma (Araçsallık) İşlevi

Ödül ve cezalandırma varsayımlarına dayanan bu işlev, bireyi belirli bir uyum içerisinde tutma özelliğine sahiptir. Bireyler, ödül içerikli durumlar veya nesnelere karşı olumlu, cezalandırıcı durumlara ise olumsuz tutum sergiler. Bu işlevde, bireyler belirli tutumları sosyal açıdan onaylanmak ve kabul görülmek gibi hedeflerine ulaşmada birer araç olarak kullanırlar (Sakallı, 2001).

1.7.2. Değer İfade Etme İşlevi

Bu işlevde bireyler kendileri ve görüşleri ile alakalı en anlamlı gördüğü durumları ifade etme eğilimine sahiptir. Bireylerin tutumları aracılığıyla kendi kimliklerini ortaya koymalarına ve görmek istedikleri tutumları oluşturmalarına olanak tanır. Aynı zamanda bireylerin inançlarını ifade etmelerine de yarar (Sakallı, 2001).

1.7.3. Ego Koruma İşlevi

Ego koruma işlevinde tutumlar, savunma mekanizmaları gibi ego koruyucu bir işlev görmektedir. Kişi, temel değerlerini koruma ve olumsuz dış etkenlere karşı kendini güvence altına alma eğilimindeyse, bu işlevde egosunu korumaya yönelik tutumlar geliştirmektedir (Tolan, İsen ve Batmaz, 1985). Yani birey, kendisi adına kabul etmediği gerçekleri reddederek, egosuna duyduğu güveni korumaya çalışır ve savunma mekanizması geliştirmek ister (İnceoğlu, 2004). Ego koruma işlevi, iki temel biçimde kendini göstermektedir. Birincisi, karşılaşılan sorunu göz ardı etme eğilimi ikincisi ise söz konusu olan sorunu çarpıtma yoluyla farklı veya düşük seviyede içselleştirme eğilimidir (Tolan, İsen ve Batmaz, 1985).

1.7.4. Bilgi İşlevi

Bireyler ve objeler hakkında elde edilen bilgiler, belirli temel ölçütlerin geliştirilmesine ve örgütlenmesine olanak tanıyan tutumlardır. Bu tutumlar, bilgi işlevinde bir bilgilendirme gereksinimi yaratma işlevi üstlenir (İsen ve Batmaz, 2002). Tutumlar, bireylerin

karşılaştığı karmaşık durumlar veya belirli bir ürünün ortaya çıkması ile edindikleri bilgiler doğrultusunda olayları algılayış biçimlerini şekillendiren önemli bir faktördür (Sakallı, 2001).

1.8. TUTUMLARIN OLUŞMASI

Tutumlar doğuştan kazanılmaz, kişiler tutumları zamanla öğrenim ve deneyim yoluyla geliştirirler (Kağıtçıbaşı, 1999). Bazı tutumlar bireylerin sahip olduğu deneyimlere dayanırken; bazı tutumlar ise bir nesneye yönelik olarak başka kaynaklardan elde edilen bilgilerle şekillendirilir (Hogg ve Vaughan, 2007).

Oskamp (1977) tutumları, bireylerin yaşamları boyunca kazandıkları deneyimler ve hayatları boyunca edindikleri tecrübeler doğrultusunda şekillenen bir olgu olarak tanımlamıştır. Tutumların oluşmasını etkileyen faktörleri ise; aile (anne-baba) etkisi, çevre etkisi ve kişisel tecrübelerin etkisi olarak gruplandırmıştır (Akt. Sakallı, 2001, s.27).

Tutumların oluşmasında etkili olan faktörler aşağıda belirtilmiştir.

1.8.1. Tutumda Ailenin (Anne-Baba) Etkisi

Anneler ile babalar, çocukların tutumlarının oluşumunda temel bir rol oynamaktadır (Kağıtçıbaşı, 1999). Ebeveynler, çocukların gelişiminde önemli rol oynayan bireyler olarak, çocukların bir nesne, grup veya kişiye karşı tutum oluşturmalarına çeşitli davranışlarıyla etki ederler. (Sakallı, 2001). Çocukların belli bir döneme kadar süregelen tutumları önemli ölçüde ebeveynlerinin etkisiyle şekillenir (Morgan, 2000).

1.8.2. Tutumda Çevrenin Etkisi

Çevresel etkenler, bireylerin tutumlarının oluşumunda ve devamlılığında belirleyici bir etkindir (Sakallı, 2001). Çocukların büyüme sürecinde, bilhassa ergenlik döneminde özellikle anne ve babanın etkisi azalırken, arkadaşlar ve sosyal çevrenin etkisi artış göstermektedir (Morgan, 2000). Bireyler ergenlik döneminde akranlarıyla sosyal bağlar geliştirdiklerinde, akranlarının tutumlarından etkilenmeye başlarlar. Genel anlamda, insanların tutumlarını şekillendiren önemli bir etken, hoşlandıkları ve iletişim açısından kolay erişebildikleri kişileri rol modeli olarak algılama eğiliminde olmalarıdır (Morgan, 2000).

1.8.3. Tutumda Kişisel Deneyimlerin Etkisi

Bir konu veya nesneye yönelik tutum sahibi olmanın en belirgin yöntemi, o konu veya nesne ile ilgili bireysel bir deneyim yaşamış olmaktır (Kağıtçıbaşı, 1999). Tutum nesneleriyle

ilişkili yaşanan olaylar bireylerin bu nesnelere karşı nasıl bir tutum geliştireceğini belirler. Korkutucu, ani ve belirgin bir şekilde gerçekleşen olaylar, bireylerin bu olaylarla ilgili olumlu veya olumsuz tutumlar geliştirmesine yol açabilir. Örneğin, bireyin bir köpek tarafından ısırılması durumu, o kişinin köpeklerle karşı olumsuz bir tutum geliştirmesine ve köpeklerden hoşlanmamasına yol açabilir. Bu durum, bir bireyin belirli bir nesneye sürekli olarak maruz kalması, pekiştirici unsurlar olmaksızın o nesne hakkında bir tutum geliştirmesine yol açabilir. Bireyler belirli bir kişi veya nesneyi sürekli olarak gözlemlediklerinde, o kişi ya da şey hakkında olumlu ya da olumsuz bir tutum geliştirebilirler (Sakallı, 2001).

1.9. TUTUMUN ÖLÇÜLMESİ

Tutum ile davranış arasındaki ilişkiyi anlamak için farklı yöntemler kullanarak gizli veya varsayılan gerçekleri ölçmek oldukça zordur. Özellikle psikoloji alanında önemli bir yer teşkil eden tutumların, tüm eğitim seviyeleri ve alanlarında değerlendirilmesine gereksinim duyulmaktadır (Umuzdaş ve Kızıklı, 2018).

Bireylerin tutumlarının ölçülebilmesi için öncelikle bireylerin tutumlarını belirlemek amacıyla dolaylı yoldan tutumlarını ifade eden önermelere verdikleri yanıtlara dikkat edilir ve bireylerin davranışları üzerinde gözlemler yapılır (Krech ve Cruthcfield 1980; akt. Silah, 2005, s.373). Kağıtçıbaşı (1988), bir tutumun direkt olarak doğrudan ölçülemediğini, zor olan bir davranışın ölçülebilmesinin sadece dolaylı yoldan davranış ile mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Eren (2001), tutumların ölçülmesinde dolaylı yoldan tutumla ilişkili bir denek kullanıldığında, ölçülmek istenen konuyla ilgili etki yaratmadan tutumu değerlendirmenin zor olabileceğini ve ölçülen tutum ile sonuç çıkarılan tutum arasındaki fonksiyonel ilişkinin belirlenmesinde zorluklar ve sakıncalar ortaya çıkabileceğini ifade etmektedir.

Tutum ölçekleri, bireylerin belirli görüş ve değerlerini ölçmek için tasarlanmış araçlardır. Bu ölçekler, bireylerin bir nesneye ilişkin düşüncelerinin ve duygularının ne derece benzerlik gösterdiğini belirlemeye yardımcı olur (Özgüven, 1998). Tutumları ölçmek için çeşitli yöntemler bulunmaktadır; Thurstone ölçekleri, Likert ölçekleri, Guttman ölçekleri, duygusal anlam ölçeği gibi araçlar yer almaktadır (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2017). Bireylerin tutumlarını ölçmek amacıyla kullanılacak tutum ölçeğinde, katılımcıların yanıtlamaları gereken çeşitli ifadeler bulunmaktadır. Tutum ölçeğini yanıtlayan bireylerin, tercih etmiş olduğu betimlemeleri işaretlemek yerine, verilen bu betimlemeye ne ölçüde katıldıklarını veya katılmadıklarını belirli derecelerle göstermesi gerekmektedir (Özgüven,

1994). Tutum ölçekleri için belirli bir tekniğe bağlı olarak hazırlanan ve bu teknik kurallara uygun olarak test edilen tutum ifadeleri, ölçülmek istenen tutumla olan ilişki ve farklı tutum boyutlarını ayırt edebilme özellikleri bakımından incelenmektedir. Bu incelemenin sonucuna göre, tutum ile güçlü bir bağ olduğunu gösteren veya ayırt edici özellikler taşıyan ifadeler, ölçeğe dâhil edilmek üzere seçilebilir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri son bir defa daha hesaplandıktan sonra, tutumları ölçmek amacıyla ölçülmek istenilen uygun gruba uygulanır (Tezbaşaran, 1997).

Tutumların ölçülmesi, tutum ile davranış arasındaki ilişkiye bağlıdır. Bu davranış, bireylerin sorulara yanıt vermesi veya görüşlerini ifade etmesi yoluyla gerçekleşen sözel davranışları kapsamaktadır (Kağıtçıbaşı, 1988). Başka bir görüşe göre davranışın ölçülmesi, bireylerin durum ve sonuçlara yönelik tutumlarının sayılması ve bu kişilerin duygularının değerlendirilmesi yoluyla gerçekleştirilebilir (Erdoğan, 1999; akt. Tavşancıl, E, 2005, s.65).

Tutumların ölçülmesine dair çeşitli akademik araştırmalar yürütülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, Türk müziği eğitimi alanında taksim icrasına ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi üzerine (Çalhan, 2020; Keklik Kal, 2020) tarafından çalışmalar yapıldığı görülmektedir.

Tutumların duygu, düşünce ve davranışları etkileyebileceği dikkate alındığında, öğrencilerin taksim icra etme becerisine ilişkin tutumlarının icra başarısını etkileyebileceği söylenebilir. Bu nedenle, tutumların ölçülmesi; öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarının belirlenmesi, olası olumsuz tutumların tespit edilmesi ve taksim icra etme sürecinde bu olumsuz tutumlara yönelik olan önlemlerin alınması açısından önemlidir.

1.9.1. Öğrencilerin Bireysel Çalgılara Karşı Duyduğu Tutumları Şekillendiren Etmenler

1.9.1.1. İlgil ve İstek

Bireysel çalgılarında başarılı olan kişiler, başarı olgusunun içinde barındırdığı ilgi, istek ve motivasyon unsurlarından etkilenecek, bireysel çalgılarına yönelik olumlu tutumlar geliştirmektedir (Konakcı, 2010). Öğrencilerin bireysel çalgılarına yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerinde öğretmenler önemli bir etken olarak düşünülmektedir. Öğrencinin bireysel çalgısına olumlu bir yaklaşım sergileyebilmesi için öğretmen öğrencinin yaşamındaki önemli ve etkili kişilerden biri haline gelmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin öğretim yöntemleri ile

kişisel özellikleri, öğrencilerin davranışları ve başarıları üzerinde geniş kapsamlı bir etki oluşturur. Bir öğretmen, bireysel çalgı icrasında yeteneği ortalama seviyede olan bir öğrenciyi destekleyerek onun başarısını artırabilir buna karşın, yetenekli bir öğrencinin güvenini sarsarak başarısızlık yaşamasına da neden olabileceği ifade edilmektedir (Yörükoğlu, 1989).

Öğrencilerin belirli teknik davranışları ve müzikal düşünebilme yetisini kazanmaları için hedeflenen bireysel çalgı tutumları, öğretmenleri tarafından titizlikle planlanmalı ve sürekli olarak değerlendirilmelidir. Diğer yandan çalgı çalma disiplininin öğrencilere sabırla ve herhangi bir aşama atlanmadan aktarılması gerektiği ve bu şekilde gerçekleştirilen bireysel çalgı eğitimi dersinin, öğrencilerin akademik performanslarına olumlu yönde etki yapacağı öngörülmektedir. Öğrenci ve öğretmenin birebir iletişim halinde bulunduğu bireysel çalgı dersleri, öğrencinin bireysel çalgı icrasındaki kişiliğini geliştirme, bireysel çalgısını sevmeye, çalışma alışkanlıkları edinme ve çalgısına olan tutumunu geliştirmede belirleyici bir etkiye sahiptir (Tenkoğlu, 2005).

Öğrencilerin bireysel çalgıya yönelik tutumlarının, onların akademik başarıları üzerinde belirgin bir etkisi bulunmaktadır. Bu etkinin, öğrencinin bireysel çalgısına yönelik ilgi, istek ve tutumları ile birlikte bu faktörlere bağlı olarak geliştirdiği öğrenmeye hazır olma durumu, davranış ve çabaları ile de ilişkili olduğu söylenebilir. Ayrıca öğretmenin bireysel çalgı icrasındaki öğreticilik ve rehberlik rolünün de öğrencilere katkı sağlayabileceği ifade edilmektedir (Yalçınkaya, Eldemir ve Sönmezöz, 2014).

1.9.1.2. Motivasyon

Güdülenme kelimesiyle eş anlamlı olan motivasyon bireylerin çalışmaya yönelmesi, bu doğrultuda harekete geçmesi ve isteklilik duygusu taşımalarını sağlama süreci olarak tanımlanmaktadır (Işıksağan, 2011). Motivasyon bireyin gelişimini teşvik ederek kapasitesini en verimli şekilde kullanmasına imkân sağlar (Pintrich ve Schunk 2002; Eggen ve Kauchak, 2001).

Bu tanımlar doğrultusunda, motivasyon öğrencilerin bireysel çalgı tutumlarına etki eden temel unsurlardan biri olarak düşünülebilir. Bu nedenle motivasyonun sağlanması veya devamlılığı için öğretmen desteği önemlidir. Öğretmenler bireysel çalgı derslerini daha etkili ve verimli bir şekilde sunarak öğrencilerin bireysel çalgılarını daha hevesli ve motive bir biçimde icra etmelerine olanak tanıyabilir.

Öğretmenlerin öğrencileriyle etkili iletişim kurabilme yeteneği, pedagojik başarıları açısından önemli bir niteliktir. Bu niteliklerden yoksun olan veya yeterli düzeyde sahip olmayan bir öğretmenin, öğrencilerin bireysel çalgılarına olan ilgilerini ve motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülebilir (Akbulut, 2006). Bu nedenle, öğretmenlerin yalnızca bilgi aktarımına dayalı konuşmalarla sınırlı kalmayıp iletişim unsurlarını etkin bir şekilde kullanarak öğrenci motivasyonunu olumlu yönde etkilemeye çaba göstermeleri önemlidir. Ayrıca öğretmenlerin motivasyon konusundaki tutum ve çabalarının, öğrencilerin bireysel çalgılarına olan tutumları üzerindeki etkisi de dikkate alınmalıdır (Turhal, Kalyoncu ve Keçeci 2018).

Motivasyon, öğrenme ve öğretme sürecinin etkinliğini artırarak bireyin bilgi edinme, kavramsal anlayış geliştirme, teknik beceriler kazanma ve yaratıcılığını sergileyebilme bakımından önemli bir faktördür (Akbaba, 2006; Gürdoğan, 2012). Öğrenme ortamında, öğrencinin yüksek motivasyonun öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği, düşük motivasyonunun ise olumsuz sonuçlar doğurabileceği varsayılmaktadır (Atay, 2004).

Motivasyon, öğrencinin bireysel çalgı tutumlarıyla iç içe geçmiş bir başarı olgusu durumudur. Konakcı (2010), başarı elde eden bir öğrencinin, yarattığı motivasyon sayesinde başarılı olduğu duruma ilişkin olumlu tutumlar sergileyebileceğini ifade etmektedir. Motivasyon, öğrencilerin bireysel çalgıya yönelik ilgilerini güçlendirip düzenli çalışmayı teşvik ederek başarılarını artırabileceği gibi, motivasyon eksikliği de öğrencilerin çalgıya yönelik tutumlarını olumsuz etkileyip öğrenme sürecini zayıflatabilir.

1.10. TAKSİM İCRASINDA TUTUMUN ÖNEMİ

Tutumlar, değiştirilebilen davranışsal eğilimlerdir. Olumlu ve olumsuz tutumlar, birbirlerinin yerini alabilmektedir. Buna göre, tutumların gelişimi hem kontrol edilebilir hem de yönlendirilebilir bir süreç olarak değerlendirilebilir. Bir bireyin müzik dersine yönelik sahip olduğu iyi ya da kötü tutum, dersteki performansını önemli ölçüde etkileyebilir. Bu nedenle, bireylerin tutumlarının belirlenmesi oldukça kritik bir rol oynamaktadır (Öztürk ve Kalyoncu, 2014). Ölçülmesi hedeflenen tutumun, bireysel davranışın doğrudan ilişkili olmadığı durumlarda davranış ve tutumlar arasındaki bağın kuvvetli olabileceği söylenememektedir (Kağıtçıbaşı, 1999).

Bu araştırma kapsamında da konservatuvar öğrencilerinin taksim icrası sırasında karşılaştıkları problemlerden biri olarak öğrencilerin taksim icrasına yönelik belleklerinde sakladıkları olumsuz tutumlar olduğu düşünülebilir. Taksim icrası hem çalgısal hem de müzikal açıdan, müzikal ve teknik birikimi doğaçlama olarak icraya yansıtma olanağı sağlar. Öğrencilerin taksim icrası sırasında müzikal ve teknik alanlarda yaşadıkları olası yetersizlikler, söz konusu icra sürecinde zorluklar yaşamalarına neden olabilir. Taksim doğaçlama icra edilmesi makam, çeşni ve geçki konularındaki bilgi eksikliklerinin yanı sıra öğrencinin teknik beceri yetersizliği, müzikal ifade gücünün zayıf olması ve yeterli pratik yapmamış olması gibi faktörler de stresi artırabilir. Ayrıca dinleyici karşısında performans sergileme kaygısı, zaman yönetimi konusundaki belirsizlikler, özgüven eksikliği ve anlık karar verme yeteneğindeki yetersizlikler de öğrencilerin taksim icra etme sürecinde baskı hissetmelerine neden olabilir. Tüm bu unsurlar, taksim sırasında öğrencinin rahat bir icra gerçekleştirmesini engelleyebilir ve stres seviyesini yükseltebilir.

Tutum nesnesi ile doğrudan ilişki kurmak, o nesneye yönelik tutumun güçlenmesine neden olmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1999). Öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerinin hem bu tutumların ortaya çıkarılması hem de taksim icrasındaki başarılarının artırılması açısından etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, taksim icrasına yönelik olumlu veya olumsuz tutumların, icra edilen taksim başarı oranını etkilediği değerlendirilebilir.

Konservatuvar öğrencilerinin taksim icrasına yönelik tutumlarındaki olumlu veya olumsuz durumlarını hedeflemek ve farklı değişkenler bakımından incelemek amacıyla yapılacak araştırmaların, öğrencilerin akademik ve icra alanındaki gelişimlerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

BÖLÜM 2: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi ve ölçme aracının uygulanması ve verilerin toplanma süreci ele alınmaktadır.

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarları öğrencilerinin taksim icra etmeye yönelik olan tutumlarının, çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu araştırma, tarama modelindedir. Tarama araştırmaları genellikle geniş kitlelerin görüşlerini hedeflemeyi ve mevcut durumu betimlemeyi amaçlamaktadır (Yöyen, 2020). Bu modelde araştırılan konudaki birey ve grupların düşünceleri, bir değişiklik yapılmaksızın ortaya konulurken, parçadan bütüne giderek bir yargıya ulaşılmaya çalışılır (Karasar, 2019).

2.2. ÇALIŞMA GRUBU

Bu araştırmanın evrenini, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de Türk müziği eğitimi verilen devlet konservatuvarlarında öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Türkiye’nin çeşitli bölgelerinden rastgele seçilen 18 devlet konservatuvarında, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan ve Türk sanat müziği çalgısı (vurmalı çalgılar dışında) icra eden 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrende bulunan tüm unsurlar basit tesadüfi örnekleme yönteminde birbirine eşit biçimde seçilme şansına sahiptir (Karasar, 2005).

Araştırmanın örneklemini oluşturan üniversiteler şu şekildedir: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Harran Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi. Türkiye’de eğitim veren bazı konservatuvarlarda, Türk sanat müziği alanının olmaması ve yeni açılmış olan bazı konservatuvarların bu alanı sağlasa bile 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin henüz mevcut olmaması nedeniyle, bu konservatuvarlar araştırmanın örneklemine dâhil edilmemiştir. Taksim icrası için hem nazari hem de çalgısal açıdan yeterli

bilgi ve beceriye sahip olmak gerekmektedir. Bu da zaman alan bir durumdur ve bu nedenle, bu yeterliliğin 1. ve 2. sınıf öğrencileri tarafından henüz kazanılamayacağı öngörülmektedir. Ayrıca, 3. ve 4. sınıflarda, taksim icrasına yönelik çalışmaların toplu icra derslerinde gerçekleştirildiği de dikkate alınarak, 1. ve 2. sınıf öğrencilerine araştırmada yer verilmemiştir.

Araştırmaya dâhil edilen öğrencilerin demografik özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Tablo 2.1. Öğrencilerin Yaş Kategorilerine Göre Dağılımı

Değişken	Değişken Düzeyi	f	%
Yaş	17-19	2	0,9
	20-22	95	40,9
	23-25	81	34,9
	26 ve üzeri	54	23,3
Toplam		232	100

Tablo 2.1.'e bakıldığında, öğrencilerin 2'si (%0,9) 17-19 yaş aralığında, 95'i (%40,9) 20-22 yaş aralığında, 81'i (%34,9) 23-25 yaş aralığında ve 54'ü (%23,3) 26 yaş ve üzerindedir. Araştırmanın sonucunda, 20-22 yaş aralığında 95 öğrenci ile en fazla öğrenci sayısına ulaşılrken, 17-19 yaş aralığında 2 öğrenci ile en az öğrenci sayısına ulaşıldığı görülmektedir.

Tablo 2.2.'de öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 2.2. Öğrencilerin Cinsiyet Kategorilerine Göre Dağılımı

Değişken	Değişken Düzeyi	f	%
Cinsiyet	Kadın	118	50,9
	Erkek	114	49,1
Toplam		232	100

Tablo 2.2.'ye bakıldığında, katılımcı öğrencilerden 118'inin (%50,9) kadın, 114'ünün (%49,1) ise erkek olduğu görülmektedir. Araştırmanın sonucuna göre kadın öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerin sayısından daha fazladır.

Tablo 2.3.'te öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı sunulmuştur.

Tablo 2.3. Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türlerine Göre Dağılımı

Değişken	Değişken Düzeyi	f	%
Mezun Olduğu Lise Türü	Güzel Sanatlar Lisesi	62	26,7
	Konservatuvar	9	3,9
	Diğer	161	69,4
Toplam		232	100

Tablo 2.3. incelendiğinde, öğrencilerin 62'sinin (%26,7) güzel sanatlar, 9'unun (%3,9) konservatuvar ve 161'inin (%69,4) ise diğer liselerden mezun olduğu görülmektedir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%69,4) diğer lise türlerinden mezun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2.4.'te öğrencilerin hâlihazırda eğitim aldıkları okullara göre dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 2.4. Öğrencilerin Hâlihazırda Eğitim Aldıkları Okullara Göre Dağılımı

Değişken	Değişken Düzeyi	f	%
Öğrenim görülen okul	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	7	3,0
	Kocaeli Üniversitesi	2	0,9
	Harran Üniversitesi	8	3,4
	Dilek Sabancı Üniversitesi	7	3,0
	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	22	9,5
	Antalya Üniversitesi	3	1,3
	Uludağ Üniversitesi	10	4,3
	Hacıbayram Veli Üniversitesi	17	7,3
	Sakarya Üniversitesi	18	7,8
	İnönü Üniversitesi	3	1,3
	Ömer Halisdemir Üniversitesi	8	3,4
	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	6	2,6
	Kafkas Üniversitesi	8	3,4
	Ege Üniversitesi	27	11,6
	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	10	4,3
	Gaziantep Üniversitesi	26	11,2
	Dicle Üniversitesi	27	11,6
	Atatürk Üniversitesi	23	9,9
	Toplam	232	100

Tablo 2.4.'te öğrencilerin hâlihazırda eğitim aldıkları okullara göre dağılımı şu şekildedir: Yıldırım Beyazıt ve Dilek Sabancı Üniversitelerinde 7 (%3,0) öğrenci, Antalya ve İnönü Üniversitelerinde 3 (%1,3) öğrenci, Harran, Ömer Halisdemir ve Kafkas Üniversitelerinde 8 (%3,4) öğrenci, Uludağ ve Gaziosmanpaşa Üniversitelerinde 10 (%4,3) öğrenci, Ege ve Dicle Üniversitelerinde 27 (%11,6) öğrenci öğrenim görmektedir.

Bununla birlikte, Atatürk Üniversitesi'nde 23 (%9,9), Gaziantep Üniversitesi'nde 26 (%11,2), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde 6 (%2,6), Sakarya Üniversitesi'nde 18 (%7,8), Hacıbayram Veli Üniversitesi'nde 17 (%7,3), Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde 22 (%9,5) ve Kocaeli Üniversitesi'nde 2 (%0,9) öğrenci öğrenim görmektedir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin en fazla Ege Üniversitesi ve Dicle Üniversitesi'nde (%11,6) öğrenim gördüğü saptanmıştır.

Tablo 2.5.'te öğrencilerin sınıf bazında dağılımları yer almaktadır.

Tablo 2.5. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

Değişken	Değişken Düzeyi	f	%
Sınıf	3. Sınıf	115	49,6
	4. Sınıf	108	46,6
	Uzatmalı	9	3,8
Toplam		232	100

Tablo 5'te 115 öğrenci (%49,6) konservatuvar 3. sınıf, 108 öğrenci (%46,6) konservatuvar 4. sınıf ve 9 öğrenci (%3,8) uzatmalı olarak öğrenim görmektedir. Araştırmanın sonucuna göre, en büyük grubu %49,6 ile 3. sınıfa gidenler, en küçük grubu ise %3,8 ile uzatmalı olarak öğrenim görenler oluşturmaktadır.

Tablo 2.6.'da öğrencilerin bireysel çalgılarına göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 2.6. Öğrencilerin Bireysel Çalgılarına Göre Yapılan Dağılımı

Değişken	Değişken Düzeyi	f	%
Bireysel Çalgı	Yaylı Çalgılar	71	30,60
	Mızraplı Çalgılar	109	46,99
	Üflemeli Çalgılar	29	12,50
	Diğer	23	9,91
Toplam		232	100

Tablo 2.6. incelendiğinde, öğrencilerin 71'i (%30,60) yaylı çalgıları, 109'u (%46,99) mızraplı çalgıları, 29'u (%12,50) üflemeli çalgıları ve 23'ü (%9,91) diğer çalgıları tercih ettiği görülmektedir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin en çok mızraplı çalgıları (%46,99) tercih ettiği saptanmıştır. Yaylı çalgılar (%30,60) ikinci sırada yer alırken, üflemeli ve diğer çalgıların oranlarının daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın amaçlarına ulaşabilmek için veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Bunlardan ilki araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formudur. Diğer form ise öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik olan tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılan ve Keklik Kal (2020) tarafından hazırlanmış Türk müziğinde Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeği (TİEYTÖ)'dir.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda, öğrencilerin demografik özelliklerini, bireysel çalgılarına olan çalışma sürelerini, taksim çalışma durumlarını, okul içi ve okul dışındaki müzik faaliyetlerini belirlemek üzere toplam 20 soru sorulmuştur. Kişisel bilgi formundaki maddeler genellikle 4'lü, 5'li ve 6'lı Likert biçimindeki ifadelerden oluşmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu, 3 uzman tarafından incelenmiş olup uzman görüşleri sonucunda form üzerinde gerekli değişiklikler yapılarak forma son hali verilmiştir.

2.3.2. Türk Müziğinde Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeği

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin, taksim icra etmeye yönelik olan tutumlarını belirlemek amacıyla Keklik Kal (2020) tarafından geliştirilmiş TİEYTÖ kullanılmıştır. 5'li Likert biçimindeki bu ölçek biri olumsuz diğer ikisi olumlu olmak üzere 32 maddeden oluşmuştur. Ölçek, yanıt seçenekleri olan 'Kesinlikle Katılıyorum', 'Katılıyorum', 'Kararsızım', 'Katılmıyorum', 'Kesinlikle Katılmıyorum' sırasıyla derecelendirilmiştir. Olumlu ifadeli maddelerde puanlama 'Kesinlikle Katılıyorum' seçeneğiyle başlayarak 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde yapılırken, olumsuz ifadeli maddeler ters sıralama ile 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde değerlendirilmiştir. Ölçeğin 4, 12, 17, 25, 30 numaralı maddeleri olumsuz sorulara ilişkin maddeler olup hesaplamalar öncesi yeniden kodlanmıştır. Türk Müziğinde TİEYTÖ'nün alt boyutlarında yer alan olumsuz maddeler ve isimleri aşağıda verilmiştir. Daha sonra ise bu araştırmaya yönelik TİEYTÖ'nün güvenirlik düzeyleri Cronbach Alfa katsayılarına bakılarak incelenmiştir.

- Olumsuz Tutumlar: 4, 12, 17, 25, 30 (5 madde). Tüm maddeler ters kodlanmıştır.

- Olumlu Tutumlar: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 32 (27 madde). Tüm maddeler olumludur.

Cronbach Alfa güvenilirlik analizi türü adından da anlaşıldığı gibi Lee Cronbach tarafından ortaya atılmıştır ve Likert tipli ölçeklerde sıklıkla kullanılmaktadır. Cronbach Alfa katsayısına göre, 0.00 ile 0.40 arasında R_2 değeri, ölçeğin veya boyutun güvenilir olmadığını, 0.40 ile 0.60 arasında bir değer güvenilirliğin düşük olduğunu, 0.60 ile 0.80 arasında bir değer ise oldukça güvenilir olduğunu, 0.80 ile 1.00 arasında bir değer ise yüksek güvenilirlik gösterdiğini belirtir (Uzunsakal ve Yıldız 2018).

Keklik Kal (2020) tarafından yapılan araştırmada, TİEYTÖ'nün genel iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa 0,919 olarak hesaplanmış ayrıca test-tekrar-test güvenilirliği ise $r=0,66$ ve $p<.05$ olarak bulunmuştur.

Bu araştırmada TİEYTÖ'ye ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0,799 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan Cronbach Alfa katsayılarının 0,70 ve üzerinde olması durumu ölçekten elde edilen verilerin güvenilirlik düzeyinin yüksek düzeyde olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Alpar, 2013; Büyüköztürk, 2010). Buna göre, araştırmada elde edilen Cronbach Alfa testi güvenilirlik katsayısının yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

2.3.3. Türk Müziğinde Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerliliğine İlişkin Sonuçlar

Türk müziğinde TİEYTÖ'nün faktör yapısı ile bu araştırmada ölçekten elde edilen verilerin uyumunu incelemek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, model uyum indeksleri Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 2.7. TİEYTÖ'ye İlişkin Model Uyum İndeksleri

Uyum iyiliği indeksi	TİEYTÖ için hesaplanan değer	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum
X^2/sd	2,20	$0 \leq X^2/sd \leq 2$	$2 \leq X^2/sd \leq 5$
CFI	0,94	$1,00 \leq CFI \leq 0,95$	$0,90 \leq CFI \leq 0,95$
NNFI(TLI)	0,94	$1,00 \leq NNFI \leq 0,95$	$0,90 \leq NNFI \leq 0,95$
SRMR	0,072	$0,00 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$
RMSEA	0,077	$0,00 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,10$

(Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2011; Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003).

Tablo 2.7.'de, TİEYTÖ'den elde edilen verilerin, ölçeğin faktör yapısı ile uyumunu incelemek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları verilmektedir. Elde edilen uyum indekslerinden " X^2/sd " değeri, 2,20 olarak hesaplanmıştır ve kabul edilebilir uyum gösterdiği belirlenmiştir. Ölçeğe ilişkin elde edilen CFI değeri, 0,94 olarak hesaplanmıştır ve kabul edilebilir bir uyum gösterdiği görülmektedir. NNFI değeri incelendiğinde Türk Müziğinde TİEYTÖ için NNFI değeri 0,94 olarak hesaplanmıştır ve model veri uyumunun kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Model uyum indekslerinden SRMR değeri, 0,072 olarak hesaplanmıştır. Buna göre, SRMR değeri bakımından kabul edilebilir düzeyde bir model-veri uyumu olduğu söylenebilir. Ölçekten elde edilen verilerin ölçeğin faktör yapısı ile uyumunu incelemek üzere incelenen bir diğer değer ise RMSEA değeridir. Buna göre, RMSEA değeri, 0,077 olarak hesaplanarak kabul edilebilir düzeyde bir uyum gösterdiği ortaya konulmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu hesaplanan model-uyum indeksleri bakımından bu araştırma kapsamında elde edilen verilerin, Türk müziğinde TİEYTÖ'nün faktör yapısına ilişkin model ile uyumunun kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Katılımcılardan alınan veriler, SPSS 24.0 yazılımına aktarılmış ve bu veriler üzerinde kapsamlı analizler gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere uygulanan anket verilerine göre, Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum (TİEYT) puan ortalamalarının öğrencilerin; cinsiyetleri, mezun oldukları lise ailede Türk müziği ile ilgilenen birey olup olmaması, öğrenim gördükleri sınıf, amatör bir müzik grubu içerisinde çalgı çalma, okul içinde ve okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne almaları değişkenleri için t testi uygulanmıştır. Öte yandan TİEYT puanlarının öğrencilerin yaş, bireysel çalgı çalma süreleri, baba ve anne öğrenim durumu değişkenleri için ANOVA testi yapılmıştır. TİEYT puanlarının bireysel çalgı

ile gün içinde çalışma süresi, bireysel çalgı ile gün içinde taksim çalışma ve dinleme süresi ve makam bilgisini geliştirmek için gün içinde çalışma süresi değişkenleri için ise anovanın homojenlik varsayımı sağlanmadığı için non-parametrik karşılığı olan Kruskall Wallis H Testi uygulanmıştır.

2.5. ÖLÇME ARACININ UYGULANMASI VE VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmanın amaçlarına ulaşabilmek için veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Bunlardan ilki, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formudur. Diğer bölümde ise Keklik Kal (2020) tarafından geliştirilen Türk müziğinde TİEYTÖ yer almıştır. Araştırmanın veri toplama süreci, 2023 yılının Mart ve Temmuz ayları arasında gerçekleşmiştir. Anket formu, ilgili kurumların rektörlüklerinden gerekli izinler alınarak Türkiye'nin yedi bölgesindeki 18 farklı üniversitede öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından incelenen verilerde, eksik işaretlenen veya tüm maddelerde aynı seçeneğin işaretlendiği ölçek maddesi bulunmamıştır.

BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerinin taksim icra etmeye yönelik tutumlarını belirlemek üzere 32 maddeden oluşan ve iki alt boyutu içeren Türk müziğinde TİEYTÖ kullanılmıştır. 5 dereceli Likert tipi ölçek maddeleri, öğrenciler tarafından ‘Kesinlikle Katılıyorum’ (1) ile ‘Kesinlikle Katılmıyorum’ (5) arasında değerlendirilmiştir. Ölçeğin genel puanı ve alt boyutlardan elde edilen sonuçlar, öğrencilerin taksim icrasına ilişkin tutum seviyelerini yansıtmaktadır. “5’li Likert tipi ölçeğin iki aralık arası değeri 0,80 olarak hesaplanmıştır (4aralık/5seçenek=0,80)” (Kına, 2023, s. 32).

TİEYTÖ’nün geneli, olumlu tutum ve olumsuz tutumlar için belirlenen puan aralıkları ve seçenekler aşağıda sunulmaktadır.

Seçenek	Puan Aralığı	Tutum Düzeyi
Kesinlikle Katılıyorum	1,00 – 1,80	Çok Düşük
Katılıyorum	1,81 – 2,60	Düşük
Kararsızım	2,61 – 3,40	Orta
Katılmıyorum	3,41 – 4,20	Yüksek
Kesinlikle Katılmıyorum	4,21 – 5,00	Çok yüksek

3.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin, Türk müziği alanında taksim icrası ile ilgili tutumları nasıldır ve bu tutumlar arasında anlamlı bir fark bulunmakta mıdır? sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.1.’de, TİEYTÖ’ye dair betimleyici istatistikler sunulmuştur.

Tablo 3.1. TİEYTÖ'ye Dair Betimleyici İstatistikler

Maddeler/Faktör	Std.	
	Ort.	sapma
1.Taksim icrâ ederken duygularımı ifade etmek, benim için önemlidir.	4,51	0,70
2.Taksimleri taklit ederek icrâ etmenin beni geliştirdiğini düşünürüm.	4,28	0,77
3.Çok fazla taksim dinlemenin, taksim icrâsı için yol gösterici olduğunu düşünürüm.	4,53	0,74
5. Çalgı icrâcısının çalgıdaki teknik becerisi ile taksim icrâsı arasında doğru orantı olduğunu düşünürüm.	4,20	0,90
6. Çalgının yapısal (fiziksel) anlamda iyi olması taksim icrâsına olumlu yönde etki eder.	4,36	0,83
7. Çalgının tınısal anlamda iyi olması taksim icrasına olumlu yönde etki eder.	4,50	0,68
8. Farklı formlarda eserler dinleyerek taksim icrâmı geliştirebileceğimi düşünürüm.	4,31	0,85
9. Çalgıyla ne kadar çok eser icrâ edersem o kadar iyi taksim yapabilirim.	4,51	2,74
10. Taksim icrâ edeceğim makamı çok iyi bilmem, icrâ edeceğim taksimi olumlu yönde etkiler.	4,62	0,66
11. Çalgıyı sevmenin taksim icrâsını olumlu etkilediğini düşünürüm.	4,48	0,76
13. Taksim icrâ edebildiğimi düşünmek, beni daha çok taksim icrâ etmeye teşvik eder.	4,25	0,83
14. Transpoze taksim çalışmalarının taksim icrâsını olumlu etkilediğini düşünürüm	4,26	0,78
15. Bireysel olarak icrâ ettiğim taksimlerden keyif alırım.	4,19	0,92
16. Yalnızken taksim icrâ ettiğimde heyecanlanmam.	4,49	0,83
18. Taksim icrâ etmenin ayrı bir yetenek olduğunu düşünürüm	4,16	0,97
19. Taksim icrâ ederken nüans kullanmaktan kaçınmam	4,10	0,81
20. Etüt çalışmalarının taksim icrâsını geliştirdiğini düşünürüm.	4,17	0,93
21. Taksim icrâsının bireyin içinden gelen duygu yoğunluğunu yansıtmaya biçimi olduğuna inanırım.	4,49	0,70
22. Taksim icrâ ederken çeşni kullanmaya özen gösteririm.	4,10	0,88
23. Taksim icrâsını beğendiğim bir icrâcıdan dinlediğim taksimler, gelişimime olumlu yönde katkı sağlar.	4,51	0,60

(Tablo 3.1. devamı)

24. Doğaçlama becerisi yüksek olan bireylerin daha ahenkli taksim icrâ ettiklerini düşünürüm.	4,47	0,73
26. Taksim icrâ edebilmenin üretkenlik ile doğru orantılı olduğunu düşünürüm.	4,32	0,83
27. algıyla ne kadar çok taksim pratiği yaparsam o kadar güzel taksim yapabilirim.	4,60	0,57
28. Birbirine yakın makamları bilmenin taksim icrâsını olumlu etkileyeceğine inanırım.	4,44	0,66
29. Meslek algısı dersinde taksim çalışmalarının yapılmasının taksim icrâ becerisini arttırdığını düşünürüm.	4,41	0,77
31. Herhangi bir taksim icrâsını dinlerken çalgıyla eşlik etmek, taksim icrâ becerimi geliştirir.	4,23	0,86
32. Taksim icrâsında benim için en önemli şey tavidir.	4,08	0,86
Olumlu tutumlar	4,31	0,42
4. Taksim icrâ ederken duygularımı ifade etmek, benim için önemlidir.	3,31	1,21
12. Taksim icrâ ederken utanırım.	2,88	1,36
17. Yakın arkadaşlarımın yanında taksim icrâ etmek beni strese sokar.	2,95	1,39
25. Konser esnasında taksim icrâ etmek beni olumsuz etkiler	2,56	1,24
30. Sınav esnasında taksim icrâ etmek beni olumsuz etkiler.	2,94	1,26
Olumsuz tutumlar	2,93	0,96
Genel tutum	4,13	0,38

Tablo 3.1.'de araştırmaya katılan ğrencilerin Türk müziğinde TİEYTÖ'nn genel puanı ve alt boyutlarından elde edilen sonuçların ortalamaları verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin taksim icra etmeye karşı olumlu tutumları çok yüksek (Ort. Olumlu tutum=4,31±0,42), olumsuz tutum düzeyleri ise orta düzeydedir (Ort. Olumsuz tutum=2,93±0,96). Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmada yer alan öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumları yüksek düzeyde (Ort. Genel tutum=4,13±0,38) belirlenmiştir.

3.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, cinsiyet bakımından farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.2.’de cinsiyet bakımından TİEYT puan ortalamalarına dair yapılan t testi analizinin sonuçları sunulmuştur.

Tablo 3.2. Cinsiyet Bakımından TİEYT Puan Ortalamalarına Dair t Testi Analizinin Sonuçları

Değişken	Değişken Düzeyi	n	Ort.	Std. Sapma	sd	t	p
Cinsiyet	Kadın	118	132,03	13,06	230	-0,09	0,92
	Erkek	114	132,18	11,06			

Tablo 3.2.’de Türk müziğinde TİEYT bakımından kadın öğrenciler (Ort.=132,03) ile erkek öğrencilerin (Ort.= 132,18) tutum puan ortalamaları birbirinin yaklaşık olarak aynıdır. Buna göre TİEYT açısından cinsiyete göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($t=0,09$, $p>0,05$).

3.3 ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, yaş faktörüne bağlı olarak farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.3’te yaş değişkeni bakımından TİEYT puanlarına dair özetleyici istatistiksel veriler sunulmuştur.

Tablo 3.3. Yaş Değişkeni Bakımından TİEYT Puanlarına Dair Özetleyici İstatistikler

Yaş	f	Ort.	Std. Sapma
20-22	97	131,14	12,61
23-25	81	133,25	11,23
26 ve üzeri	54	131,98	12,43
Toplam	232	132,11	12,09

Tablo 3.3'te çalışma grubunda yer alan öğrencilerin yaş dağılımı incelendiğinde, 17-19 yaş aralığında yer alan sadece iki öğrenci olduğu için 20-22 yaş aralığı kategorisi ile birleştirilmiştir. 20-22 yaş grubu öğrencilerin tutum puan ortalaması (Ort.=131,14), 23-25 yaş grubu için (Ort.=133,25), 26 ve üzeri yaş grubunun tutum puan ortalaması ise (Ort.=131,98) olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.4.'te TİEYT puanlarının yaş değişkenine göre yapılan ANOVA analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.4. TİEYT Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Yapılan ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler	sd	Kareler Ortalaması	f	p
	Toplamı				
Gruplar arası	215,02	2	107,51	0,73	0,48
Grup içi	33551,28	229	146,51		
Toplam	33766,31	231			

Tablo 3.4.'de Yaş düzeylerine göre tutum puan ortalamaları incelendiğinde, yer alan varyans analizi sonuçlarına göre, öğrencilerin Türk müziğinde TİEYT'lerinin yaş düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($f(2,229) = 0.73$, $p > 0,05$).

3.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, mezun olunan lise türüne göre değişiklik göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.5.'te mezun olunan lise bakımından TİEYT puan ortalamalarıyla ilgili yapılan t testi analizin sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 3.5. Mezun Olunan Lise Bakımından TİEYT Puan Ortalamalarıyla İlgili Yapılan t Testi Analiz Sonuçları

Değişken	Değişken Düzeyi	n	Ort.	Std.	sd	t	p
				Sapma			
Mezun olunan lise	Güzel Sanatlar	71	132,05	12,42	230	-0,04	0,96
	Diğer	161	132,13	11,98			

Tablo 3.5. incelendiğinde, Türk müziğinde TİEYT'leri bakımından güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrenciler (Ort.=132,05) ile diğer liselerden mezun olan öğrencilerin (Ort.= 132,13) puan ortalamaları birbirine oldukça yakın saptanmıştır. Buna göre, TİEYT bakımından mezun olunan lise durumuna göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($t = -0,04$, $p > 0,05$).

3.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, bireysel çalgılarını çalma süresi bakımından farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.6.’da bireysel çalgı çalma süresi bakımından kategorilerin birleştirilmesi sonrasında TİEYT puanlarıyla ilgili özet istatistiksel veriler sunulmaktadır.

Tablo 3.6. Bireysel Çalgı Çalma Süresi Bakımından Kategorilerin Birleştirilmesi Sonrasında TİEYT Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Bireysel çalgı çalma süresi	f	Ort.	Std. Sapma
0-2	57	132,28	12,26
3-5	99	130,74	12,85
6 ve üzeri	76	133,76	10,82
Toplam	232	132,11	12,09

Tablo 3.6.’ya göre, bireysel çalgısını 0-2 yıldır çalan 57, 3-5 yıldır çalan 99, 6 ve üzeri yıldır çalan 76 kişi olmak üzere toplam mevcut 232’dir. Öğrencilerin TİEYT puan ortalamaları, bireysel çalgılarını çalma süreleri 0-2 yıl olan grup için (Ort. = 132,28), 3-5 yıl olan grup için (Ort.=130,74), 6 ve üzeri yıl olan grup için (Ort.= 133,76) olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.7.’de TİEYT puanlarının bireysel çalgı çalma süresine bağlı olarak yapılan ANOVA analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.7. TİEYT Puanlarının Bireysel Çalgı Çalma Süresine Bağlı Olarak Yapılan ANOVA Analiz Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar arası	395,89	2	197,94	1,36	0,26
Grup içi	33370,42	229	145,72		
Toplam	33766,31	231			

Tablo 3.7. incelendiğinde, TİEYT puan ortalamalarının, bireysel çalgılarını çalma süreleri açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($f(2, 229) = 1.36, p > 0.05$).

3.6. ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan ‘‘Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, ailede Türk müziği ile ilgilenen bireylere göre farklılık göstermekte midir?’’ sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.8.’de ailede Türk müziği ile ilgilenen bireyler bakımından TİEYT puan ortalamalarına yönelik gerçekleştirilen t testi analizine ait bulgular sunulmuştur.

Tablo 3.8. Ailede Türk Müziği İle İlgilenen Bireyler Bakımından TİEYT Puan Ortalamalarına Yönelik t Testi Analizine Ait Bulgular

Değişken	Değişken Düzeyi	n	Ort.	Std. Sapma	sd	t	p
Ailede Türk müziği ile ilgilenen birey var mı?	Var	102	132,83	11,73	230	0,80	0,41
	Yok	130	131,53	12,38			

Tablo 3.8. incelendiğinde, öğrencilerin ailelerinde Türk müziği ile ilgilenen birey olma durumu bakımından TİEYT puan ortalamaları incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir farkla karşılaşılmamıştır ($t = 0,80, p > 0,05$). Ailesinde Türk müziği ile ilgilenen bireylerin TİEYT puan ortalamaları, (Ort.=132,83) ailesinde Türk müziği ile ilgilenen birey olmayan katılımcıların (Ort.=131,53) TİEYT puan ortalamalarından daha yüksektir.

3.7. YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, babalarının eğitim seviyesi açısından farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.9.’da baba öğrenim durumu bakımından TİEYT puanlarına yönelik tanımlayıcı istatistiksel bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3.9. Baba Öğrenim Durumu Bakımından TİEYT Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Baba öğrenim durumu	f	Ort.	Std. Sapma
İlkokul/Hiçbir okul mezunu değil	62	130,63	14,19
Ortaokul/Lise	122	133,68	11,17
Yüksekokul/Lisans/Lisansüstü	48	130,02	11,06
Toplam	232	132,11	12,09

Tablo 3.9.’da baba öğrenim durumu bakımından öğrencilerin düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde, “Hiçbir okul mezunu değil” düzeyinde altı birey yer aldığı için “İlkokul” düzeyi ile birleştirilmiştir. Benzer şekilde “Yüksekokul” düzeyinde yedi, “Yüksek Lisans/Doktora” düzeyinde üç birey yer aldığı için “Lisans” düzeyi ile birleştirilmiştir. İlkokul veya hiçbir okul mezunu olmayan 62, ortaokul/lise mezunu olan 122, yüksekokul/lisans/lisansüstü mezunu 48 birey olmak üzere toplam mevcut 232’dir. TİEYT puan ortalamaları, baba öğrenim durumu ilkokul mezunu ve hiçbir okul mezunu olmayan grup için (Ort.=130,63), ortaokul ve lise mezunu grup için (Ort.=133,68), yüksekokul, lisans ve lisansüstü mezunu grup için (Ort.=130,02) olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.10.’da TİEYT puanlarının, katılımcı öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan ANOVA analizine ait sonuçlar sunulmuştur.

Tablo 3.10. TİEYT Puanlarının Babaların Eğitim Düzeylerine Göre Yapılan ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar arası	646,33	2	323,16	2,23	0,11
Grup içi	33119,98	229	144,63		
Toplam	33766,31	231			

Tablo 3.10.'da yer alan varyans sonuçları incelendiğinde, baba öğrenim durumu bakımından TİEYT puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak kayda değer bir fark tespit edilmemiştir ($f(2, 229) = 2,23, p > 0,11$).

3.8. SEKİZİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, annelerinin eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.11.'de anne öğrenim durumu bakımından TİEYT puanlarına dair tanımlayıcı verilere yer verilmiştir.

Tablo 3.11. Anne Öğrenim Durumu Bakımından TİEYT Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Anne öğrenim durumu	f	Ort.	Std. Sapma
İlkokul/Hiçbir okul mezunu değil	97	132,35	12,80
Ortaokul/Lise	104	132,84	11,35
Yüksekokul/Lisans/Lisansüstü	31	128,90	12,10
Toplam	232	132,11	12,09

Tablo 3.11.'de Anne öğrenim durumu bakımından öğrencilerin düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde, “Hiçbir okul mezunu değil” düzeyinde 26 birey yer aldığı için “ilkokul” düzeyi ile birleştirilmiştir. Benzer şekilde “Yüksekokul” düzeyinde on, “Yüksek lisans/Doktora” düzeyinde üç birey yer aldığı için “Lisans” düzeyi ile birleştirilmiştir. İlkokul veya hiçbir okul mezunu olmayan 97, ortaokul/lise mezunu olan 104,

yüksekokul/lisans/lisansüstü mezunu 31 birey olmak üzere toplam mevcut 232'dir. TİEYT puan ortalamaları, anne öğrenim durumu bakımından ilkokul mezunu ve hiçbir okul mezunu olmayan grup için (Ort.=132,35), ortaokul ve lise mezunu grup için (Ort.=132,84), yüksek lisans, lisans ve lisansüstü mezunu grup için (Ort.=128,90) olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.12.'de TİEYT puanlarının, katılımcı öğrencilerin annelerinin eğitim seviyelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan ANOVA analizinin sonuçları sunulmuştur.

Tablo 3.12. TİEYT Puanlarının Annelerin Eğitim Seviyelerine Göre Yapılan ANOVA Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar arası	379,29	2	189,65	1,30	0,27
Grup içi	33387,01	229	145,80		
Toplam	33766,31	231			

Tablo 3.12.'de yer alan varyans sonuçları incelendiğinde, anne öğrenim durumu bakımından TİEYT puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan belirgin bir farklılık gözlenmemiştir ($f(2, 229) = 1.30, p > 0.05$).

3.9. DOKUZUNCU ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, bireysel çalgılarına uygun çalışma ortamı bulup bulamamalarına göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.13.'te bireysel çalgı ortamının bulunma durumuna göre, TİEYT puan ortalamalarına yönelik uygulanan t testi analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3.13. Bireysel Çalgı Ortamının Bulunma Durumuna Göre TİEYT Puan Ortalamalarına Yönelik Uygulanan t Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Değişken Düzeyi	n	Ort.	Std. Sapma	sd	t	p
Bireysel çalgı ortamı	Evet	181	132,94	11,41	230	2,00	0,47
	Hayır	51	129,14	13,96			

Tablo 3.13.'te Türk müziğinde TİEYT bakımından bireysel çalgı ortamı bulunan öğrencilerin (Ort.=132,94) tutum puanı ortalamaları, bireysel çalgı ortamı bulunmayan öğrencilerin (Ort.=129,14) tutum puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre, TİEYT puanları bireysel çalgı ortamına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t = 2,00$, $p < 0,05$).

3.10. ONUNCU ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, şu an öğrenim gördüğü sınıf bakımından farklılık göstermekte midir? sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.14.'te öğrenim gördüğü sınıf bakımından TİEYT puan ortalamalarına dair gerçekleştirilen t testi analizine ait veriler paylaşılmıştır.

Tablo 3.14. Öğrenim Gördüğü Sınıf Bakımından TİEYT Puan Ortalamalarına Dair t Testi Analizi Sonuçları

Değişken	Değişken Düzeyi	n	Ort.	Std. Sapma	sd	t	p
Sınıf	3	115	131,85	12,06	230	-0,31	0,75
	4	117	132,35	12,16			

Tablo 3.14. incelendiğinde, Türk müziğinde taksim icrası ile ilgili tutumların puan ortalamaları, üçüncü sınıf öğrenciler (Ort.=131,85) ile dördüncü sınıf öğrenciler için (Ort.=132,35) birbirinin yaklaşık olarak aynıdır. Buna göre, TİEYT puan ortalamalarında istatistiksel olarak sınıf düzeyine bağlı belirgin bir farklılık gözlenmemiştir ($t = -0,31$, $p > 0,05$).

3.11. ON BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, bireysel çalgılarına günlük çalışma sürelerine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.15.'te TİEYT puanlarının, bireysel çalgı ile gün içerisindeki çalışma süresi dikkate alınarak yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 3.15. TİEYT Puanlarının Bireysel Çalgı İle Gün İçerisindeki Çalışma Süresine Göre Yapılan Kruskall-Wallis H Testi Sonuçları

Bireysel çalgınızla gün içinde çalışma süreniz	n	Ort.	Sıra Ort.	sd	X^2	p	Anlamlı Fark
1 saatten az veya hiç çalışmıyorum (A)	46	127,74	94,98	3	12,63	0,006	A-C, A-D, B-D
1 saat (B)	68	130,96	108,51				
2 saat (C)	62	132,79	120,22				
2 saatten fazla (D)	56	136,34	139,77				
Toplam	232	132,11					

Tablo 3.15.'te öğrencilerin bireysel çalgıları ile gün içinde çalışma süreleri bakımından TİEYT puan ortalamalarının karşılaştırılması amacıyla uygulanan Kruskall-Wallis H testi ve ikili karşılaştırmalar için gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonuçları sunulmaktadır. Öğrencilerin bireysel çalgıları ile gün içinde çalışma süreleri arttıkça TİEYT puan ortalamaları da artmaktadır. Bireysel çalgı ile gün içinde çalışma sürelerine göre, TİEYT puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak kayda değer bir fark bulunmamıştır X^2 (sd=3, n=232) = 9.27, p>0.05. İkili karşılaştırmalar yapılarak farklılıkların hangi gruplar arasında anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Buna göre, Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bireysel çalgı ile gün içinde 1 saatten az veya hiç çalışmayan grup (Ort.=127,74) ile 2 saat (Ort.=132,79) ve 2 saatten fazla (Ort.=136,34) çalışan grupların TİEYT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Bununla birlikte, bireysel çalgı ile gün içinde 1 saat çalışan grup (Ort.=130,96) ile 2 saatten fazla çalışan grubun (Ort.=136,34) TİEYT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

3.12. ON İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, bireysel çalgılarına gün içinde ayırdıkları taksim çalışma süresine göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.16.’da TİEYT puanlarının, bireysel çalgısı ile gün içerisindeki taksim çalışma süresi dikkate alınarak yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 3.16. TİEYT Puanlarının Bireysel Çalgı ile Gün İçerisindeki Taksim Çalışma Süresine Göre Yapılan Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Bireysel çalgı ile gün içinde taksim çalışma durumu	n	Ort.	Sıra Ort.	sd	X^2	p
Hiç çalışmıyorum	63	129,8889	107,07	2	1,70	0,42
1 saatten az	87	132,8851	121,06			
1 saatten fazla	82	132,9878	118,91			
Toplam	232	132,1078				

Tablo 3.16. incelendiğinde öğrencilerden 63’ü bireysel çalgı ile gün içinde taksim çalışma durumu sorusuna “hiç çalışmıyorum”, 87’si “1 saatten az”, 82’si “1 saatten fazla” yanıtını vermiştir. Bireysel çalgı ile taksim çalışma süreleri arttıkça TİEYT puan ortalamalarının da arttığı belirlenmiştir. TİEYT puan ortalamaları bireysel çalgı ile gün içinde taksim çalışma durumları bakımından anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (X^2 (sd=2, n=232) = 1.72, p>0.05).

3.13. ON ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, gün içerisinde taksim dinleme sıklıklarına göre değişiklik göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.17.’de TİEYT puanlarının bireysel çalgı ile gün içindeki taksim dinleme sürelerine göre yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 3.17. TİEYT Puanlarının Bireysel Çalgı İle Gün İçinde Taksim Dinleme Sürelerine Göre Yapılan Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Bireysel çalgı ile gün içinde taksim dinleme süresi	n	Ort.	Std. Sapma	Sıra Ort.	sd	X^2	p	Anlamlı Fark
Hiç dinlemiyorum (A)	48	128,77	15,28	100,79	3	7,96	0,047	A-D, B-D
1 saatten az (B)	76	130,61	11,20	108,51				
1 saat (C)	61	134,25	10,65	125,34				
2 saat ve daha fazla (D)	47	135,17	10,58	133,99				
Toplam	232	132,11	12,09					

Tablo 3.17. incelendiğinde, öğrencilerden 48'i bireysel çalgı ile gün içinde taksim dinleme süresi sorusuna “hiç dinlemiyorum”, 76'sı “1 saatten az”, 61'i “1 saat”, 47'si ise “2 saat veya daha fazla yanıtını vermiştir. Bireysel çalgı ile gün içinde taksim dinleme durumu bakımından TİEYT puan ortalamaları incelendiğinde gün içinde taksim dinleme süresi arttıkça tutum puanlarının arttığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin bireysel çalgı ile gün içinde taksim dinleme durumları bakımından TİEYT puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermektedir (X^2 (sd=3, n=232) = 7.96, $p<0.05$).

Bireysel çalgı ile gün içinde hiç taksim dinlemeyen öğrencilerin, TİEYT puan ortalaması (Ort.=128,77) gün içerisinde 2 saat veya daha fazla taksim dinleyen öğrencilerin puan ortalamalarından (Ort.=135,17) daha düşüktür ve bu farklılığın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($U=825$, $p<0.05$). Bireysel çalgı ile gün içinde bir saatten az sürede taksim dinleyen öğrencilerin TİEYT puan ortalaması (Ort.=130,61), gün içerisinde 2 saat veya daha fazla taksim dinleyen öğrencilerin puan ortalamalarından (Ort.=135,17) daha düşüktür ve tutum puan ortalamaları arasındaki bu farklılık anlamlı bir farklılıktır ($U=1390$, $p<0.05$).

3.14. ON DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, amatör bir müzik grubu içerisinde bireysel çalgılarını çalma durumlarına göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.18.'de TİEYT puan ortalamalarının, amatör bir müzik grubunda çalgı çalma açısından yapılan t testi analiz sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 3.18. TİEYT Puan Ortalamalarının Amatör Bir Müzik Grubu İçerisinde Çalgı Çalma Bakımından t Testi Analiz Sonuçları

Değişken	Değişken Düzeyi	n	Ort.	Std. Sapma	sd	t	p
Amatör bir müzik grubu içerisinde bireysel çalgı çalıyor musunuz?	Evet	107	133,34	10,54	229	1,41	0,15
	Hayır	124	131,08	13,26			

Tablo 3.18. incelendiğinde, amatör bir grupta çalan öğrencilerin TİEYT puan ortalamaları (Ort.=133,34) amatör grupta çalmayan öğrencilerin (Ort.= 131,08) puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre, amatör bir grupta çalma durumu bakımından TİEYT tutum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($t = 1,41$, $p > 0,05$).

3.15. ON BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma durumları bakımından farklılık göstermekte midir?” sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.19.’da TİEYT puan ortalamalarının okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne almaları durumuna göre yapılan t testi analizinin sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 3.19. TİEYT Puan Ortalamalarının Okul İçinde Bir Müzik Etkinliğinde Bireysel Çalgıları İle Sahne Almaları Bakımından t Testi Analiz Sonuçları

Değişken	Değişken Düzeyi	n	Ort.	Std. Sapma	sd	t	p
Okul içinde bireysel çalgılarınız ile sahne aldınız mı?	Evet	126	133,86	11,09	230	2,43	0,01
	Hayır	106	130,01	12,91			

Tablo 3.19. incelendiğinde, okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alan öğrencilerin TİEYT tutum puan ortalamaları (Ort.=133,86) ile okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne almayan öğrencilerin (Ort.=130,01) puan ortalamalarından yüksektir. Buna göre, okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma durumu bakımından TİEYT puan ortalamaları arasındaki bu farklılık anlamlı bir farklılık olarak belirlenmiştir ($t = 2,43$, $p < 0,05$).

3.16. ON ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan “Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel

algıları ile sahne alma durumları bakımından farklılık göstermekte midir?’’ sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.20.’de TİEYT puan ortalamalarının okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel algıları ile sahne almaları durumuna göre yapılan t testi analizinin sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 3.20. TİEYT Puan Ortalamalarının Okul Dışında Bir Müzik Etkinliğinde Bireysel algıları İle Sahne Almaları Bakımından t Testi Analiz Sonuçları

Değişken	Değişken Düzeyi	n	Ort.	Std. Sapma	sd	t	p
Okul dışında sahne aldınız mı?	Evet	127	133,20	10,39	230	1,52	0,13
	Hayır	105	130,78	13,81			

Tablo 3.20.’de okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel algıları ile sahne alma durumları bakımında TİEYT puan ortalamaları incelendiğinde, okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel algıları ile sahne alan öğrencilerin puan ortalamaları (Ort.=133,20), okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel algıları ile sahne almayan öğrencilere kıyasla (Ort.=130,78) daha yüksek düzeydedir.

Bu farkın, istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen t testi analizine göre, TİEYT puan ortalamaları öğrencilerin okul dışındaki bir müzik etkinliğinde bireysel algıları ile sahne alıp almama durumlarına göre, anlamlı bir değişim görülmediği sonucuna varılmıştır ($t = 1,52, p > 0,05$).

3.17. ON YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Konservatuvar öğrencilerine sorulan ‘‘Konservatuvar öğrencilerinin Türk müziği alanında taksim icrasına ilişkin tutumları, makam bilgilerini geliştirmek amacıyla gün içinde geçirdikleri çalışma süresine göre farklılık göstermekte midir?’’ sorusuna dair elde edilen veriler şunlardır:

Tablo 3.21.’de makam bilgisini geliştirmek için gün içinde çalışma süresi bakımından TİEYT puanlarına yönelik tanımlayıcı istatistiksel sonuçlar paylaşılmıştır.

Tablo 3.21. Makam Bilgisini Geliştirmek İçin Gün İçinde Çalışma Süresi Bakımından TİEYT Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Makam bilgisini geliştirmek için gün içinde çalışma süresi	f	%
Hiç çalışmıyorum	32	13,8
1 saatten az	63	27,2
1 saat	76	32,8
2 saat	38	16,4
2 saatten fazla	23	9,8
Toplam	232	100

Tablo 3.21.'de örneklem grubundaki öğrencilerin makam bilgilerini geliştirmek amacıyla gün içinde ayırdıkları çalışma süreleri bakımından dağılımları incelendiğinde, “hiç çalışmıyorum”, “2 saat” ve “2 saatten fazla” yanıtını veren grupların frekansı düşük olduğu için hiç çalışmıyorum yanıtını veren grup “1 saatten az” yanıtını veren grup ile birleştirilmiştir. “2 saat” ve “2 saatten fazla” yanıtını veren gruplar da yine birleştirilmiştir.

Tablo 3.22.'de TİEYT puanlarının makam bilgisini geliştirmek için gün içinde ayırdıkları çalışma sürelerine göre yapılan Kruskal-Wallis H testi bulguları sunulmuştur.

Tablo 3.22. TİEYT Puanlarının Makam Bilgisini Geliştirmek İçin Gün İçinde Çalışma Sürelerine Göre Yapılan Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Makam bilgisini geliştirmek için gün içinde çalışma süresi	f	Ort.	Std. Sapma	Sıra Ort.	sd	X^2	p	Anlamlı Fark
1 saatten az veya hiç çalışmıyorum (A)	95	129,68	13,78	106,08	2	6,26	0,04	A-C
1 saat (B)	76	132,57	10,27	115,80				
2 saat ve daha fazla (C)	61	135,31	10,66	133,60				
Toplam	232	132,11	12,09					

Tablo 3.22. incelendiğinde, öğrencilerden 95'i makam bilgisini geliştirmek için gün içinde çalışma süresi sorusuna “1 saatten az veya hiç çalışmıyorum”, 76'sı “1 saat”, 61'i “2 saat ve daha fazla” yanıtını vermiştir. Öğrencilerin makam bilgilerini geliştirmek için gün içinde çalışma sürelerine göre, TİEYT puan ortalamaları karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farkın mevcut olduğu anlaşılmaktadır X^2 (sd=2, n=232) =6.26, $p<0.05$.

Öğrencilerin TİEYT puan ortalamaları incelendiğinde makam bilgisi geliştirmek için gün içinde çalışma süreleri arttıkça tutum puanlarının da arttığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında ortaya çıktığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Bununla birlikte, makam bilgisini geliştirmek için gün içinde bir saatten az veya hiç çalışmayan öğrencilerin TİEYT puan ortalamaları (Ort.=129,68) iki saat ve daha fazla çalışan öğrencilere göre (Ort.=132,11) düşüktür ve bu fark anlamlı bir farklılıktır ($U=2234,50$, $p<0,05$).

BÖLÜM 4. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

4.1. SONUÇ

Araştırmada, hedeflenen kriterlere bağlı olarak 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki 18 farklı üniversitenin devlet konservatuvarlarında, Türk sanat müziği çalgısı icra eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerine ulaşılmış ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 232 öğrenciden veriler toplanmıştır. Toplanan veriler doğrultusunda önce öğrencilerin demografik özelliklerine ait sonuçlara, daha sonra da araştırmanın alt problemlerine ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Öğrencilerin demografik özelliklerine ait olan sonuçlara göre;

Araştırmada yer alan öğrencilerin, %0,9'unun 17-19 yaş aralığında, %40,9'unun 20-22 yaş aralığında, %34,9'unun 23-25 yaş aralığında ve %23,3'ünün 26 yaş ve üzerinde olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan öğrencilerin, %50,9'unun kadın, %49,1'inin ise erkek öğrencilerden oluştuğu;

Araştırmada yer alan öğrencilerin, %26,7'sinin güzel sanatlar, %3,9'unun konservatuvar ve %69,4'ünün ise diğer liselerden mezun olduğu görülmüştür. Araştırmada yer alan öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversitelerin dağılımı incelendiğinde, Yıldırım Beyazıt ve Dilek Sabancı Üniversitelerinde %3,0 öğrenci, Antalya ve İnönü Üniversitelerinde %1,3 öğrenci, Harran, Ömer Halisdemir ve Kafkas Üniversitelerinde %3,4 öğrenci, Uludağ ve Gaziosmanpaşa Üniversitelerinde %4,3 öğrenci, Ege ve Dicle Üniversitelerinde %11,6 öğrencinin öğrenim gördüğü belirlenmiştir.

Bununla birlikte, Atatürk Üniversitesi'nde %9,9, Gaziantep Üniversitesi'nde %11,2, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde %2,6, Sakarya Üniversitesi'nde %7,8, Hacıbayram Veli Üniversitesi'nde %7,3, Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde %9,5 ve Kocaeli Üniversitesi'nde %0,9 öğrenci öğrenim görmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, %49,6'sı konservatuvar 3. sınıf, %46,6'sı konservatuvar 4. sınıf ve %3,8'i uzatmalı olarak öğrenim görmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, %30,60'ının yaylı çalgıları, 46,99'unun mızraplı çalgıları, %12,50'sinin üflemeli çalgıları ve %9,91'inin ise diğer çalgıları tercih ettiği tespit edilmiştir.

Tutum ölçeğinden elde edilen verilerin incelenmesi doğrultusunda araştırmanın alt problemlerine ilişkin sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

Bu araştırmanın ilk alt problemiyle ilgili olarak elde edilen verilere dayanarak, konservatuvar 3. ve 4. sınıflarda eğitim gören 232 öğrencinin, Türk müziğinde TİEYTÖ'nün genelinde ve olumlu-olumsuz tutum olmak üzere iki alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları ve standart sapma değerlerine ulaşılmıştır. Buna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik olumlu tutumlarının çok yüksek düzeyde olduğu (Ort. Olumlu tutum= $4,31 \pm 0,42$) olumsuz tutum düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu görülmüştür. (Ort. Olumsuz tutum= $2,93 \pm 0,96$). Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmaya katılan öğrencilerin TİEYT puanlarının yüksek düzeyde (Ort. Genel tutum= $4,13 \pm 0,38$) olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan kadın ve erkek öğrencilerin Türk müziğinde TİEYT puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği sonucunda, kadın öğrenciler (Ort.=132,03) ile erkek öğrencilerin (Ort.= 132,18) tutum puan ortalamalarının birbirine yaklaşık olduğu görülmüştür. Öte yandan, TİEYT'lerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık ($t = -0,09$, $p > 0,05$) belirlenmediği sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının yaşa göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. 17-19 yaş aralığında yalnızca iki öğrenci bulunduğu için bu grup, 20-22 yaş aralığı kategorisi ile birleştirilmiştir. Buna göre, 20-22 yaş grubu öğrencilerin tutum puan ortalaması (Ort.=131,14), 23-25 yaş grubu için (Ort.=133,25), 26 ve üzeri yaş grubunun tutum puan ortalaması ise (Ort.=131,98) olarak hesaplanmıştır. Varyans analizi sonuçlarına göre, Türk müziğinde TİEYT puan ortalamalarının öğrencilerin yaş düzeylerine göre anlamlı bir farklılık [$f(2,229) = 0.73$, $p > 0,05$] göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin, TİEYT puanlarının mezun oldukları lise türüne göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrenciler (Ort.=132,05) ile diğer liselerden mezun olan öğrencilerin (Ort.=132,13) puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, TİEYT puanları açısından mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık ($t = -0,04$, $p > 0,05$) bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan toplam 232 öğrenciden bireysel çalgısını 2 yıl ve daha az süredir çalan ($f=57$), 3-5 yıldır çalan ($f=99$), 6 yıl ve üzeri süredir çalan ise ($f=76$) öğrenci olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin TİEYT puan ortalamaları; bireysel çalgılarını 2 yıl ve daha az süredir çalan grup için (Ort. = 132,28), 3-5 yıldır çalan grup için (Ort.=130,74), 6 ve üzeri yıldır çalan grup için (Ort.= 133,76) olarak hesaplanmıştır. Öte yandan, öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının, bireysel çalgılarını çalma sürelerine göre, anlamlı bir farklılık [$f(2, 229) = 1.36$, $p > 0.05$] göstermediği sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın altıncı alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin ailelerinde Türk müziği ile ilgilenen birey olma durumuna göre TİEYT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ($t = 0,80$, $p > 0,05$) olmadığı saptanmıştır. Öte yandan, ailesinde Türk müziği ile ilgilenen birey bulunan öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının (Ort.=132,83) ailesinde Türk müziği ile ilgilenen birey bulunmayanlara (Ort.=131,53) göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın yedinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, Türk müziğinde TİEYT puanlarının baba öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu kapsamda, ilkokul veya hiçbir okul mezunu olmayan 62, ortaokul/lise mezunu olan 122 ve yüksekokul/lisans/lisansüstü mezunu olan 48 birey tespit edilmiştir. TİEYT puan ortalamaları; ilkokul mezunu ya da hiçbir okul mezunu olmayan grup için (Ort.=130,63), ortaokul/lise mezunu grup için (Ort.=133,68) ve yüksekokul/lisans/lisansüstü mezunu grup için (Ort.=130,02) olarak hesaplanmıştır. Varyans analizi sonuçlarına göre, baba öğrenim durumu bakımından TİEYT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık $f(2, 229) = 2,23$, $p > 0,11$ bulunmadığı görülmüştür.

Araştırmanın sekizinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, Türk müziğinde TİEYT puanlarının anne öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu kapsamda, ilkokul veya hiçbir okul mezunu olmayan 97, ortaokul/lise mezunu olan 104, yüksekokul/lisans/lisansüstü mezunu olan 31 birey tespit edilmiştir. TİEYT puan ortalamaları; ilkokul mezunu ve hiçbir okul mezunu olmayan grup için (Ort.=132,35), ortaokul/lise mezunu grup için (Ort.=132,84), yüksekokul/lisans/lisansüstü mezunu grup için (Ort.=128,90) olarak hesaplanmıştır. Varyans analizi sonuçlarına göre, anne öğrenim durumu bakımından TİEYT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık $f(2, 229) = 1.30, p > 0.05$ bulunmadığı belirlenmiştir.

Araştırmanın dokuzuncu alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, Türk müziğinde TİEYT bakımından bireysel çalgı çalışma ortamı bulunan öğrencilerin (Ort.=132,94) tutum puanı ortalamalarının, bireysel çalgı çalışma ortamı bulunmayan öğrencilerin (Ort.=129,14) tutum puan ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öte yandan, öğrencilerin TİEYT puanlarının, bireysel çalgı çalışma ortamına göre anlamlı bir farklılık ($t = 2,00, p < 0,05$) gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırmanın onuncu alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, üçüncü sınıf öğrencilerin (Ort.=131,85) ve dördüncü sınıf öğrencilerin (Ort.=132,35) TİEYT puan ortalamalarının birbirine yaklaşık olarak aynı olduğu saptanmıştır. Buna göre öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının, sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık ($t = -0,31, p > 0,05$) göstermediği sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın on birinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, bireysel çalgısıyla gün içinde çalışma süresi 1 saatten az veya hiç çalışmayan öğrenciler için (Ort.=127,74), 1 saat çalışanlar için (Ort.=130,96), 2 saat çalışan grup için (Ort.=132,79), 2 saatten fazla çalışanlar için ise (Ort.=136,34) olarak hesaplanmıştır. Buna göre, öğrencilerin bireysel çalgıları ile gün içinde çalışma süreleri arttıkça TİEYT puanlarının da arttığı sonucuna varılmıştır. Öte yandan, bireysel çalgı ile gün içinde çalışma sürelerine göre, TİEYT puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık $X^2 (sd=3, n=232) = 9.27, p > 0.05$ görülmediği saptanmıştır. Gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testi sonucunda ise bireysel çalgı ile gün içinde 1 saatten az veya hiç çalışmayan grup (Ort.=127,74) ile 2 saat çalışan (Ort.=132,79) ve 2 saatten fazla çalışan (Ort.=136,34) gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bununla birlikte, bireysel çalgısı ile gün içinde 1 saat çalışan grup

(Ort.=13,96) ile 2 saatten fazla çalışan grubun (Ort.=136,34) TİEYT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın on ikinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, öğrencilerden 63'ü bireysel çalgı ile gün içinde taksim çalışma durumu sorusuna “hiç çalışmıyorum”, 87'si “1 saatten az”, 82'si “1 saatten fazla” çalışıyorum yanıtını vermiştir. Öte yandan, öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının bireysel çalgı ile gün içinde taksim çalışma durumları bakımından anlamlı farklılık X^2 (sd=2, n=232) = 1.72, $p>0.05$ göstermediği sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın on üçüncü alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin bireysel çalgıları ile gün içinde taksim dinleme durumları bakımından TİEYT puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık X^2 (sd=3, n=232) = 7.96, $p<0.05$ görüldüğü saptanmıştır. Bireysel çalgıları ile gün içinde hiç taksim dinlemeyen öğrencilerin, TİEYT puan ortalamalarının (Ort.=128,77) gün içinde 2 saat ve daha fazla taksim dinleyen öğrencilerin puan ortalamalarından (Ort.=135,17) daha düşük olduğu ve bu farkın anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu ($U=825$, $p<0.05$) belirlenmiştir. Öte yandan, bireysel çalgı ile gün içinde bir saatten az sürede taksim dinleyen öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının (Ort.=130,61) gün içinde 2 saat ve daha fazla taksim dinleyen öğrencilerin puan ortalamalarından (Ort.=135,17) daha düşük olduğu ve bu farkın da anlamlı düzeyde olduğu ($U=1390$, $p<0.05$) saptanmıştır.

Araştırmanın on dördüncü alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, amatör bir grupta çalan öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının (Ort.=133,34) amatör grupta çalmayan öğrencilerin (Ort.= 131,08) puan ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Buna göre, öğrencilerin amatör bir grupta çalma durumu bakımından TİEYT puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık ($t = 1,41$, $p> 0,05$) görülmediği belirlenmiştir.

Araştırmanın on beşinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alan öğrencilerin TİEYT tutum puan ortalamalarının (Ort.=133,86) okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne almayan öğrencilerin (Ort= 130,01) puan ortalamalarından yüksek olduğu saptanmıştır. Buna göre, öğrencilerin okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma durumu bakımından TİEYT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ($t=2,43$, $p<0,05$) bulunduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın on altıncı alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alan öğrencilerin puan ortalamalarının (Ort=133,20), okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne almayan öğrencilere göre (Ort=130,78) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Buna göre, öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının, okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma durumlarına göre anlamlı bir farklılık ($t = 1,52, p > 0,05$) göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmanın on yedinci alt problemine ilişkin olarak elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin makam bilgilerini geliştirmek amacıyla gün içinde ayırdıkları çalışma süresi bakımından TİEYT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu X^2 ($sd=2, n=232$)= 6.26, $p < 0.05$ saptanmıştır. Buna göre, makam bilgisini geliştirmek için gün içinde bir saatten az çalışan ya da hiç çalışmayan öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının (Ort.=129,68) iki saat ve daha fazla çalışan öğrencilere göre (Ort.=132,11) düşük olduğu ve bu farkın anlamlı düzeyde bir farklılık ($U=2234,50, p < 0,05$) gösterdiği belirlenmiştir.

4.2. TARTIŞMA

Araştırmada, konservatuvar öğrencilerinin taksim icrasına yönelik olumlu tutumlarının çok yüksek ve olumsuz tutumlarının ise orta düzeyde olduğu görülmüştür. Bu sonuç Çalhan ve Yokuş'un (2023) çalışmaları ile paralellik göstermektedir. Çalhan ve Yokuş (2023), yaptıkları araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin taksim yapma konusundaki tutumlarının yüksek seviyelerde olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin olumlu tutum puanlarının yüksek düzeyde olması, bu anlamdaki eğitim sürecinin faydalı olduğunu ve dolayısı ile öğrencilerin tutumlarına olumlu şekilde yansıdığını göstermektedir. Nitekim Çalhan ve Yokuş (2019), kanun öğrencilerinin taksim yapmaya ilişkin görüşlerine yönelik gerçekleştirdikleri çalışmalarında, öğrencilerin çoğunun taksim yapmaya karşı tutumlarının olumlu yönde olduğunu vurgulamaktadır. Öte yandan, bazı öğrencilerin kaygı, stres ve özgüven eksikliği gibi duygular yaşaması, taksim icra etmeye yönelik olumsuz tutumlarının orta düzeyde olmasına neden olmuştur. Araştırmada öğrencilerin TİEYT puanlarında bireysel çalgı çalışma ortamı, bireysel çalgılarıyla gün içinde taksim dinleme durumları, okul içinde sahne alma ve makam bilgilerini geliştirmek amacıyla çalışılan süre değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık görüldüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin TİEYT puanlarında

anlamli farklılık bulunan bulgular değerlendirildiğinde, bireysel çalgı çalışılan ortamın öğrencilerin taksim icrasına yönelik tutumlarını etkilediği görülmektedir. Bu durum, çalışma ortamının sadece fiziksel değil, psikolojik açıdan da öğrenciyi etkileyebileceğini göstermektedir. Ancak Kolbaşı (2019) alışmasında, çalışma ortamının tutumlar üzerinde anlamli bir etkisi olmadığını ortaya koymuştur. Demirtaş ve Aydın (2024) tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin bireysel çalgı çalışmaları sırasında meknsal koşulların tutumlar üzerindeki etkisi vurgulanmıştır. Buna göre, çalışılan ortamın her öğrencide aynı etkiyi yaratmayacağı, kişisel alışkanlıklar ve motivasyon gibi bireysel durumlara bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir. Taksim icrasına yönelik tutumlar, öğrencilerin bireysel algıları ile gün içinde taksim dinleme durumuna bağlı olarak değişmektedir. Karakaya ve Gültekin (2025) alışmalarında taksim dinleme sıklığının doğrudan tutuma etki ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Buna göre, taksim dinleme alışkanlığının, ğrencilerin TİEYT'lerini olumlu yönde etkileyebileceği ayrıca bu etkinin özellikle makam bilgisi ve duygusal farkındalıkla desteklendiği söylenebilir. Okul içinde bir müzik etkinliğinde bireysel algıları ile sahneye çıkmayan ğrencilerin TİEYT tutum puan ortalamalarının, sahneye çıkanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, sahne deneyiminin öğrencilerin tutumlarını etkileyen önemli bir unsur olabileceğini düşündürmektedir. Sahne deneyimi; öğrencilerin icra becerileri yanında doğaçlama becerilerini, müziksel gelişimlerini ve özgüvenlerini de arttırabilir. Bu durum, doğaçlamaya dayalı olan taksim konusunda öğrencilerin olumlu tutum geliştirmelerini etkileyebilir. İlgili literatür incelendiğinde, Kına'nın (2023) alışmasından elde edilen araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile okuldaki müzik etkinliklerine katılma durumları arasında anlamli bir fark bulunmaktadır. Yılmaz ve Ateş'in (2025) alışmalarından elde edilen bulgularda ise sahne tecrübesi olan öğrencilerin doğaçlamaya yönelik daha pozitif tutum geliştirdiği görülmüştür. Okul içinde bireysel çalgıyla sahne alma deneyimi, öğrencilerin sahne tecrübesi yoluyla zgven kazanımı ve doğaçlama becerilerinin gelişmesini sağlayarak tutumlarını olumlu etkilediği düşünülebilir. Konservatuvar ğrencilerinin TİEYT'lerinin makam bilgilerini geliştirmek amacıyla gün içinde ayırdıkları çalışma süresine göre ise istatistiksel olarak dikkat çekici bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, gün içinde taksim çalışma süresinin artması ile makam bilgisine olan hkimiyetin, öğrenciler üzerinde güven duygusunu arttırdığı ve öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği yorumu yapılabilir. Günlük olarak makam bilgisine yönelik yapılan çalışmaların tutum üzerindeki olumlu etkisi ise doğrudan müzikal yeterlilik, repertuvar hâkimiyeti ve teknik donanım ile ilişkili olabilir. İlgili

literatür incelendiğinde, Çalhan ve Yokuş'un (2019) çalışmasında, kanun öğrencilerinin çoğunun taksim, geçki ve makam bilgisi konusunda eksiklik yaşadığı ve bu alanlarda kendilerini yeterli görmedikleri belirtilmiştir. Öte yandan, taksim yaparken öğrencilerin büyük çoğunluğunun nihâvend, uşşak, hicaz, hüzzam ve hüseyinî makamlarında kendilerini yeterli bulurken farklı makamlarda kendilerini yeterli görmemeleri, taksim icra ederken makam bilgisine önem verilmesi gerektiği düşüncesini desteklemektedir.

Araştırmada, öğrencilerin TİEYT puanlarında; cinsiyetleri, yaşları, mezun oldukları lise türü, bireysel çalgılarını çalma süreleri, ailede Türk müziğiyle ilgilenen birey bulunup bulunmaması, anne ve baba öğrenim durumları, sınıf düzeyleri, okul dışındaki müzik etkinliklerine katılım durumları ve bireysel çalgı ile taksim çalışma süresi değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık görülmediği tespit edilmiştir. Bulgular değerlendirildiğinde, öğrencilerin TİEYT puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmaması, taksim icrasına yönelik tutumların her iki cinsiyet için de benzer düzeyde geliştiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, cinsiyetin taksim icrası üzerinde belirgin bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu sonuç Çalhan ve Yokuş'un (2023) çalışmaları ile paralellik göstermemektedir. Çalhan ve Yokuş'un (2023) araştırmasında erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere göre taksim yapmaya yönelik daha olumlu tutumlar sergilediği bulunmuştur. Tutumun oluşumunda bazı demografik değişkenlerin tek başına belirleyici olmadığını; bireysel motivasyon, müziksel ilgi ve içsel yönelimin daha baskın olabileceğini düşündürmektedir. Literatürde öğrencilerin bireysel çalgı ve armoni-kontrpuan-eşlik derslerine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre değişmediğini gösteren çalışmalar da mevcuttur (Avcıoğlu ve Şen, 2020; Cengiz ve Lehimler, 2018; Engür, Gül, Çelikleş ve Özer, 2018; Ataman, 2016; Gergin, 2010; Kaya, 2018; Şeker, 2014). Araştırmada konservatuvar öğrencilerinin TİEYT puanlarında yaş düzeylerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durum, Çalhan ve Yokuş'un (2023) çalışmaları ile paralellik göstermektedir. Çalhan ve Yokuş'un (2023) çalışmasında, öğrencilerin taksim yapmaya ilişkin tutumları, yaşa göre değişiklik göstermemektedir. Ayrıca Avcıoğlu ve Şen'in (2020) çalışmalarında da öğrencilerin bireysel çalgı dersine ilişkin tutumları demografik faktörler açısından incelendiğinde, yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gözlemlenmediği vurgulanmıştır. Buna göre, yaş değişkeninin öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemediği görülmektedir. Araştırmalar arasındaki bu paralellik, yaş değişkeninin tek başına önemli bir etken olmayabileceğini göstermektedir.

Konservatuvar öğrencilerinin yaş aralığının genel olarak 18-24 arasında olması, müzikal anlamda benzer beğeni, öğrenme becerisi ve benzer eğitim düzeyine sahip olmalarının da bu sonucu desteklediği düşünülmektedir. Kolbaşı'nın (2019) çalışmasında ise öğrencilerin çalgı çalışma alışkanlıklarında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Bu araştırma Kolbaşı'nın (2019) çalışmasında yaş değişkeni açısından elde ettiği bulgular ile örtüşmemektedir. Konservatuvar öğrencilerinin TİEYT puanlarının, mezun oldukları lise türüne göre belirgin bir fark göstermediği sonucu Çalhan ve Yokuş'un (2023) çalışmaları ile paralellik göstermektedir. Güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrenciler diğer lise mezunlarıyla kıyaslandığında, teori ve uygulama alanlarında daha pratik bilgiye sahip oldukları söylenebilir. Sarıtaş ve Üstün (2025), çalışmalarında sınıf düzeyinin tutumu etkilemediğini ortaya koymuştur. Bu durum, müziksel tutumların bireyden bireye değiştiğini ve bazı değişkenlerin her öğrenci üzerinde aynı etkiyi yaratmadığını ortaya koymaktadır. Ancak, hangi liseden mezun olunduğunun öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarını belirlemede etkili olmadığı, öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarının, üniversitedeki müzik eğitimi sürecinde şekillendiği söylenebilir. Araştırmada bireysel çalgı çalma süresinin öğrencilerin TİEYT puanları üzerinde önemli bir etki oluşturmadığı görülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, Ersoy ve Tunç (2024) çalışmalarında bireysel çalgı çalma süresinin tutum üzerinde anlamlı etki göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Çalhan ve Yokuş'un (2023) çalışmalarında süre değişkenine bağlı anlamlı bir tutum farkı gözlemlenmemiştir. Bu bulgu, Konakcı'nın (2010) bulgularıyla da paralellik göstermektedir. Tutumların sadece çalgı çalma süresi ile değil, verilen eğitimin kapsamı ve motivasyon gibi değişkenlerle de ilişkili olabileceği söylenebilir. Araştırmada öğrencilerin TİEYT puanlarının ailede Türk müziği ile ilgilenen birey olup olmama durumuna göre değişmediği görülmektedir. Oysa bazı çalışmalarda, ailede müzikle ilgilenen bireylerin varlığı öğrencilerin müzik tutumlarını olumlu etkileyen bir faktör olarak dikkat çekmektedir (Şen, 2011; Kına, 2023). Bu farklılık, araştırma grubunun özelliklerinden ya da tutumun oluşmasında aile etkisinin düşünüldüğü kadar belirleyici olmamasından kaynaklanabilir. Konservatuvar öğrencilerinin TİEYT'lerinin baba öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucu Avcıoğlu ve Şen (2020) tarafından yapılan çalışmadaki bulgularla paralellik göstermektedir. Her iki çalışmada da baba eğitim düzeyinin öğrencilerin müzikle ilgili tutumları üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmüştür. Ancak, Şen'in (2011) çalışmasında öğrencilerin geleneksel Türk müziği derslerine yönelik tutumlarının baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır. Araştırmada konservatuvar

öğrencilerinin TİEYT'lerinin anne öğrenim durumuna göre değişmediği görülmüştür. İlgili literatürde Şen (2011) ile Avcıoğlu ve Şen (2020), tarafından yapılan çalışmalarda anne eğitim düzeyine göre, öğrencilerin tutumlarında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Tutumları etkileyen faktörler her zaman, her ortamda aynı sonucu vermeyebilir. Baba ve anne öğrenim düzeyi tutumlar üzerinde her zaman doğrudan etkili olmayabilir; bu etki duruma ve kişiye göre değişebilir. Bu sonuçlara göre, eğitim ve kültürel faktörler, her araştırmada aynı etkiyi göstermeyebilir. Araştırmada, öğrencilerin taksim icrasına yönelik tutumlarının sınıf düzeyine bağlı olarak değişmediği görülmektedir. Sınıf düzeyi öğrencilerin tutumlarını belirlemede tek başına yeterli değildir. Öğrencilerin taksim icrasına yönelik tutumların sınıf düzeyinden çok, bireysel müzik yeteneği, motivasyon ve özgüven seviyeleriyle ilişkili olduğu; bu tutumların ise, her sınıf düzeyinde ortaya çıkmayabileceği düşünülebilir. Literatür incelendiğinde sınıf düzeyinin tutumlar üzerindeki etkisi, farklı bulgularla karşımıza çıkmaktadır. Çalhan ve Yokuş (2023) öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre değiştiğini belirtmişken, Avcıoğlu ve Şen (2020) ile Ataman (2016) tarafından yapılan çalışmalarda, sınıf düzeyinin bireysel çalgı dersine yönelik tutumlar üzerinde anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür. Ancak Bayrakçı (2019) çalışmasında sınıf düzeyinin Türk müziği derslerine yönelik tutumları etkilemediğini belirtmiştir. Bu sonuçlar, sınıf düzeyinin her durumda aynı etkiyi yaratmadığını ve diğer bireysel faktörlerin de önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Araştırmada, öğrencilerin bireysel çalgıları ile gün içinde çalışma süreleri arttıkça TİEYT puanlarının da arttığı görülmektedir. Bu sonuç Kolbaşı'nın (2019) çalışması ile paralellik göstermemektedir. Kolbaşı'nın (2019) çalışmasındaki bulgulara göre, öğrencilerin bireysel çalgılarına çalışma alışkanlıkları gün içinde çalışılan saat değişkeni dikkate alındığında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Gün içinde bireysel çalgısıyla daha uzun süre çalışan bazı öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarının olumlu yönde etkilenmiş olduğu söylenebilir. Bireysel anlamda gelişme olsa da grup ortalamaları arasında belirgin bir fark oluşmamıştır. Çalgı çalışma her zaman taksim icra tutumunu geliştirmeyebilir. Çalgı ile teknik ve repertuvar odaklı çalışma ile taksim pratiği yapma arasında farklar vardır ve taksim icrasına yönelik tutumda anlamlı düzeyde bir fark olması için özellikle taksim pratiği yapılmalıdır. Araştırmada, konservatuvar öğrencilerinin bireysel çalgı ile gün içinde taksim çalışması yapma durumları ile TİEYT arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Taksim çalışmalarının kısa süreli olması, belli bir disiplin ve düzen dışında tekdüze yapılması, öğrencilerin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yaratmayabilir. Ayrıca, bazı öğrenciler doğaçlama becerileri ve makam bilgisi açısından

yetersiz olduğunda, taksim çalışmaları onlar için zorlayıcı bir süreç olarak görülebilir. Bu da tutumların oluşmasında olumsuz yönde etki yaratabilir ve taksim çalışma süresinin miktarı ile tutum düzeyi arasında anlamlı bir ilişki kurulamamasına yol açabilir. Araştırmada, konservatuvar öğrencilerinin TİEYT'lerinin amatör bir grupta çalma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği ancak, amatör bir grupta çalan öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının, amatör grupta çalmayan öğrencilerin tutum puan ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Konservatuvar öğrencilerinin amatör bir grupta çalma durumuna göre taksim icrasına yönelik tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmasa da bir grupta çalan öğrencilerin tutum puan ortalamalarının daha yüksek olması önem arz etmektedir. Amatör müzik gruplarına katılım, anlamlı bir fark yaratmasa da öğrencilerin taksim icrasına yönelik daha olumlu bir tutum geliştirmelerine katkıda bulunduğu söylenebilir. Amatör gruplarda çalmak; öğrencilerin müziksel gelişim, özgüven, yaratıcılık ve doğaçlama becerilerini geliştirebilir. Bu durum, öğrencilerin tutumlarını olumlu etkileyebilir. Kına'nın (2023) çalışmasından elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında, amatör bir müzik grubunda yer alma durumlarına göre müzik dersine yönelik tutum düzeylerinde anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, mevcut araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermemektedir. Araştırmada, konservatuvar öğrencilerinin TİEYT'lerinin okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma durumlarına göre, anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ancak, okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alan öğrencilerin TİEYT puan ortalamalarının, okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne almayan öğrencilerin tutum puan ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde, Kına'nın (2023) çalışmasında, öğrencilerin okul dışındaki müzik etkinliklerine katılım durumlarına göre, müzik dersine yönelik tutum puanları arasında belirgin bir farklılık bulunmuştur. Bu durum, sahne alma deneyiminin öğrencilerde özgüven, sahne hâkimiyeti ve müzikal ifade gücü gibi kazanımlar sağlayabileceğini; ancak bu kazanımların tutum düzeyinde anlamlı bir fark oluşturacak düzeye ulaşmamış olabileceğini düşündürmektedir. Sahne deneyimi, doğrudan doğaçlamaya dayalı değildir ve genellikle önceden belirlenmiş bir repertuvar ile sınırlıdır. Bu nedenle, sahne deneyimi, öğrencilerin taksim icrasına yönelik tutumlarında fark yaratmayabilir. Bununla birlikte, sahne alan öğrencilerin ortalama tutum puanlarının daha yüksek olması, bu öğrencilerin genel olarak müziksel etkinliklere daha yatkın ve müziksel anlatım yeteneği daha gelişmiş bireyler olduklarını ve bu özelliklerin ise, taksim icrasına yönelik daha olumlu tutumlarla ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Sonuç olarak, sahne

deneyimi doğrudan taksim icrasına yönelik tutumların oluşumunda belirleyici bir rol oynamasa da, öğrencilerin müziksel deneyimlerini ve ifade becerilerini geliştirmeleri açısından dolaylı bir katkı sağlayarak bu tutumları olumlu yönde etkileyebilir.

4.3. ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına dayanarak geliştirilen öneriler sunulmuştur.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin taksim icrasına yönelik olan tutumlarının genel olarak yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarlarında, öğrencilerin taksim icralarını geliştirmelerine yönelik bireysel çalgı ve toplu icra derslerinin işlendiği görülmektedir. Araştırmada elde edilen verilere göre, taksim icra etmeye yönelik olumlu tutumlarının sürdürülebilirliği açısından öğrencilerin taksim icra etme pratiklerini artıracak ders içi etkinlikler düzenlenmesi önerisi yapılabilir.

Öğrencilerin taksim icra etmeye yönelik tutumlarının demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık göstermemesi, öğrencinin bireysel çabası ve eğitim süreciyle ilişkili olduğu düşünülebilir. Bu sonuç doğrultusunda öğrencilerin bireysel çalgılarıyla taksim icra ederken doğaçlama becerilerini geliştirmeye yönelik bireysel ya da grup çalışmaları desteklenmelidir.

Bireysel çalgıları ile taksim dinleme alışkanlığına sahip olan öğrencilerin tutumlarının daha yüksek olması sonucunda, taksim dinleme alışkanlığına sahip olmayan öğrencilere gün içinde çeşitli makamlarda taksim dinlemeleri teşvik edilmeli ve ders içeriklerinde analizli taksim dinleme çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Bireysel çalgı çalışma ortamının, öğrencilerin tutumlarını etkilediği sonucundan hareketle; öğrencilerin bireysel çalgılarına çalışabilecekleri uygun, sessiz ve donanımlı alanların artırılması önerilebilir. Bu alanlar, öğrencilerin taksim icra ederken daha fazla odaklanmalarına yardımcı olabilir.

Öğrencilerin okul içi müzik etkinliklerinde sahne alma durumlarının tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Bu sonuç doğrultusunda konser veya dinleti gibi etkinliklerde öğrencilere bireysel performanslarını sergileme fırsatları sağlanabilir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin amatör bir grupta çalma ve okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alma durumlarının, taksim icra etmeye yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülse de istatistiksel olarak puan düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda amatör bir grupta ve okul dışında bir müzik etkinliğinde bireysel çalgıları ile sahne alan öğrencilerin özgüvenlerinin geliştiği göz önüne alınarak, bu tür deneyimlerin artırılması amacıyla öğrencilere dış etkinliklere katılma imkânları sağlanması önerilebilir.

Bu araştırma, Türkiye'nin farklı bölgelerinden basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 18 devlet konservatuvarında öğrenim gören ve Türk sanat müziği çalgısı icra eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Daha kapsamlı bir çalışmanın, farklı üniversiteler ve çeşitli değişkenler dikkate alınarak daha geniş gruplar üzerinde taksim icra etmeye yönelik tutumların belirlenmesine yönelik yapılması önerilmektedir. Ayrıca taksim icra etmeye yönelik tutum bağlamında, öğrencilerin ve bu eğitimi veren öğretim elemanlarının görüşleri de alınarak farklı araştırma yöntemleriyle desteklenmiş çalışmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Afacan, Ş. ve Özgür, Ü. (2016). 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Müzik Araştırmaları Dergisi*. 7(7): 1-24. <http://dx.doi.org/10.17370/UHMAD.2016721937>
- Agheyisi, R. ve Joshua, A. F. (1970). Language attitude studies a brief survey of methodological approaches. *Anthropological Linguistics*. 12 (5): 137-157.
- Akarsu, S. (2017). Ortaokul (5-8) Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Boyutlar Açısından Değerlendirilmesi (Kars İli Örneği). *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (62): 398-409.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde Motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13): 343-361.
- Akbulut, E. (2006). Günümüz Müzik Eğitimi Nasıl Olmalıdır?. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20): 23-28.
- Akdeniz, İ. (2003). Türk Musikisinin'de Enderun'un Yeri Ve Önemi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, (4): 63-67.
- Akdoğu, O. (1989). *Taksim nedir nasıl yapılır* (1. Baskı). İhlas A.Ş. İzmir Tesisleri.
- Akdoğu, Ö. (1996). *Türk Müziği'nde türler ve biçimler* (1. Baskı). Ege Üniversitesi Basımevi.
- Allport, G. W. (1935). Attitudes. C. M. Murchison (Ed.), *Handbook Of Social Psychology* içinde (s. 798-844). Clark University Press.
- Alpar, R. (2013). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemler* (4. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Altınay, F. R. (2011). Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı: Tarihçe. *EÜ Devlet Konservatuvarı Dergisi*, (1): 1-14.
- Arkonaç, S. A. (2001). *Sosyal psikoloji* (2. Baskı). Alfa Basım, Yayım ve Dağıtım.

- Aronson, E., Wilson, T. D., ve Akert, R. M. (2012). *Sosyal Psikoloji* (1. Baskı). Kaknüs Yayınları.
- Arslan Kaya, E. (2019). *Bilim ve sanat merkezlerindeki öğrencilerin müzik dersinde karşılaştıkları problemler ile müzik dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Arslan, C. (2022). *Türk makam müziğinde taksim türü ve Mesut Cemil'in tanbur taksimlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Aslantaş, H. (2016). Yatılı Bölge Ortaokulu Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37): 154-165.
- Ataman, Ö. G. (2016). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Derslerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (54): 405-417.
- Atay, D. (2004). İngilizce Öğretmenlerinin Motivasyon Stratejileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1): 99-108.
- Ateş Aslan, I., ve Tanınmış, G. E., (2022). Devlet okulları ile özel okullarda öğrenim gören ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması (Sakarya ili örneği), Doç. Dr. H. Şahin (Ed.), *Eğitim Bilimleri Çalışmaları* içinde (s.295-310). Livre De Lyon.
- Avcıoğlu, S. (2019). *Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin bireysel çalgı dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Avcıoğlu, S. ve Şen, Y. (2020). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin bireysel çalgı dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 13(70): 801-821.

- Aydın, F. (2024). Bireysel Çalgı Eğitiminin Müzik Öğretmeni Adaylarının Çalgı Tutumları Üzerindeki Etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1): 45-60. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.2024.01>
- Ayhan, M. (2019). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları (Ağrı-Patnos örneği)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Aymergen, Ü. ve Bulut, D. (2020). Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları. *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi*. 12(48): 362-367. <http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041>
- Bağcı, H., Celil, N., ve Çelik, S., (2024). Ortaokul öğrencilerinin müzik dersinde branşlaşma durumuna göre müzik dersine ilişkin tutum düzeylerinin incelenmesi. *Online Journal of Music Sciences*, 9(2): 540-563. <https://doi.org/10.31811/ojomus.1552638>
- Bakıoğlu, Ç. (2019). *Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin piyano dersine yönelik tutumları ile piyano dersi başarıları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- Başer, B. ve Aksu, C. (2022). Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi: Giresun ili örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 22(1): 308-337. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2022.-899415>
- Bayrakçı, C. (2019). *Güzel sanatlar fakültelerinde müzik eğitimi alan öğrencilerin geleneksel Türk müziği derslerine yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Bayram Koç, C. (2019). *Lise 9. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi (Giresun ili örneği)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- Bayrı, R. ve Çağlar, E. (2024). Güzel sanatlar liselerindeki öğrencilerin çalgı derslerine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Dergisi*. 1(2): 84-93.

- Baysal, A. C. (1981). *Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar* (1. Baskı). İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (31. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Cengiz, C. ve Lehimler, E. (2018). Müzik öğretmeni adaylarının armoni-kontrpuan-eşlik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (22): 853-871.
- Ceylan, L. C. ve Önal, H. (2018). Bilim ve sanat merkezlerinde destek eğitimi almış 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*. 5(23): 1163-1178. <https://doi.org/10.26450/jshsr.472>
- Çalhan, N. (2020). *Taksim yapmaya yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Çalhan, N. ve Yokuş, H. (2023). Türk sanat müziği çalgı eğitimi alan öğrencilerin taksim yapmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Eurasian Journal of Music and Dance*. (21): 50-66. <https://doi.org/10.31722/ejmd.1093623>
- Çaylak, D. G. (2022). *Müzik eğitimi ana bilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik akademik motivasyon ve tutumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Çetin, Z. ve Erdem, M. (2025). Türk müziği makam bilgisinin geliştirilmesinde taksim dinlemenin rolü. *Uluslararası Türk Müziği Araştırmaları Dergisi*. 3(1): 75-89.
- Çevik, D. B. ve Güven, E. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının piyano dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. (29): 103-120.
- Demir, Ö. (2024). Müzik Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Çalışma Ortamlarına Göre Performans Kaygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(2): 134-150. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.2024.002>

- Demirtaş Madran, H. A. (2012). *Tutum, Tutum Değişimi ve İkna* (6. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Demirtaş, S. (2021). Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Pişano Çalgısına Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmanın İncelenmesi (Pamukkale Üniversitesi Örneğı). *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 27(46): 184-190. <https://doi.org/10.32547/ataunigsed.880860>
- Demirtaş, S. ve Eğilmez, H. O. (2015). Müzik eğitimi anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin pişano dersine karşı tutumlarının eşlik dersi başarı durumları ile karşılaştırılması. *The Journal of Academic Social Science Studies*. (31): 421-428. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2656>
- Eagly, A. H., ve Chaiken, S., (1998). Tutum yapısı ve işlevi. D. T. Gilbert, S. T. Fiske ve G. Lindzey (Ed.), *Sosyal Psikoloji El Kitabı* içinde (s. 269-322). Oxford Üniversitesi Yayınları.
- Eggen, P. ve Kauchak, D. (2001). *Educational psychology: Windows on classrooms*. (5. Baskı). Merrill Prentice Hall.
- Engür, D., Çeliktaş, H., ve Eğri, M., (2018). Bireysel ses eğitimi dersi ile müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumların farklı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19(3): 29-40. <https://doi.org/10.17679/inuefd.319458>
- Engür, D., Gül, G., Çeliktaş, H., ve Özer, N., (2018). Müzik öğretmeni adaylarının çalgı dersi tutumları ile başarı yönelimlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19(2): 1442-1453. <https://doi.org/10.29299/kefad.2018.19.02.010>
- Eren, E. (2001). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi* (17. Baskı). Beta Yayınevi.
- Freedman, J. L., Sears, D. O. ve Carlsmith J. M. (2003). *Sosyal Psikoloji* (A. Sönmez, Çev.). İmge Kitabevi Yayınları. (Orijinal çalışma 1993 yılında yayımlanmıştır).

- Geboloğlu, B. (2010). *Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarları ile eğitim fakültelerinde uygulanan başlangıç keman öğretiminin karşılaştırmalı analizi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Gergin, Z. (2010). *Bireysel çalgı 1 dersine ilişkin öğrenci tutumlarının ve başarılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Gömleksiz, M. N. ve Bilgili, B. (2018). Bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin müzik dersine yönelik görüş ve tutumları. *Türk-İslam Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*. 19(19): 9-44
[10.16989/TIDSAD.1657](https://doi.org/10.16989/TIDSAD.1657)
- Güdek, B. ve Kılıç, A. (2016). Muzıka-i hümayundan günümüze klasik batı müziğinin Türkiye'deki tarihsel gelişimi. *International Journal of Social Science (Jasss)*. (47): 89-102.
- Gün, E. ve Köse, H. S. (2013). Müzik öğrencilerinin piyano dersine yönelik tutumları. *Turkish Studies*. 8(3): 247-261.
- Gürdoğan, A. (2012). Öğrencilerin Eğitimde Motivasyon Düzeyleri: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Ortaca Meslek Yüksekokulu Örneği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28): 149-165.
- Hilgard, E.R., Atkinson, R.C., ve Atkinson, R.L. (1971). *Introduction to psychology* (5. Baskı). Harcourt Broce Jovanovich.
- Hogg M.A. ve Vaughan G.M. (2007). *Sosyal psikoloji* (3. Baskı). Ütopya Yayınevi.
- Hu, L. ve Bentler, P.M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*. 6(1): 1-55.
- Işıksaçan, T. (2011). *Etkili Motivasyon* (3. Baskı). Kumsaati Yayınları.
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum-algı-iletişim* (1. Baskı). Kesit Tanıtım Ltd. Şti. Cantekin Matbaası.

- İsen, G. ve Batmaz, V. (2002). *Sosyal psikoloji* (2.Baskı). Om Yayınevi.
- Judetz, E.P. (2000). *Prens Dimitrie Cantemir, Türk Musikisi Bestekârı ve Nazariyatçısı* (S. Alimdar, Çev.). Pan Yayıncılık. (Orijinal çalışma 1973 yılında yayımlanmıştır).
- Kaçar, G. Y. (2002). *Ünlü virtüöz Yorgo Bacanos'un ud taksimleri (Taksim notaları, analiz ve yorumlar)* (1. Baskı). Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kaçar, G.Y. (2012). *Türk musikisi rehberi* (2. Baskı). Maya Akademi Yayınları.
- Kaçar, Y. G. (2009). *Türk mûsikîsi üzerine görüşler (Analiz ve yorumlar)* (1. Baskı). Maya Akademi Yayınları.
- Kademli Güçlü, B. (2022). *Güzel sanatlar lisesinde öğrenim gören öğrencilerin piyano dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). *İnsan ve insanlar* (8. Baskı). Evrim Basım-Yayım-Dağıtım.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar* (10. Baskı) Evrim Yayınevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Cemalcılar, Z. (2017). *Dünden bugüne insan ve insanlar-sosyal psikolojiye giriş* (19. Baskı). Evrim Yayınevi.
- Kalın, C. (2021). Farklı Değişkenler Açısından Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumları. *Studies In Educational Research And Development*, 5(1): 1-18.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (15. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler* (34. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, İ. (2018). *Güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dalı yaylı çalgılar öğrencilerinin çalgılarına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlerle incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

- Kaya, N. (2022). *Müzik öğretmeni adaylarının geleneksel Türk müziği derslerine yönelik tutumları (Balıkesir üniversitesi örneği)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Kazazoğlu, İ. (2018). *Vecihe Daryal'in kânun taksimlerinin tahlili* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Keklik Kal, F. (2020). *Türk müziğinde taksim icra etmeye yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Kelly, S. N. (2002). Müzik Eğitimi İçin Sosyolojik Bir Temel. *Uluslararası Müzik Eğitimi Dergisi*, 39(1): 40-49. <https://doi.org/10.1177/025576140203900105>
- Kenrick, D. T., Neuberg, S. L., ve Cialdini, R. B. (2005). *Social psychology* (3. Baskı). Pearson Education International.
- Kılınçer, Ö. (2009). *Anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümü öğrencilerinin piyano derslerine yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Kıllı, B. ve Kılı, İ. (2023). Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences*. 9(62): 2552-2557. <http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.68765>
- Kına, Z. (2023). *Lise öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3. Baskı). The Guilford Press.
- Koca, Y. Ş. (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2): 209-222.

- Koçhan, G. (2021). Konservatuar kurumunun tarihçesi, Dünyadan ve Türkiye’den konservatuar örnekleri ile İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı. S. Karahasanoğlu (Ed.), *İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Tarihçesi* içinde (s. 265-278). İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Kolbaşı, G. (2019). Müzik Öğretmenliği 1. Sınıf Öğrencilerinin Bireysel Çalgılarına Çalışma Alışkanlıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*. 5(9): 27-42.
- Konakcı, N. (2010). *Eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Korkmaz, R. (2025). *Konservatuar öğrencilerinin bireysel çalgı dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Krech, D. ve Cruthcfield R.S. (1980). *Sosyal psikoloji*, (E. Güngör, Çev.). Ötüken Yayınları. (Orijinal çalışma 1962 yılında yayımlanmıştır).
- Krosnick, J. A., Judd, C. M. ve Wittenbrink, B., (2005). The measurement of attitudes. D. Albarracin, B. T. Johnson ve M. P. Zanna, (Ed.), *The Handbook Of Attitudes* içinde (s. 21- 76). Lawrence Erlbaum Ass.
- Kütük, H. (2023). *Müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik motivasyon ve tutumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Morgan, C. T. (2000). *Psikolojiye giriş* (14.Baskı). Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Nacakcı, Z. (2006, Nisan 26-28). *İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları* [Sözlü Sunum]. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye.

- Otacıoğlu, S. G. (2007). İlköğretim 5.6.7. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (21): 134-139.
- Önder, O. (2019). *Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin piyano ve armoni dersine yönelik tutumları ve armoni dersi başarı düzeylerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Özalp, M. N. (1992). *Türk mûsikîsi beste formları* (1. Baskı). TRT Basım ve Yayım.
- Özden, E. (2013). Osmanlı'nın Musiki Okulları. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 1(2): 17-29.
- Özgüven, İ. E. (1994). *Psikolojik testler* (1. Baskı). Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (1998). *Bireyi tanıma teknikleri* (2. Baskı). Pdrem Yayınları.
- Özkan, İ. H. (1987). *Türk mûsikîsi nazariyatı ve usûlleri kudüm velveleleri* (3. Baskı). Ötüken Neşriyat.
- Özmenteş, G. (2006). Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 5(1): 23-29.
- Öztuna, Y. (1974). *Türk musikisi ansiklopedisi 2. Cilt* (1. Baskı). Neyno Kültür Sahaf Kitabevi.
- Öztürk, Ö. ve Kalyoncu, N. (2014). İlköğretim altıncı sınıf müzik dersi için bir tutum ölçeği geliştirme denemesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*. (25): 235-248. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2197>
- Pakalın, M. Z. (1971). *Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü 2. Cilt* (2. Baskı). Millî Eğitim Basımevi.
- Pintrich, P. R. ve Schunk, D. H. (2002). *Motivation in education: Theory, research, and applications* (2. Baskı). Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall. <https://searchworks.stanford.edu/view/6774934>

- Rudman, L. A., Phelan, J. E., ve Heppen, J. B., (2007). Developmental sources of implicit attitudes. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 33(12): 1700-1713. <https://doi.org/10.1177/0146167207307487>
- Sak, Ö. S. (1997). *İlköğretim okullarında müzik eğitimi ve çocuk şarkıları üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Sakallı, N. (2001). *Sosyal etkiler* (1. Baskı). İmge Yayınları.
- Saruhan, S. (2008). *Temel eğitim II. kademe öğrencilerin müzik dersine karşı tutumları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Schermelleh-Engel, K. ve Moosbrugger, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods Of Psychological Research Online*. 8(2), 23-74.
- Sevinç, H. D. (2012). *Meşk sistemi bağlamında taksim formunda üslûb üzerine bir çalışma* [Sanatta Yeterlilik Tezi]. Haliç Üniversitesi.
- Silah, M. (2005). *Sosyal psikoloji, davranış bilimi* (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Somakcı, P. (2017). Osmanlı Saraylarında Uygulanan Müzik Eğitimi Ve Kurumları. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 2(2): 171-182.
- Sönmezöz, F. (2014). Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Türk Araştırmaları Dergisi*, 9 (2): 1377-1388.
- Şahin, S. ve Güven, E. (2022). Müzik öğretmeni adaylarının 2006 ve 2018 lisans programlarında bulunan piyano derslerine yönelik tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. (53): 518-539. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1082616>
- Şeker, S. S. (2014). Müzik Öğretmeni Adaylarının Akademik Özyeterlilik Düzeyleri İle Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Fine Arts*, 9(3): 135-149. <https://doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.3.D0155>

- Şen, Y. (2011). *Müzik öğretmenliği öğrencilerinin geleneksel Türk müziği derslerine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Şenduran, F. M. (2021). Türk Mûsikîsinde Kârçe Formu'nun Yapısal Özellikleri. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 5(2): 134-152.
- Şerif, M. ve Şerif, C.W. (1996). *Sosyal psikolojiye giriş II*. (1. Baskı). Sosyal Yayınlar.
- Tanrıkorur, C. (2003). *Osmanlı dönemi Türk mûsikîsi* (1. Baskı). Dergâh Yayınları.
- Taşpınar, M. (2016). *Kuramdan uygulamaya öğretim ilke ve yöntemleri* (9. Baskı). Edge Akademi Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve spss veri analizi* (2. Baskı). Nobel Yayınları.
- Tenkoğlu, T. (2005). *Farklı müzik algılarına sahip sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin müzik tutumlarının karşılaştırılması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu* (2. Baskı). Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Thurstone, L. L. (1928). Tutumlar Ölçülebilir. *Amerikan Sosyoloji Dergisi*, (33): 529-554.
- Tolan, B., İsen, G., ve Batmaz, V. (1985). *Ben ve toplum/sosyal psikoloji -1* (1. Baskı). Teori Yayınları.
- Tunç, T. ve Baydağ, C. (2021). Devlet konservatuvarı opera anasanat dalı öğrencilerinin piyano dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*. 16(31): 63-79. <https://doi.org/10.35675/befdergi.734466>
- Turhal, E., Kalyoncu, N., ve Keçeci, A., (2018). Çalgı derslerindeki öğretmen-öğrenci iletişimde “transaksiyonel analiz ego durumları”. *Sanat ve Tasarım Dergisi*. 8(2): 42-65. <https://doi.org/10.20488/sanattasarim>

- Türk Dil Kurumu. Form. *Türkçe Güncel Sözlük* içinde. 14.03.2024 tarihinde erişildi, <https://sozluk.gov.tr/>
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar* (2. Baskı). Müzik Ansiklopedisi Yayınevi.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi* (3. Baskı). Evrensel Müzikeyi.
- Uçaner, B. (2011). *Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin ‘Türk müzik tarihi’ dersine yönelik tutum ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Uluocak, S. ve Tufan, E. (2011). İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*. 19(3): 991-1002.
- Umuzdaş, M. S. ve Umuzdaş, S. (2015). 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. (5), 273-281.
- Umuzdaş, S. ve Kızıklı, H. O. (2018). İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. *International Journal of Human Sciences*. 15(3): 1561-1567.
- Usal, A. ve Kusluyan, Z. (1999). *Davranış bilimleri (Sosyal psikoloji)* (3.Baskı). Fakülteler Kitapevi Barış Yayınları.
- Uslu, M. (1998). *Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Uslu, M. (2007). Çocuklarda Ve Gençlerde Müzik Eğitiminin Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Müzik Ve Bilim Dergisi*, (7): 811-826.
- Uzunsakal, E. ve Yıldız, D. (2018). Alan araştırmalarında güvenilirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal veriler üzerine bir uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*. 2(1): 14-28.

- Ülgen, G. (1994). Lisans Öğretimi Düzeyinde EBB 321 Eğitim Psikolojisi Dersinde Başarı Beklentisi Ve Erişi Düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10): 55-63.
- Ünal, B. (2017). Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Online Journal Of Music Sciences*, 2(3): 163-178.
- Yalçınkaya, B., Eldemir, A. C., ve Sönmezöz, F., (2014). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 9(2): 1583-1595.
- Yaldız, G. ve Özçimen, A. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 2(4): 78-83.
- Yavaşca, A. (2002). *Türk Mûsikîsi'nde kompozisyon ve beste biçimleri* (1. Baskı). Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları.
- Yazıcı, T. (2019). Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Piyano Dersine İlişkin Tutumlarının Metaforik Analizi. *Türk Araştırmaları Dergisi*, 14(3): 1917-1926. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.22087>
- Yazıcı, T. ve Baran, S. (2023). Lise 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi ve metaforik analizi. *EKEV Akademi Dergisi*. (Özel Sayı): 393-414. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1273068>
- Yener, S. (2009, Eylül 23-25). *Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri Müfredat Programlarının Karşılaştırmalı Analizi* [Sözlü Sunum]. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Samsun, Türkiye.
- Yılmaz, B. ve Demirtaş, S. (2024). Müzik eğitimi alan öğrencilerin tutumlarının sınıf düzeyine göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 55(2): 210-225. <https://doi.org/10.9779/pauefd.2024.0021>
- YÖK. (2018, 30 Mayıs). Müzik öğretmenliği lisans programı. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-

Ogretmen-Yetistirme-Lisans- Programlari/Muzik Ogretmenligi Lisans Programi.pdf
(Erişim tarihi: 10.02.2025).

Yörükoğlu, A. (1989). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunları* (6. Baskı). Özgür Yayınları.

Yöyen, E. (2020). Araştırma yöntemlerine giriş. F. Bal (Ed.), *Psikologlar için spss uygulamaları ve araştırma yöntemleri* içinde (s. 5-34). Nobel Yayınları.

EKLER

EK-1 Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcılar;

Bu çalışma “Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu yüksek lisans tezi için ayrıntılı bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Sizden istenen, kişisel bilgi formunda ve tutum ölçeğinde yer alan soruları dikkatle okuyarak sizin için en uygun seçeneği işaretlemenizdir. Kişisel bilgi formunda 20, ölçekte ise 32 madde bulunmaktadır. Bu maddelerin cevaplanması yaklaşık 15 dakika sürecektir. Sorulara ve ifadelere, cevap anahtarında uygun bulduğunuz seçeneğe (X) işareti koyarak cevap veriniz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız ve birden fazla seçeneği işaretlemeyiniz. Vereceğiniz cevaplar, yapılan araştırmanın sonuçları için büyük önem taşımaktadır ve bu nedenle, sorulan sorulara içtenlikle cevaplandırmanız rica edilmektedir. Burada belirteceğiniz görüşler yalnızca bu araştırma için kullanılacak, hiçbir şekilde sizi değerlendirmek amacıyla kullanılmayacaktır. Vereceğiniz bütün yanıtlar gizli tutulacaktır.

Katılımınız için teşekkür eder, eğitim hayatınızda başarılar dilerim.

DANIŞMAN

ARAŞTIRMACI

Doç. Dr. Banu GEBOLOĞLU

Gül KAVAK

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Üniversitesi

Tokat Gaziosmanpaşa

Devlet Konservatuvarı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum:

Onaylıyorum ()

Onaylamıyorum ()

Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız:

() 17-19

() 20-22

() 23-25

() 26 ve üstü

2. Cinsiyetiniz:

() Kadın

() Erkek

3. Mezun olduğunuz lise türü:

() Güzel sanatlar lisesi

() Konservatuvar

() Diğer

4. Şu an öğrenim gördüğünüz okulunuzun adı

.....

5. Sınıfınız:

- ☐ 3. Sınıf ☐ 4. Sınıf ☐ Uzatmalı

6. Babanızın öğrenim durumu nedir?

- ☐ Hiçbir okul mezunu değil
- ☐ İlkokul mezunu
- ☐ Ortaokul / Lise mezunu
- ☐ Yüksekokul mezunu
- ☐ Üniversite / Lisans mezunu
- ☐ Yüksek lisans / Doktora mezunu

7. Annenizin öğrenim durumu nedir?

- ☐ Hiçbir okul mezunu değil
- ☐ İlkokul mezunu
- ☐ Ortaokul / Lise mezunu
- ☐ Yüksekokul mezunu
- ☐ Üniversite / Lisans mezunu
- ☐ Yüksek lisans / Doktora mezunu

8. Ailenizde Türk müziği ile ilgilenen (enstrüman çalma, şarkı söyleme vb.) birey var mı?

- ☐ Var ☐ Yok

9. Eğer cevabınız “var” ise yakınlık dereceniz ve ilgi durumunu belirtiniz. (Örneğin, kardeşim ud çalar gibi).

.....

10. Bireysel çalgınızın ismi nedir?

.....

11. Bireysel çalgınızı kaç yıldır çalmaktasınız?

- 0-2 yıl () 3- 5 yıl () 6- 8 yıl () 9 yıl ve üstü ()

12. Bireysel çalgınıza uygun çalışma ortamı bulabiliyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

13. Cevabınız “Hayır” ise sebebini kısaca belirtiniz.

.....

14. Bireysel çalgınıza gün içinde çalışma sürenizi belirtiniz.

☐ Hiç çalışmıyorum

☐ 1 saatten az

☐ 1 saat

☐ 2 saat

☐ 2 saatten fazla

15. Bireysel çalgınıza gün içinde taksim çalışma sürenizi belirtiniz.

☐ Hiç çalışmıyorum

☐ 1 saatten az

☐ 1 saat

☐ 2 saat

☐ 2 saatten fazla

16. Bireysel çalgınız ile gün içinde taksim dinleme durumunuz nedir?

☐ Hiç dinlemiyorum

☐ 1 saatten az

☐ 1 saat

☐ 2 saat

☐ 2 saatten fazla

17. Amatör bir müzik grubu (koro, orkestra veya herhangi bir müzik grubu) içerisinde bireysel çalgınızı çalıyor musunuz?

☐ Evet

☐ Hayır

18. Okul içinde bir müzik etkinliğinde (konser, dinleti vb.) bireysel çalgınızla sahne aldınız mı?

☐ Evet

☐ Hayır

19. Okul dışında bir müzik etkinliğinde (konser, dinleti vb.) bireysel çalgınızla sahne aldınız mı?

☐ Evet

☐ Hayır

20. Makam bilginizi geliştirmek için gün içinde ne kadar çalışıyorsunuz?

☐ Hiç çalışmıyorum

☐ 1 saatten az

☐ 1 saat

☐ 2 saat

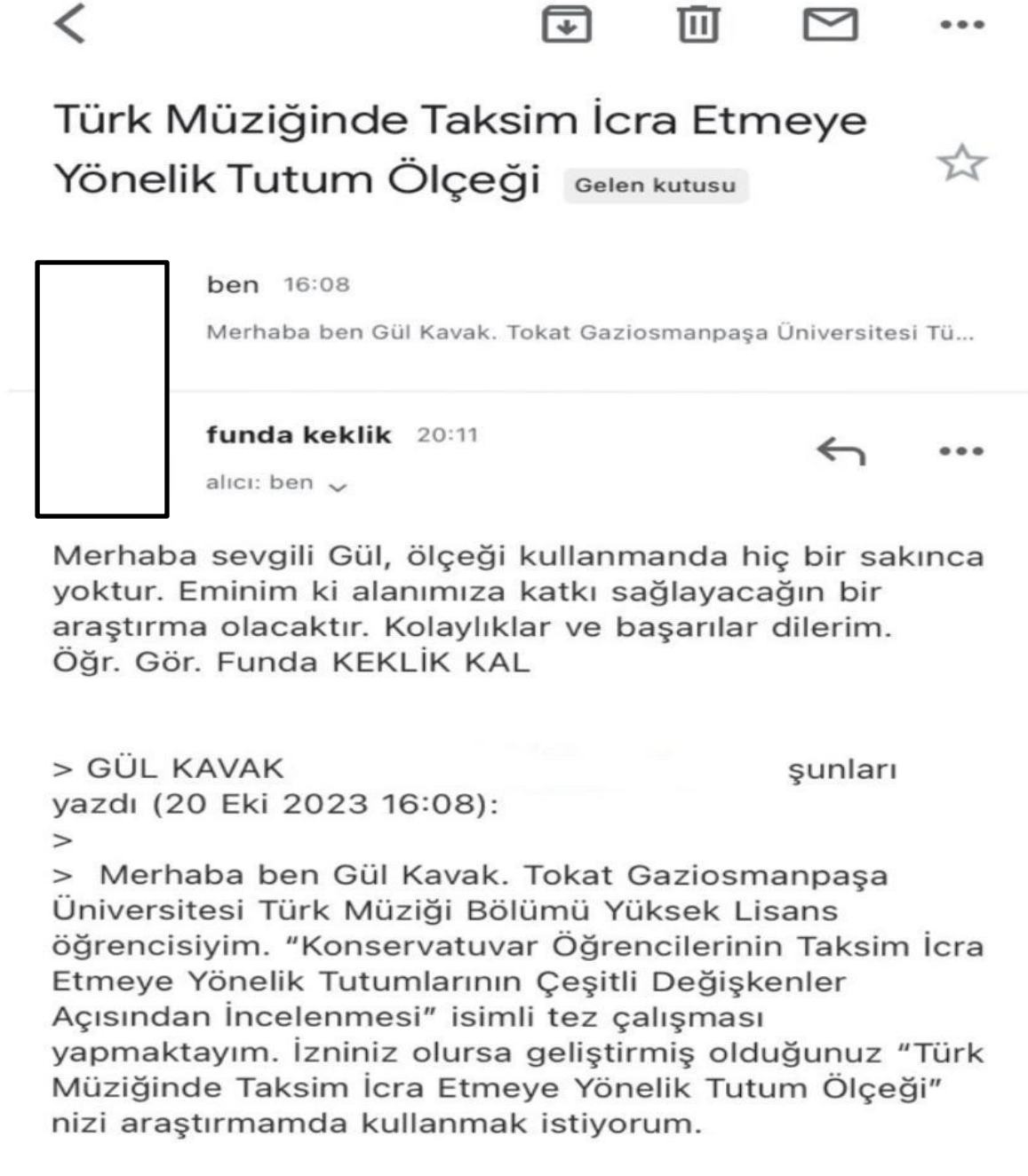
☐ 2 saatten fazla

EK-2 Türk Müziğinde Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeği

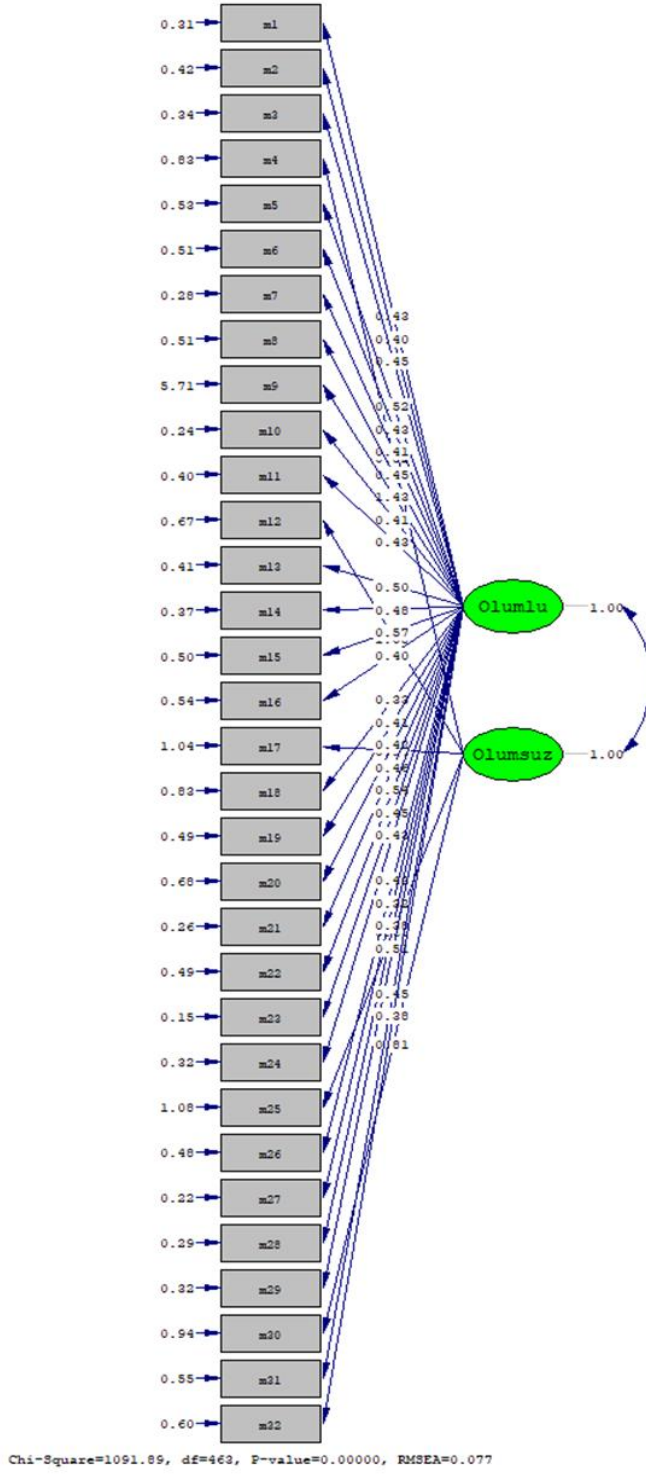
“Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra bu ifadenin, size uygunluk derecesini gösteren sütuna ait olan ve ifadenin hizasında bulunan kutucuğu X ile işaretleyiniz”	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Taksim icrâ ederken duygularımı ifade etmek, benim için önemlidir.					
2. Taksimleri taklit ederek icrâ etmenin beni geliştirdiğini düşünürüm.					
3. Çok fazla taksim dinlemenin, taksim icrâsı için yol gösterici olduğunu düşünürüm.					
4. Taksim icrâ ederken strese girerim.					
5. Çalgı icrâcısının çalgıdaki teknik becerisi ile taksim icrâsı arasında doğru orantı olduğunu düşünürüm					
6. Çalgının yapısal (fiziksel) anlamda iyi olması taksim icrâsına olumlu yönde etki eder.					
7. Çalgının tınısal anlamda iyi olması taksim icrâsına olumlu yönde etki eder.					
8. Farklı formlarda eserler dinleyerek taksim icrâmı geliştirebileceğimi düşünürüm.					
9.Çalgımla ne kadar çok eser icrâ edersem o kadar iyi taksim yapabilirim.					
10. Taksim icrâ edeceğim makamı çok iyi bilmem, icrâ edeceğim taksimi olumlu yönde etkiler.					
11. Çalgıyı sevmenin taksim icrâsını olumlu etkilediğini düşünürüm.					
12. Taksim icrâ ederken utanırım.					
13. Taksim icrâ edebildiğimi düşünmek, beni daha çok taksim icrâ etmeye teşvik eder.					
14. Transpoze taksim çalışmalarının taksim icrâsını olumlu etkilediğini düşünürüm.					
15. Bireysel olarak icrâ ettiğim taksimlerden keyif alırım.					
16. Yalnızken taksim icrâ ettiğimde heyecanlanmam.					
17. Yakın arkadaşlarımla birlikte taksim icrâ etmek beni strese sokar.					
18. Taksim icrâ etmenin ayrı bir yetenek olduğunu düşünürüm.					
19. Taksim icrâ ederken nüans kullanmaktan kaçınmam.					

20. Etüt çalışmalarının taksim icrâsını geliştirdiğini düşünürüm.					
21. Taksim icrâsının bireyin içinden gelen duygu yoğunluğunu yansıtmaya biçimi olduğuna inanırım.					
22. Taksim icrâ ederken çeşni kullanmaya özen gösteririm.					
23. Taksim icrâsını beğendiğim bir icrâcıdan dinlediğim taksimler, gelişimime olumlu yönde katkı sağlar.					
24. Doğaçlama becerisi yüksek olan bireylerin daha ahenkli taksim icrâ ettiklerini düşünürüm.					
25. Konser esnasında taksim icrâ etmek beni olumsuz etkiler.					
26. Taksim icrâ edebilmenin üretkenlik ile doğru orantılı olduğunu düşünürüm.					
27. Çalgımla ne kadar çok taksim pratiği yaparsam o kadar güzel taksim yapabilirim.					
28. Birbirine yakın makamları bilmenin taksim icrâsını olumlu etkileyeceğine inanırım.					
29. Meslek çalgısı dersinde taksim çalışmalarının yapılmasının taksim icrâ becerisini arttırdığını düşünürüm.					
30. Sınav esnasında taksim icrâ etmek beni olumsuz etkiler.					
31. Herhangi bir taksim icrâsını dinlerken çalgımla eşlik etmek, taksim icrâ becerimi geliştirir.					
32. Taksim icrâsında benim için en önemli şey tavırdır.					

EK-3 Türk Müziğinde Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeği İzin Belgesi

**EK-4 Türk Müziğinde Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutum Ölçeği Yol Diyagramı
ve Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları**

EK-5 Etik Kurul Kararları

Tarih ve Sayı: 16.01.2024-386840

T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-10829923-302.14.01-159
Konu : Anket İzni - Gül KAVAK

16/01/2024

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 08.01.2024 tarih ve 56314351-044.06.01-E.382401 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın "Konservatuar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu çalışmasını Üniversitemiz Devlet Konservatuarında yapması Rektörlüğümüzce uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Selçuk URAL
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Tarih ve Sayı : 12.01.2024-385172

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-87841438-605-438209
Konu : Anket İzin İsteği (Gül KAVAK)

12.01.2024

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü Taşlıçiftlik Kampüsü 60250

İlgi : 08.01.2024 tarihli ve E-56314351-044- 382401 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül Kavak'ın, hazırlamış olduğu yüksek lisans tez çalışması kapsamında Üniversitemizde uygulama yapma talebi uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr. Arif ÖZAYDIN
Rektör

Tarih: 15.03.2024 Sayı: 03.2024-412158

**T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı**

Sayı: E-94390400-044-154929
Konu: Gül KAVAK'ın Araştırma İzni

15.03.2024

**TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)**

İlgi : 13.03.2024 tarihli ve 56314351-044.001.001-E.411398 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gül KAVAK'ın "Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu araştırmasına ilişkin ilgi yazınız incelenmiş olup veri toplama talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. İrfan KIRIŞTIOĞLU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Tarih ve Sayı: 19.03.2024-413377

T.C.
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı :E-11054618-044-256598
Konu :Anket İzin İsteği (GÜL KAVAK)

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 08.01.2024 tarihli ve 382401 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın, "Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı araştırma kapsamında anket uygulama talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Kürşat GÖKTÜRK
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 09.01.2024-E.672954

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı

Sayı :E-50346461-044-672954
Konu : Anket İzin İsteği (Gül KAVAK)

09.01.2024

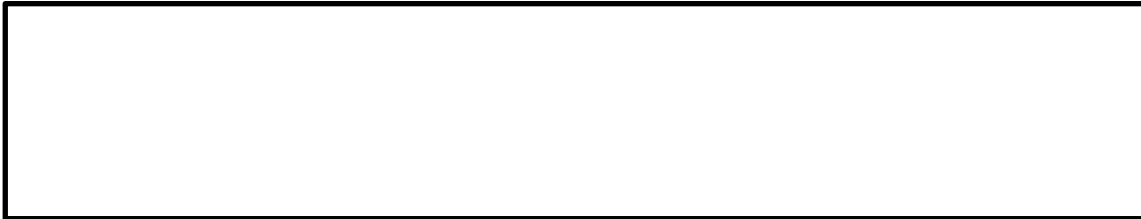
DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 08.01.2024 tarihli, 382401 sayılı yazı

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın, hazırlanmış olduğu yüksek lisans tez çalışması kapsamında uygulama çalışması yapmak için izin ve anketin duyurulması talep edilmektedir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na uyulması şartıyla izin talebi ve Üniversitemizde duyurulması uygun görülmüştür.

Gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Emrullah EKEN
Rektör Yardımcısı

Tarih ve Sayı: 20.03.2024-413553

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü

Sayı : E-44963621-044-567202
Konu : Anket İzin İsteği (Gül KAVAK)

20.03.2024

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü Taşlıçiftlik Kampüsü 60250 MERKEZ/TOKAT

İlgi : 14.03.2024 tarihli ve E-56314351-044-411398 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın, hazırlamış olduğu yüksek lisans tez çalışması kapsamında Devlet Konservatuvarımızda uygulama çalışması yapması tarafımızca uygun görülmüş olup, söz konusu çalışma için aşağıda bilgileri yer alan öğretim elemanımız görevlendirilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Adı Soyadı: Öğr. Gör. Süleyman Uğur ÖZCAN
Tel: 0 [REDACTED]

Prof.Dr. Mehmet YILDIRIM
Rektör Yardımcısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 16/01/2024-637662

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-68508712-044-637662
Konu : Anket İzni

16/01/2024

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 08/01/2024 tarihli ve 382401 sayılı yazı.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın, hazırlamış olduğu anketi Üniversitemiz Devlet Konservatuarı öğrencilerine uygulaması Üniversitemizce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Ahmet TANYILDIZ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Tarih ve Sayı: 22.03.2024-414527

T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-26130895-044-322358
Konu : Anket İzin İsteği (GÜL KAVAK)

21.03.2024

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 19.03.2024 tarihli ve 413353 sayılı yazı,

İlgi yazı ile, Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın "Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı tez çalışması için Üniversitemiz öğrencilerine anket uygulama yapmak istendiği bildirilmektedir.

Söz konusu anket uygulama talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet Tahir GÜLLÜOĞLU
Rektör

Ek:İlgi Yazı (26 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Devlet Konservatuvarı Müdürlüğüne

Bilgi:
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğüne
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü
Taşlıçiftlik Kampüsü 60250 MERKEZ/TOKAT

Tarih ve Sayı: 03.04.2024-418459

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-50235129-044-429581
Konu : Anket İzin İsteği (Gül KAVAK)

02/04/2024

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü Taşlıçiftlik Kampüsü 60250
MERKEZ/TOKAT

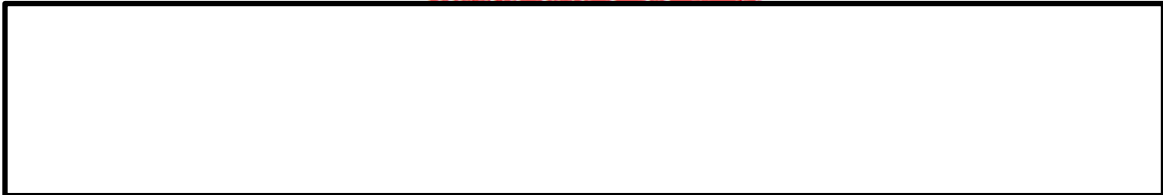
İlgi : 26/03/2024 tarihli ve 415715 sayılı yazınız,

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK' ın, hazırlamış olduğu yüksek lisans tez çalışması kapsamında uygulama çalışması yapma talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.
Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr. Nusret AKPOLAT
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgili yazı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Tarih ve Sayı: 15.04.2024-419893

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-49933177-044-2400069436
Konu : Anket İzin İsteği (Gül KAVAK)

05.04.2024

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 26.03.2024 tarihli ve E-56314351-044.001.001-415715 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınızda belirtilen Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın yüksek lisans tez çalışması kapsamında hazırladığı "Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" anket çalışmasını yapma talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Murat TERZİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Tarih ve Sayı: 04.04.2024-419164

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-69972237-302.08.01-496816
Konu : Uygulama İzni (Gül KAVAK)

04/04/2024

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 26/03/2024 tarihli ve E-56314351-044-415715 sayılı yazınız.
b) Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Müdürlüğünün 29/03/2024 tarihli ve E-14948254-302.08.01-495007 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gül KAVAK' ın "Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında uygulama yapma isteğinin uygun görüldüğüne dair ilgi b) de kayıtlı yazı ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Nafiz TOK
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgi b) Yazı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü

Sayı : E-68823364-302.99-267929
Konu : Anket İzin İsteği (Gül KAVAK)

01.04.2024

GENEL SEKRETERLİKE

İlgi : Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 26.03.2024 tarihli ve 56314351-044.001.001-E.415625 sayılı yazısı.

İlgi yazıya istinaden Gazi Osmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın yüksek lisans tez çalışması kapsamında uygulama çalışmasını yapmak için talep edilen anket izin isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup gerekli yazışmaların yapılabilmesi hususunda;
Gereğini arz ederim.

Doç. Dr. Serbülend ARPA
Konservatuvar Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Tarih ve Sayı: 24.01.2024-390256

T.C.
ANTALYA DEVLET KONSERVATUVARI
Öğrenci İşleri Birimi

Sayı : E-79337888-044-835831
Konu : Anket İzin İsteği (Gül KAVAK)

24.01.2024

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü Taşlıçiftlik Kampusü 60250

İlgi : 08.01.2024 tarih ve E-56314351-044-382401 sayılı yazı,

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gül KAVAK'ın, "Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli tez araştırması kapsamında Konservatuvarımız Türk Müziği Bölümünde anket çalışması yapması uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Ceren HEPYÜCEL
Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ege Ünv. Evrak Tarih ve Sayısı: 08.02.2024-E.1706334
Tarih ve Sayı: 12.02.2024-397833

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Devlet Türk Musikisi Konservatuarı
Öğrenci İşleri Birimi

Sayı : E-64929158-302.08.01-1706334
Konu : Araştırma İzni (Gül KAVAK)

12.02.2024

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 02.02.2024 tarihli ve 1696461 sayılı yazı.

İlgi yazımıza istinaden; Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK, "Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışması kapsamında Konservatuvarımız 3. ve 4. Sınıflarda öğrenim gören öğrenciler ile çalışma yapması uygun bulunmuştur.

Bulgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Özge GÜLBey
Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.02.2025-E.447446

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-35955870-044-447446
Konu : Anket Uygulama İzni

11.02.2025

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 26.03.2024 tarihli ve E-56314351-044-415715 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile bildirilen, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın "Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında anket uygulama çalışması yapması Rektörlüğümüzce uygun görülmüş olup, gereğini bilgilerinize arz/rica ederim.

Prof. Dr. Özer KÖSEOĞLU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Dağıtım:
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğüne
Devlet Konservatuarı Müdürlüğüne

Bu belge, resmi elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 25.03.2024-E.
Tarih ve Sayı: 12.04.2024-420750

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü

Sayı : E-77811925-302.08.01-381263
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

25.03.2024

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 24.03.2024 tarihli, 380342 sayılı ve "Bilimsel ve Eğitim Amaçlı." konulu yazı

İlgi yazı kapsamında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın, "Konservatuvar Öğrencilerinin Taksim İcra Etmeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu çalışma kapsamında uygulama yapma isteği kendi yapması koşulu ile Konservatuvarımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Zeki NACAKCI
Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.01.2024-383771

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı :E-36763901-044-383771
Konu :Anket Çalışma İzni

11.01.2024

DEVLET KONSERVATUVARI MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın, Doç. Dr. Banu GEBOLOĞLU danışmanlığında hazırlanmış olduğu yüksek lisans tez çalışması kapsamındaki uygulama çalışmasını Konservatuvarınızda yapma talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize ve gereğini rica ederim

Prof. Dr. Mücahit EĞRİ
Rektör Yardımcısı

Ek:18 sayfa

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türk Müsikişi Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü

Sayı : E-67980127-100-2500052760
Konu : Anket İzin İsteği (Gül KAVAK)

11.02.2025

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 29.03.2024 tarihli ve E-88179374-100-2400112088 sayılı belge.

İlgi yazınız incelenmiş olup, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Gül KAVAK'ın yüksek lisans tez çalışması kapsamında uygulama çalışması yapmak için, söz konusu izin isteği Müdürlüğümüz tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr. Nesrin FEYZİOĞLU
Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

